

رشد امور علمی

تئوری، تحلیلی، انالیز ریاضی
برای دبیران، دانشجویان و کارکنان
آموزش و پرورش

- مظهر دوستی
- ایده‌های نو، تجربه‌های تازه
- دست‌ورزی
- تولید علم، افتخار ملی

پستانداران

- ۱- یازن (بز کوهی)
- ۲- قوچ ارمنی
- ۳- گراز
- ۴- سیاه گوش
- ۵- خرس مازندران
- ۶- سمور جنگلی
- ۷- مرال
- ۸- قوچ اوربال
- ۹- آهو
- ۱۰- خرگوش
- ۱۱- کفتار
- ۱۲- یوزپلنگ
- ۱۳- پلنگ زاگرس
- ۱۴- خرس قهوه‌ای زاگرس
- ۱۵- خنارپشت
- ۱۶- رودک (گورکن)
- ۱۷- گربه کوهی
- ۱۸- بز کوهی (زاگرس)
- ۱۹- قوچ زاگرس
- ۲۰- پلنگ کوه‌های مرکزی
- ۲۱- آهوی جیران
- ۲۲- روباه
- ۲۳- گوزن زرد
- ۲۴- خر وحشی (گورخر ایرانی)
- ۲۵- پلنگ خراسان
- ۲۶- گرگ
- ۲۷- تها
- ۲۸- بز مارخور
- ۲۹- شمال
- ۳۰- آهوی بنت
- ۳۱- غزال
- ۳۲- قوچ بلوچستان
- ۳۳- راسو

پرندگان

- ۳۴- موش خرما
- ۳۵- سنجاب
- ۳۶- گربه وحشی
- ۳۷- زرده‌بر
- ۳۸- خرگوش دشت‌لوت
- ۳۹- حفاش
- ۴۰- گربه نیزاری
- ۴۱- نشی
- ۴۲- سگ آبی
- ۴۳- بز وحشی
- ۴۴- سنجاب زمینی
- ۲۵- دال سیاه
- ۲۶- کبک چیل
- ۲۷- حی جاق
- ۲۸- کرکس
- ۲۹- تیهو
- ۵۰- غاز سفید پیشانی
- ۵۱- کبک
- ۵۲- قرقاول
- ۵۳- اردک وحشی
- ۵۴- کبوتر باکریم
- ۵۵- بلدرچین
- ۵۶- دراع
- ۵۷- عقاب شاهي
- ۵۸- عقاب طلائی
- ۵۹- کبک دری
- ۶۰- دارکوب
- ۶۱- اردک ارده‌ای
- ۶۲- آگرت ساحلی
- ۶۳- حواصیل
- ۶۴- پلیکان سفید (ماهی خوار)
- ۶۵- شاهین

- ۶۶- هویزه (میش مرغ)
- ۶۷- فلامینگو (مرغ آتش)
- ۶۸- جیرقی
- ۶۹- لک‌لک سفید
- ۷۰- آگرت
- ۷۱- حواصیل خاکستری
- ۷۲- درنا
- ۷۳- آبقوت
- ۷۴- اردک کله‌سبز

خزندگان - دوزبستان

- ۷۵- مار سمی کوب
- ۷۶- بز مچه
- ۷۷- سنگ پست
- ۷۸- کروکودیل (نمناح)
- ۷۹- خرچنگ
- ۸۰- خوک (غورباغه)

جانوران آبی

- ۸۱- لاک‌پشت دریایی
- ۸۲- ماهی آزاد
- ۸۳- فک دریای خزر
- ۸۴- ناس ماهی (ماهی خاویار)
- ۸۵- ماهی زروک
- ۸۶- ماهی شنگ
- ۸۷- ماهی کوشک
- ۸۸- ماهی تون
- ۸۹- ماهی حماد
- ۹۰- ماهی کفشک
- ۹۱- ستاره دریایی
- ۹۲- صدف مروارید
- ۹۳- مرجان
- ۹۴- هشت‌پا

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

• یادداشت سردبیر

• انتقال تجربه / ۲

• از هم یاد بگیریم

• مظهر دوستی / مجید اسدی / ۳

• پیام های غیرکلامی / منصور ملک عباسی / ۶

• کاش می شد همه ی حرف ها را زد / انسیه صدق / ۸

• کوچه های آگاهی

• انضباط کلاس من / علاء نوری / ۱۰

• دست ورزی / احمد شریفان - امین شریفان / ۱۴

• الگوی تدریس بارش فکری / زهرا حریرفروش - مهرناز صادقی / ۱۸

• رویکردهای برنامه ی درسی / حسین الوندی / ۲۰

• ۵۰۱ نکته برای معلمان / وحید رضا نعیمی - مرتضی مجدفر / ۲۳

• کوچه های بلوغ

• رفتارهای مشکل آفرین در دوره ی نوجوانی / ابراهیم اصلانی / ۲۷

• بلوغ را یک زمان خاص ندانیم / محمد تقی اختیاری / ۳۰

• ویژگی های شناختی / سید علی محمودی / ۳۲

• گفت و گو

• یک دنیا کار / انیس خوش لهجه / ۳۴

• راهی نشانم بده

• شاخه ی فنی و حرفه ای / داود نجف زاده / ۳۸

• گوناگون

• ایده های نو، تجربه های تازه / زهره بندی / ۴۲

• تولید علم، افتخار ملی / فاطمه واحدیان / ۴۴

• با خاطر دوست

• نامه ها و نوشته های رسیده / ۴۸

نشانه آموزش راهنمای ۴

آموزش - تعلیم - اطلاع رسانی
برای دبیران - دانشجویان و کارشناسان آموزش و پرورش

• دوره ی سیزدهم

• دی ۱۳۸۶

• شماره ی پی در پی ۶۲

• ISSN: 1606-9226

• مدیر مسئول: علیرضا حاجیان زاده

• سردبیر: خسرو داودی

• مدیر داخلی: فاطمه محمودیان

• ویراستار: لعیا عروجی

• طراح گرافیک: پرینسا سندوسی

• زیر نظر شورای برنامه ریزی

• چاپ: شرکت افست (سهامی عام)

• شمارگان: ۴۰۰۰۰

• نشانی پستی مجله:

• تهران - صندوق پستی ۱۶۵۹۵-۱۷۹

• تلفن دفتر مجله: ۸۸۳۳۳۷۵۵

• پیام گیر نشریات رشد:

• ۸۸۳۸۲۰۱۲-۸۸۸۳۹۲۳۲

• مدیر مسئول: ۱۰۲

• امور مشترکین: ۱۱۴

• نشانی پستی امور مشترکین:

• تهران - صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۲۳۳۱

• Email: rahnamayi@roshdmag.ir

• رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، از

• تمامی دبیران محترم و مدیران مدارس

• راهنمایی دعوت به همکاری می کند.

• مجله در حکم و اصلاح مقالات آزاد است.

• مقالات رسیده بازگردانده نمی شود.

وزارت آموزش و پرورش

سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

دفتر انتشارات کمک آموزشی

انتقال تجربه

پس از پایان مطالعه‌ی بین‌المللی تیمز (TIMSS-۱۹۹۵) و انتشار نتایج آن، اقدامات و پژوهش‌های زیادی در کشورهای گوناگون انجام گرفتند. در کشور آمریکا نیز پژوهش‌هایی طراحی و انجام شدند تا علل نتایج نامطلوب به دست آمده را مشخص کنند. در یکی از این اقدام‌های پژوهشی که در سطح وسیع انجام گرفت، تعداد شش کشور که به نوعی معروف به نام شرکت‌کنندگان در مطالعه‌ی تیمز بودند، انتخاب شدند. برای مثال، کشور ژاپن به نمایندگی از کشورهای جنوب شرقی آسیا (کره، سنگاپور و هنگ‌کنگ) برگزیده شد.

این چهار کشور در مجموع نتایج خوبی در مطالعه‌ی تیمز کسب کرده بودند. بنابراین مطالعه‌ی دقیق نظام آموزشی کشور ژاپن می‌توانست تا حدودی رموز و دلایل موفقیت این گروه از کشورها را روشن سازد. به همین ترتیب، پنج عضو دیگر نیز انتخاب شدند. علاوه بر بررسی نتایج مطالعه‌ی تیمز، به مدت یک سال، از آخرین آموزش در برخی کلاس‌های درسی این شش کشور فیلم ویدئویی گرفته شد تا جریان آموزش به طور بی‌وسه ارزیابی شود.

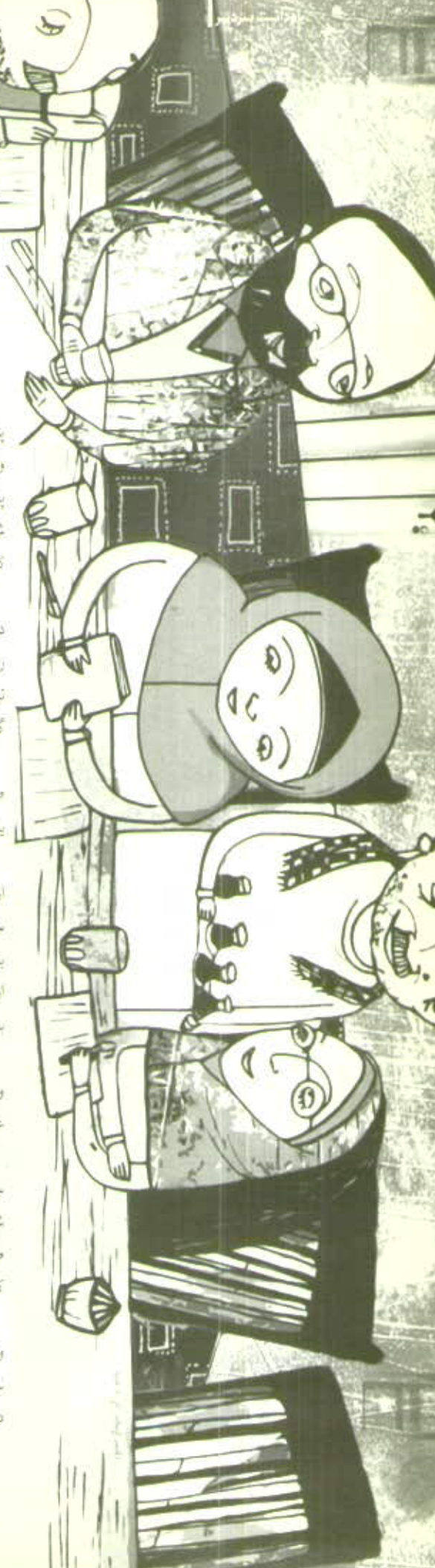
به هر حال از نتایج حاصل این پژوهش بزرگ که گزارش آن در یک حلقه‌ی فقه نامعنوان استگ صیقل داده شده ارائه شد، می‌توان به تأثیر آموزش معلمان و ارتقای دانش حرفه‌ای آن‌ها در امر یادگیری و موفقیت دانش‌آموزان اشاره کرد.

در این گزارش آمده است، معلمان ژاپنی، از آموزش ضمن خدمت بهره‌می‌گیرند که تأثیر آن در ارتقای توانایی‌های آن‌ها بسیار زیاد است و یکی از رموز موفقیت آن‌ها در آموزش و در نتیجه بالا بردن سطح و میزان یادگیری دانش‌آموزان به شمار می‌رود. آن‌ها در رنگ‌های تفریح علاوه بر استراحت، با مطالعه می‌کنند و یا تجربیات خود را به یکدیگر انتقال می‌دهند. در این فرصت‌ها می‌تواند، هر یک از معلمان فعالیت‌های روز خود را برای دیگران نقل می‌کنند و آن‌ها نیز به نقد و بررسی آن می‌پردازند. به این ترتیب، علاوه بر تصحیح شیوه‌های خود، تجربیات خود را نیز به یکدیگر منتقل می‌کنند.

این کار کم هزینه، اما بسیار مفید است. آموزشی است که نه در آن معلم و کلاس و امتحان وجود دارد و نه عیبت و تأخیر. از امتیاز و گواهی ضمن خدمت هم چیزی نیست، اما نا عیب و علافه دنبال می‌شود.

اگر به اشرف سوری برنید و سایت‌هایی را ببینید که برای انتقال تجربه و ارائه‌ی طرح درس‌ها ساخته شده‌اند، متوجه می‌شوید که راه‌های یادگیری و کسب تجربه بسیار زیادند. در همین چند شماره‌ی اخیر مجله‌ی رشد آموزش راهنمایی تحصیلی چندین سایت معرفی شده‌اند که به ارائه‌ی طرح درس‌ها می‌پردازند و توسط معلمان تکمیل می‌شوند. اما چرا معلمان کشور ما از این راه‌ها کمتر استفاده می‌کنند؟ چرا تجربیات خود را انتقال نمی‌دهند؟ چرا از هم یاد نمی‌گیرند؟

از میان صدها نمونه‌ی که به دفتر مجله‌ی رشد آموزش راهنمایی تحصیلی رسیده‌اند، تعداد کمی روش‌ها و شیوه‌های خود را بیان داشته‌اند. به نظر می‌رسد، همگی مادر این کار کمی ضعف دارند. شاید هم آن نوعی خودنمایی می‌دانیم و از بیان تجربه‌های خود سرباز می‌زنیم. و شاید نوشتن برای آن مشکل است. در شماره‌ی بعد، به چگونگی ارائه‌ی تجربه‌های آموزشی و ثبت آن‌ها می‌پردازیم. به امید خدا.

گزارشی از اردوی دانش آموزی در مجتمع آموزشی صالحین

مظهر دوستی

مجید اسدی

اشاره

اردوهای دانش آموزی، از جمله فعالیت‌های فوق برنامه‌ای هستند که در مدارس برگزار می‌شوند. خاطراتی که از این اردوها در ذهن دانش آموزان می‌ماند، فراموش نشدنی است. شاید میزان یادگیری و تجربه‌های آموزشی و تربیتی یک اردو، بیش از آموزش‌های رسمی در همان مدت مشابه باشد. در ادامه، چگونگی برگزاری اردوی دانش آموزی مدرسه‌ی راهنمایی «صالحین» را به قلم مدیر این مدرسه می‌خوانیم.

می‌خواندم که دنبال جمله‌ای می‌گردم تا تشکر کند. آخر این بهترین هدیه‌ای بود که در عمرش گرفته بود. حالا او می‌توانست بخشی از گذشته‌اش را با خود به آینده ببرد.

نگاهی به اردوهای متداول

پیش به سوی اردوهای مدرن

«اردو» کلمه‌ای مغولی است و به طور کلی، به فعالیت‌های گروهی گفته می‌شود، که با اهداف از پیش تعیین شده در مکان و زمان خاصی برگزار می‌شوند. اما تعریف اردو با همین یک خط پایان نمی‌پذیرد، بلکه به معنی گشودن پنجره‌ای به روی شرکت کنندگان به منظور شناخت بیشتر از خود و اطرافیان و تلاش برای خودسازی و حرکت به سمت کسب مهارت‌های اجتماعی است. برگزاری اردو

چند روزی پشت سر هم آمده بود تا این که بالاخره مرا پیدا کرد.

- سلام آقا، خیلی وقته دنبالتون می‌گردیم... راستش چند وقته، دلم به جواری هوای شما و مدرسه رو کرده... همش خاطرات اردوها و سفرها مثل قیلم از جلوی چشم رد می‌شد... یادش به خیر، اول سحر با صدای سوت شما بیدار می‌شدیم... جشن تولدم که خیلی ساده برگزار شد... با اون بازی‌ها و شوخی‌ها... مسابقه‌ها... یا اون مراسم خداحافظی با اردو...

دیگر نگذاشتم ادامه بدهد. از توی کشوی میز یک عدد سی‌دی را که حاوی فیلم اردوی شمال همان سال بود، برداشتم و به او هدیه دادم. بهت زده به سی‌دی و بعد به من نگاه کرد... تو چشمانش

اردو به معنی گشودن پنجره‌ای به روی شرکت کنندگان به منظور شناخت بیشتر از خود و اطرافیان و تلاش برای خودسازی و حرکت به سمت کسب مهارت‌های اجتماعی است

مخصوص سن خاصی نیست. از اولین سفرهای خانوادگی آغاز می‌شود و به اردوهای دانش‌آموزی مدرسه‌ای و دانشگاهی می‌رسد و به تورهای سیاحتی، زیارتی و ... ختم می‌شود. اردو تکه‌ای رنگارنگ از زندگی ماست. افرادی که در طول زندگی خود سفرهای گروهی و اردویی را تجربه کرده‌اند، همواره در تصمیم‌گیری‌ها، تحمل سختی‌ها و تلاش برای زندگی بهتر و حتی در فعالیت‌های اجتماعی شهر و کشور خود موفق‌تر بوده‌اند. چرا که قبلاً در اردوها، تصمیم‌گیری در شرایط خاص و بحرانی، تلاش برای زندگی بهتر حتی در یک سفر چند روزه، تحمل سختی‌های اردو (با امکانات کم) و مسئولیت‌پذیری را تمرین و تجربه کرده‌اند.

برگزاری اردو در ایران

در کشور ما یکی از ارکان مهم آموزش و پرورش، تلاش در جهت آموزش مهارت‌های اجتماعی به دانش‌آموزان بوده است. برگزاری اردوهای دانش‌آموزی در ایران سابقه‌ای طولانی و درخشان دارد. اما آن‌چه که امروزه به عنوان اردو از آن یاد می‌شود، تکرار، تکرار و تکرار است و رشد چندانی در ارائه‌ی فعالیت‌های اردویی مشاهده نمی‌شود. در حقیقت، این مربیان مدارس هستند که با سلیقه و نگاه ایده‌های خوب خود، تعداد محدودی اردوی جذاب و به یاد ماندنی را خلق می‌کنند. با نگاهی به مقوله‌ی اردو در کشورهای پیشرفته، می‌توان این فاصله را مشاهده کرد. امروزه اردوهای مدارس ما در چندین بخش محدود خلاصه می‌شوند:

- انتخاب مکان‌های معین که هر سال اردوها در آن‌جا برگزار می‌شوند.
- اجرای برنامه‌های کلیشه‌ای و تکراری (بازدید از چند جای معین، برگزاری چند مسابقه‌ی ورزشی در محیط نامناسب و غیرورزشی و...).
- استفاده از وسایل نقلیه با امکانات محدود و نیز خوابگاه‌های نامناسب و بدون امکانات (به دلیل کمتر شدن هزینه).
- انتخاب دانش‌آموزان خاص که در همه‌ی اردوها

هستند و این فرصت از سایر دانش‌آموزان برای همیشه گرفته می‌شود.

■ در پایان ارائه‌ی گزارش به اداره و فراموش شدن اردو تا سال بعد.

اما آن‌چه که دنیای امروز با نگاه آموزش جهانی از اردو می‌خواهد، صرفاً رفتن به سفره‌ی پرخطر و بدون برنامه و فقط به منظور برگزاری اردو نیست و شاخص‌هایی باید لحاظ شوند که عبارت‌اند از:

۱. وجود دلیل و ضرورت برای برگزاری اردو.
 ۲. تعیین نوع اردو (ورزشی، علمی، تفریحی و یا ترکیبی).
 ۳. تعیین ضوابط انتخاب دانش‌آموزان در اردو.
 ۴. انجام کارشناسی لازم به منظور انتخاب مکان اردو (امکانات مناسب، ایمنی و بهداشت، خوابگاه‌های مناسب، فضای مناسب برای برگزاری فعالیت‌ها...).
 ۵. انجام کارشناسی لازم به منظور تعیین بهترین زمان برای برگزاری اردو (که تأثیر بسیار بالادار کیفیت برنامه‌ها دارد).
 ۶. انتخاب سرپرست و مربیان اردو بر اساس برنامه‌ها و هدف‌های اردو (حتماً باید آموزش اردویی دیده باشند و تخصص‌های لازم برای اردو را داشته باشند؛ از جمله ورزشی، علمی، هنری و...).
 ۷. تعیین فعالیت‌ها و برنامه‌های اردو از قبل به گونه‌ای که برای هر لحظه‌ی اردو، برنامه‌ای وجود داشته باشد تا از این فرصت گران‌بها که برای بعضی‌ها فقط یک بار دست می‌دهد، استفاده‌ی مطلوبی شود.
 ۸. پیش‌بینی امکانات لازم، به طوری که در طول سفر دغدغه‌ای برای سرپرست و مربیان به منظور تأمین لوازم اردو وجود نداشته باشد.
 ۹. برنامه‌ریزی برای ثبت خاطرات و لحظات اردو به صورت فیلم و عکس از قبل از اردو تا پایان اردو.
 ۱۰. ایجاد فرصتی برای شکوفایی هنر و استعداد‌های دانش‌آموزان در اردو (مثلاً اجرای برنامه‌های تئاتر، موسیقی و ... در مراسم شبانه).
- و...
- همان‌گونه که می‌بینیم، دیگر اردو فرصتی برای

اتلاف وقت یا صرفاً تفریح و خوش گذرانی بدون برنامه نیست. اما مناسفانه اردوهای کنونی، جز کشتن وقت گران‌بهای دانش‌آموزان ثمری ندارند و گاهی به بروز حوادثی نیز می‌انجامند. در حالی که امروز اردو باید به «مظهر دوستی‌های ماندگار» تبدیل شود که با نگاهی نو به این مقوله توسط مسئولان نظام آموزشی کشور، می‌توان به آن دست یافت.

بخشی از فعالیت

مدرسه‌ی صالحین در اردوها

۱. ارائه‌ی دفترچه‌ی اطلاعات اردویی به خانواده‌ها، شامل تمامی اطلاعات مربوط به اردو از قبل از اردو تا پایان اردو (حدود ۳۰ صفحه).
۲. انتخاب مربیان مجرب و استفاده از دبیران مدرسه.
۳. برنامه‌ریزی آموزشی در سفر که ضمن تفریح، بازدید و... دانش‌آموزان بخشی از ساعات روز را به آموختن دروس اصلی می‌گذرانند.
۴. اهمیت قائل شدن برای مسئله‌ی تدارکات و پشتیبانی در اردو که در واقع حلقه‌ی اتصال تمامی فعالیت‌هاست.
۵. راه‌اندازی وبلاگ اختصاصی اردو به منظور اطلاع‌رسانی به دانش‌آموزان و اولیا (حتی در طول برگزاری اردو اخبار و عکس‌های اردو در اختیار اولیا قرار می‌گیرند).
۶. هماهنگی با سالن‌های ورزشی اطراف

اردوگاه به منظور انجام فعالیت‌های ورزشی به صورت تخصصی.

۷. به همراه داشتن آشپز در اردو برای پخت غذا با کیفیت بالا و ارائه‌ی بهداشتی آن به دانش‌آموزان (البته با برنامه‌ریزی غذایی مناسب از پیش تعیین شده). البته می‌توان در بعضی موارد کار پخت و پز را هم به عهده‌ی دانش‌آموزان گذاشت.

۸. تهیه و تنظیم مسابقات گوناگون فرهنگی و هنری برای برگزاری در ساعات خاص اردو.

۹. برنامه‌ریزی به منظور انجام فعالیت‌های تفریحی مانند: مسابقه‌ی کاپت و بادبادک، مراسم نورافشانی در شب آخر اردو و...

۱۰. برگزاری مراسم اختتامیه‌ی اردو با هنرمندی مربیان و دانش‌آموزان هنرمند مدرسه.

۱۱. هماهنگی با نهادهای رسانه‌ای مثل روزنامه و باشگاه خبرنگاران جوان برای تهیه‌ی خبر از اردوی آموزشی.

۱۲. انتخاب وسیله‌ی نقلیه با ایمنی بالا و امکانات رفاهی مطلوب برای یک سفر چندین ساعته.

۱۳. اجرای ارزش‌یابی فعالیت‌های دانش‌آموزان و تقدیر از دانش‌آموزان برتر اردو.

۱۴. ثبت تمامی لحظات اردو توسط فیلم بردار حرفه‌ای و ارائه به دانش‌آموزان با کیشی بسیار مطلوب.

۱۵. انجام نظرسنجی دقیق به منظور بازنگری در اردو و رفع نواقص احتمالی در اردوهای بعدی.

برقراری ارتباط اولین ضرورت یک زندگی اجتماعی است. ارتباط مؤثر، تنها وسیله‌ی انتقال اطلاعات بین افراد، تنها راه نشان دادن احساسات به دیگران، بهترین راه تصحیح سوء تفاهم‌ها، و بالاخره، پیش شرط هر نوع آموزش مؤثر و در نتیجه، لازمه‌ی رشد اجتماعی است.

در شماره‌های گذشته، روش‌ها و راهکارهایی را برای ایجاد ارتباط و به ویژه ارتباط مؤثر بیان کردیم. روش‌های اعتماد کردن، گوش دادن و ارسال پیام‌های کلامی از این دست بودند.

در این شماره قصد داریم، همراه با خاطراتی، از روش چهارم که همان «ارتباط مؤثر از طریق ارسال پیام‌های غیر کلامی» است، سخن بگوییم.

می‌نامیم، استفاده می‌کنند. تغییر آهنگ صدا، تأکید بر برخی از کلمات، تغییر قیافه و فاصله‌ی فیزیکی بین پیام دهنده و پیام گیرنده نیز از جمله مهارت‌های غیر کلامی در ایجاد ارتباط به شمار می‌روند.

امروزه ثابت شده است که حرکات اعضای بدن در هر فرهنگی می‌تواند دارای مقصود، منظور و معنایی خاص باشد. مثلاً انسان می‌تواند، با زبان اندام و اجزای بدن، جملاتی این چنین را عینی کند: «به من کمک کنید»، «من تنها هستم»، «در خدمت شما هستم»، «تنباهیم بگذارید، افسرده‌ام» و...

افراد می‌توانند با زبان مبتنی بر حرکت اندام‌ها، وضع و حالت درونی خود را بازگو کنند.

داشته با فیلم ویدئویی آن را دیده است) به خوبی آگاه شوید. چرا؟ زیرا در این نوشته هیچ گونه ارتباط غیر گفتاری وجود ندارد و تأکیدها بر برخی واژگان و تغییرات آهنگ صدا، مشخص نیست.

دانش‌آموزی را در نظر آورید که در کلاس درس از آموزگار خود سوالی می‌پرسد. آموزگار جواب می‌دهد: «مقصود شما از این پرسش چیست؟» یقیناً با توجه به آهنگ پاسخ آموزگار، دانش‌آموز واکنش‌های متفاوتی از خود نشان می‌دهد. یک آهنگ ملایم و آرام در مقایسه با صدای تند و لحن خشن به همراه صورت گرفته‌ی معلم، پیام متفاوتی را به دانش‌آموز خواهد داد. قیافه‌ی افراد در حالات متفاوت

پیام‌های غیر کلامی

روش‌هایی برای برقراری ارتباط مؤثر

منصور ملک عباسی
عکاس: اعظم لاریجانی

پیام‌های غیر کلامی

ارتباط در تعریف، عبارت است از فرایند ارسال و دریافت پیام. توانایی برقراری ارتباط درست، یک مهارت است. هیچ فردی با چنین مهارتی به دنیا نمی‌آید، بلکه افراد طی دوران زندگی، به تدریج این مهارت را می‌آموزند. برای ما معلمان اختلال در ارتباط، سبب سوء تفاهم یا تحقق نیافتن آموزش‌های رسمی و غیر رسمی می‌شود و نه تنها باعث می‌شود این آموزش‌ها هیچ‌گونه تأثیری بر ذهن و رفتار دانش‌آموز نگذارد، بلکه به نتایج معکوس نیز می‌انجامد. برخی افراد برای بیان اهداف و نیت خود علاوه بر کلمات، از حالات چهره و حرکات بدنی، یعنی آنچه که «عناصر غیر کلامی ارتباط»

حال اگر دانش‌آموز یا مخاطب ما این زبان را نداند و نتواند، یقیناً در گرفتن پیام دچار اشکال می‌شود و ممکن است سوء تفاهمی نیز اتفاق افتد. اگر دانش‌آموزی نداند که بالا انداختن شانه به معنی بی‌تفاوتی و بی‌اهمیتی است، امکان دارد احساس تعارض، اهانت و تحقیر به او دست دهد.

بکمی دیگر، به کارگیری زبان اندام (پیام‌های غیر کلامی) با پیام گفتاری است که به صورت توأماً می‌تواند، تأثیرگذاری بیشتری را به دنبال داشته باشد. مثلاً اگر شما خلاصه‌ی گزارش جلسه‌ای را بخوانید، به احتمال زیاد نمی‌توانید از مقصود اصلی آنچه در جلسه گذشته است (در مقایسه با کسی که در جلسه حضور

می‌تواند، بی‌انگیزه‌نظر، وحشت، صمیمیت، بی‌تفاوتی یا ویژگی‌های دیگر باشد. هم‌چنین، فاصله‌ای که افراد بین خود (از نظر فیزیکی) می‌گذرانند، دارای معنا و مقصود خاص است و پیامی را انتقال می‌دهد البته تعیین فاصله‌ی مناسب، تا حد زیادی به هنجارهای فرهنگی در هر جامعه بستگی دارد.

نکته‌ی مهم دیگر این است که در بسیاری از زمان‌ها، استفاده از پیام‌های غیر کلامی در برقراری ارتباط تأثیرگذار می‌تواند نتیجه‌بخش‌تر باشد. بدیهی است که در تحقق اهداف آموزشی در کلاس درس، شاید بهترین روش استفاده از پیام‌های کلامی باشد، ولی اگر بعد از این اتفاق پیام‌های غیر کلامی فرستاده شود

بسیاری از شرایط مؤثرتر عمل کنند. معلم توانست، با تشخیص به موقع شرایط مکانی و زمانی از روش های مناسب ارتباطی بهره می جوید.

در بُعد تربیتی و با توجه به نیازهای اساسی، روانی، عاطفی و اجتماعی مخاطب، می توان بنا به فرموده ی پیامبر گرامی از پیام های غیر کلامی بهره جست. حضرت رسول اکرم (ص) می فرمایند: «كُونُوا دُعَاةَ النَّاسِ بِغَيْرِ السِّتْمِ، كُونُوا دُعَاةَ النَّاسِ بِأَعْمَالِكُمْ»؛ مضمون ترجمه چنین است، مردم را با غیر از زبان خود دعوت کنید و آنان را با عمل خود به سوی حقیقت بخوانید.

و یا در جایی دیگر، علی (ع)

از تأثیرات بلندمدت و ماندگار رفتارهای مستمر معلمان، خاطره ی زیبایی دارم که هرگز نمی توانم فراموش کنم. در مدرسه ای که تدریس می کردم، سال دوم راهنمایی، از دو کلاس دوم الف و دوم ب تشکیل شده بود. بنا بر رسم آن جا، هر کلاس یک معلم راهنما (مشاور) داشت. معلمان راهنما دائماً با دانش آموزان کلاس خود محشور بودند و وقت زیادی از روز را در کلاس و حیاط با آن ها می گذرانند. معمولاً معلم راهنما در نظام آموزشی و تربیتی آن گونه مدارس، مسئول امور درسی، اخلاقی و تربیتی دانش آموزان کلاس خود است و در این رابطه، با پدر

صورت مستمر و آرام نیز می توانند به نرمی بر روحیات و خلیقات مخاطبان ما اثرگذار باشند.

در این مدرسه، من به عنوان معلم جعفر افیای این دو کلاس، با توجه به فضای شکل گرفته، مجبور بودم برای ارتباط بهتر با شاگردان کلاس ها (دوم الف و دوم ب) رفتار و شخصیتی متناسب با فضای هر کلاس داشته باشم. این حالت را کم کم دانش آموزان زیرک و پر جنب و جوش دوم الف متوجه شده بودند که روش کار و تدریس من در این دو کلاس یکسان نیست. حتی مثال هایی را که برای تفهیم درس انتخاب می کردم، متفاوت بودند. چون می دانستم مثال های

می فرمایند: «خَيْرُ الْكَلَامِ مَا قَلَّ وَدَلَّ»؛ بهترین کلام، سخن کوتاه و گزیده است. بله یقیناً تأثیر رفتار، حرکات و سکنات مستمر معلم، در بسیاری از موارد پیش از کلام و موعظه و پند و اندرز تأثیرگذار و ماندگار است.

اگر حرکات دست و صورت معلم به انتقال پیام او کمک می کند، رفتارهای مستمر و ثابت در بلندمدت، بر شخصیت و شکل گیری روحی دانش آموزان تأثیرگذار خواهد بود. از این رو، پیام های غیر کلامی را به پیام های آبی و پیام های بلندمدت می توان دسته بندی کرده مریی موفق در کلاس از پیام های غیر کلامی کوتاه و در طول سال از پیام های تربیتی مستمر خود بهره می گیرد.

و مادر دانش آموزان کلاس خود نیز ارتباط دارد.

یکی از این معلمان راهنما که معلم کلاس دوم الف بود و پادش به خیر باده بسیار پراثری، زیرک، دقیق و اهل بازی و ورزش بود. معلم راهنمای کلاس دوم ب، برعکس او معلمی آرام و بسیار مؤدب بود، کم و آرام صحبت می کرد و بیشتر اهل عرفان و حال و هوای معنوی بود. این روحیات متفاوت در هر یک از این دو معلم راهنما در طول سال به آرامی به حالات و رفتار دانش آموزان کلاس ها سرایت کرده بود، به طوری که شخصیت های کاملاً متفاوتی را، این دو کلاس در مدرسه ارائه می دادند. بله پیام های غیر کلامی به

زیرکانه و دقیق را در کلاس دوم الف بهتر پذیرا هستند. در کلاس دوم ب، بیشتر از اشعار مناسب، ضرب المثله ها و احیاناً گفتار بزرگان استفاده می کردم. همین ویژگی سبب شد در پایان سال، سوالات خرداد ماه دو کلاس را با تفاوت معنی داری طراحی کنم.

معلم عزیز، شما در کلاس چگونه و تا چه حد از حرکات دست و صورت و تحرک بدنی خود استفاده می کنید؟ و به منظور برقراری ارتباطی مؤثر و تأثیرگذار، چه رفتارهای هدفمندی را به کار می گیرید؟ تجربیات و مثال هایی از نوع ارتباط و برقراری رابطه ای منطقی و دوستانه بین خود و دانش آموزان را برای ما بنویسید و ارسال دارید.

- منابع
۱. مک کومیز، باربارا، پرورش لکیزه در دانش آموزان، ترجمه ی صغری ابراهیمی قوام، تهران، انتشارات رشد، ۱۳۸۲. چاپ اول.
 ۲. دهبوآندرسون، لورین، افزایش اثربخشی معلمان در فرایند تدریس، ترجمه ی محمدامینی، تهران، انتشارات مدرسه، ۱۳۷۷. چاپ اول.
 ۳. جزوه ی آموزشی گروه مشاوران با آوری های آموزشی، تهران، سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ۱۳۷۹. چاپ اول.

کاش می شد همه‌ی حرف‌ها را زد

انسپه صدق

کنار آن‌ها مطالب و نظرات را در وبلاگ می‌نویسم (در وبلاگ‌ها چه امکاناتی وجود دارد؟)

وبلاگ‌ها به ما این امکان را می‌دهند تا بدون دانش فنی بر نامه‌نویسی که امسالی بر سر سرگشته‌ش این قضایاست. مطالب خود را با دیگران به اشتراک بگذاریم. امکان بیان نظرات دیگران در مورد مطالب نوشته شده، دو مسیر، از یک طرف وبلاگ‌هاست. به‌طور کلی می‌توان گفت، آن‌ها ابزاری تفکرات و اندیشه‌های نویسندگان هستند.

(عضویت در آن‌ها به چه شکل است؟) هر کسی می‌تواند با انتقال به اینترنت و مراجعه به پایگاه‌های ارائه‌ی خدمات وبلاگ‌نویسی، نسبت به راه‌اندازی یک وبلاگ شخصی اقدام کند. حال با توجه به نیاز شخص، این وبلاگ می‌تواند رویکردی متفاوتی به خود بگیرد. عضویت در وبلاگ‌های گروهی، بازماند ایجاد حساب کاربری برای شما توسط مدیر وبلاگ است.

(با دوستان و بلاگ‌ی چه‌طور ارتباط می‌گیرید؟) آشنایی‌ها، از طریق وبلاگ‌ها و نظر دادن در وبلاگ‌ها آغاز می‌شود. در صورت هم‌خوانی اهداف طرفین، از طریق ایمیل و بعد نقل‌اتحاد خود

و ساعات‌ها و روزها برای تحقیق آن‌ها پشت رایانه می‌نشیم؛ یعنی به اشتراک‌گذاری دانسته‌هایم با دیگران و استفاده از نظرات آنان. امروزه کمتر سائلی را می‌توان دید که خدمات خود را به اشتراک نگذارد.

(وبلاگ‌هایتان را به‌طور فردی اداره می‌کنید یا به‌طور گروهی؟) من تنها سایت خودم را به‌طور شخصی اداره می‌کنم و بقیه‌ی پایگاه‌ها با همکاری دیگران و دوستان اداره می‌شوند. وبلاگ گروهی معلمان ریاضی راهمایی میراث کشور، با همکاری ۳۰ نفر از دبیران اداره می‌شود و در این فضا، همکاران محترم نظر‌اتشان را می‌نویسند و به‌نقد دیگران توجه می‌کنند. برخورد واجب می‌دانم از همکاری صمیمانه‌ی همه‌ی بزرگواران در پایگاه گروهی معلمان ریاضی شکر کنم.

(وبلاگ‌های گروهی چگونه به‌روز می‌شوند؟)

این وبلاگ‌ها را معمولاً یک نفر ایجاد می‌کند که مدیر خواهد بود و نویسندگان‌ی سبزی دارد. این نویسندگان با شناسایی کاربری و کمته‌ی عبور مخصوص خود وارد پل مدیریت وبلاگ می‌شوند و مطالب را با اسم خود در وبلاگ قرار می‌دهند. هر چه در مورد سایر همکاران و در

(چه سالی فعالیت‌های اینترنتی را شروع کردید؟)

سال ۱۳۸۰ که در پایه‌ی سوم متوسطه تحصیل می‌کردم، برای اولین بار در کافی‌نت با اینترنت آشنا شدم. به دلیل آن بودم هزینه‌ی استفاده و سودن سایر دهندگان خدمات اینترنت، امکان استفاده خیلی محدود بود؛ به‌گونه‌ای که در ناسنن از آی‌اس‌پی (ISP) که در مرکز استان بود و ۱۶۰ کیلومتر با ما فاصله داشت، استفاده می‌کردیم. فعالیت‌های اینترنتی خود را از دوران تربیت معلم و به‌دست‌راه‌اندازی سایت برای انجمن ریاضی مراکز تربیت معلم استان بوشهر (علامه طباطبایی و ست‌الهدی صدر) به‌طور جدی آغاز کردم. من اولین بار از طریق خانم انبارکی با او آشنایی پیدا کردم.

(ایده‌ی ایجاد چنین پایگاه‌هایی چه‌طور به ذهن شما خطور کرد؟)

یکی از خدماتی که وبلاگ‌ها ارائه می‌کنند، داشتن پایگاهی مشخص با مدیریت بسیار ساده و آسان است. این ویژگی کار را برای دبیران خیلی راحت می‌کند تا بتوانند نظرات خود را در حیطه‌های گوناگون با دبیران سایر نقاط کشور و حتی دانش‌آموزان خود به اشتراک بگذارند. «Share»، شاید ابتدایی‌ترین هدفی است که دنبال می‌کنم

عبدالحمد بیلورزاده، دبیر ریاضی دوره‌ی راهمایی تحصیلی. ساکن شهر ابدان از توابع شهرستان دیر، واقع در استان بوشهر است. وقتی به کارنامه‌ی درسی‌اش نگاه می‌اندازیم، در آن تلاش و سخت‌کوشی و اشتیاق به دانستن واضح و بارز است. وی دوره‌ی ابتدایی را در شهر ابدان و دوره‌ی راهمایی را در مدرسه‌ی راهمایی نمونه‌ی سانه‌روزی اردکان در شهرستان هم‌جوار و دوره‌ی متوسطه و پیش‌دانشگاهی را نیز در دبیرستان نمونه‌ی سانه‌روزی امام خمینی (ره) بوشهر و دوره‌ی تربیت معلم را نیز در استان بوشهر و مرکز تربیت معلم علامه طباطبایی بوشهر گذرانده است. هم‌اکنون ۲۲ سال سن دارد و دو سالی می‌شود که مشغول به تدریس است و امسال شروع به ادامه‌ی تحصیل کرده است. فعالیت‌اش آن قدر برای ما جذاب بود که مسافت دور مانع مصاحبه ما با ایشان نشد. ایشان وبلاگی در زمینه‌ی ریاضی راه‌اندازی کرده‌اند که بعد از مدتی، به پایگاه ارتباطی برای علاقه‌مندان به ریاضی تبدیل شده است. این وبلاگ بسیار فعال، همکاران و علاقه‌مندان ریاضی را در هر جای ایران به هم پیوند می‌دهد. از طریق ایمیل، مصاحبه‌ای گسی با ایشان دانسیم که شما را در جریان بخش‌هایی از آن قرار می‌دهیم.

○ چه مشکلاتی؟

قبل از پاسخ به این سؤال، اجازه دهید خاطره‌ای را بگویم. من به کمک آقای افشین منش، آقای اسماعیلی فر، خانم کچوئی و آقای راستی زاده قرار بود در هشتمین کنفرانس آموزش ریاضی که در مرداد ۸۵ و در شهر کرد برگزار شد، کارگاه آموزش وبلاگ نویسی اجرا کنیم. بعد از اجرای کارگاه و پایان مراحل ساخت وبلاگ و بیان شیوه‌ی مدیریت وبلاگ، یکی از دبیران از ما پرسید: «آیا می‌توانیم با استفاده از وبلاگ به اینترنت وصل شویم؟» به هر حال مشکلات همیشه فراوری فناوری‌های جدید هستند. روزی این مشکل وبلاگ نویسی است و روز دیگر، فناوری‌های جدیدتر. از مشکلاتی که هم‌اکنون نیز با آن‌ها مواجه هستیم، فراهم نبودن زیرساخت‌های ارتباطی است که به شخصه به شدت از آن رنج می‌برم؛ از سرعت اینترنت گرفته تا ارائه نشدن خدمات سیستم‌های همراه.

○ فعالیت‌های دیگری نیز دارید؟

من علاوه بر سایت خودم که در آن در مورد فناوری آموزش و فناوری‌های جدید با گرایش ریاضی می‌نویسم، افتخار همکاری در دو پایگاه اولین مجله‌ی اینترنتی «لبخند ریاضی»^۱ را نیز در کنار آقای اسماعیلی فر دارم. هم‌اکنون مشغول فعال کردن پایگاه «یادگیری سیار»^۲ هستیم که در ایران منبع فارسی در این زمینه وجود ندارد. یادگیری سیار، به استفاده از دستگاه‌های قابل حمل از قبیل موبایل، PDA، Pocket PC و... در راستای تحقق اهداف آموزش مادام‌العمر اشاره دارد و در موضوعات یاد شده، در کنفرانس‌های گوناگون و برنامه‌های مشابه با همکاری دوستان مقاله ارائه خواهیم داد. پروژه‌ی استفاده

از یادگست‌های آموزشی نیز یکی از برنامه‌های آینده‌ی گروه ماست. البته برنامه‌هایی هم برای آینده داریم که بگذارید به موقع و هر وقت که اجرا کردیم، برایتان بازگو کنم.

○ برای به‌روزشدن، به‌غیر از وبلاگ خود چه منابع اطلاعاتی‌ای را توصیه می‌کنید؟
وبلاگ‌های فارسی، منابع خیلی خوبی برای استفاده از دیدگاه‌های دبیران کشورمان هستند. در کنار آن‌ها گاهی اوقات «سایت تبیان» نیز فعالیت‌های قابل قبولی را ارائه می‌دهد. «شبکه‌ی رشد» تاکنون نظرم را جلب نکرده است. ولی مجلاتی که به زبان انگلیسی و به‌روز چاپ می‌شوند، منابع خوب و دارای ایده‌های مناسبی هستند.

○ برای همکاران خود چه پیشنهاداتی در جهت پویایی و تقویت بنیه‌ی علمی دارید؟

من خودم را در مقامی نمی‌دانم که بخواهم بار سنگین چنین جسارتی را به دوش یکشم، ولی فقط یک توصیه دارم؛ این که: «یک وبلاگ راه‌اندازی کنید و ایده‌هایتان را با دیگران به اشتراک بگذارید.»

○ و کلام آخر؟

دوست دارم روزی فرا برسد که فعالیت‌های خارج از برنامه‌ی اصلی دبیران مورد توجه مسئولین قرار بگیرد و دبیران خود را زیر چتر حمایتی مسئولین ببینند. کاش می‌شده‌می‌حرف‌ها را زد!

در پایان از شما و همه‌ی همکارانتان که بنده را قابل دانستید، متشکرم و می‌خواهم از دوست خوب آقای اسماعیلی فر تشکر ویژه داشته باشم. دوستان در صورت تمایل می‌توانند با آدرس الکترونیکی math@riazilog.com و سایت http://ahamidp.ir با من در ارتباط باشند.

یافت. گاهی نیز این آشنایی‌ها با انجام فعالیت‌های مشترک، به دیدار حضوری می‌انجامد که من افتخار دیدار حضوری با اکثر دوستان را دارم.

○ میزان استقبال به چه شکل بوده است؟
در دوره‌ی تربیت معلم، به شدت دنبال وبلاگ‌های دبیران درس گوناگون بودم که تنها وجه اشتراکشان دبیری باشد، ولی به ندرت وبلاگی یافت می‌شد. وبلاگ «قطار شیمی» که خانم راستگو^۳ آن را مدیریت می‌کند، اولین وبلاگی بود که با آن آشنا شدم. ولی با استقبال عمومی از وبلاگ، تعداد وبلاگ‌ها روبه‌افزایش کمی و کیفی نهاد. به طوری که دیگر تهیه‌ی فهرست جامعی از دبیران وبلاگ‌نویس ریاضی کار ساده‌ای نیست.

○ و بازتاب وبلاگ شما در جامعه‌ی معلمین، به خصوص دبیران ریاضی چگونه بوده است؟

وبلاگ به سبب فراهم آوردن شرایطی که دبیر در آن می‌تواند به راحتی با دیگران و فارغ از چارچوب‌های اداری و رسمی ارتباطی صمیمی و علمی برقرار کند، به خوبی توانست جای خود را باز کند. به جرات می‌توان گفت، یکی از اقبال‌های جامعه که استفاده‌ی بهینه‌ای از محیط و امکانات وبلاگ می‌کند، فرهنگیان هستند؛ هر چند که مشکلات فراوان اند.

زیرنویس

1. <http://razomat.persianblog.com>
2. <http://teachers.riazilog.com>
3. <http://chemtrain.persianblog.com>
4. <http://riazilog.com>
5. <http://tm-learning.ir>

چه نمره‌ای می‌گیرم!

علاء نوری

انضباط کلاس من

سلام!

منه هست چه درسی را تدریس می‌کنید؟ ادبیات فارسی، زبان انگلیسی، علوم تجربی، ریاضیات، مطالعات اجتماعی یا هر درس دیگر! اعتماد دانش و اطلاعات منده در رابطه با آن موضوع را دارید، اما این مقدار کافی نیست؛ هر معلمی شرط لازم و ضروری است.

هر معلمی رفتار مؤثر و کارآمد معلم در کلاس درس است. این هر همیشه ذاتی نیست و می‌تواند آموختنی باشد. معلم تازه‌کار می‌تواند با مطالعه کتاب‌ها و منابع تجربی دیگران، در نقش معلمی که چشمانی پشت سرش دارد ظاهر شود؛ یک معلم امروزی! امروزی بودن به معنای این که معلم نشان می‌دهد از آن چه در کلاسش جریان دارد آگاه است و چنین به نظر می‌رسد که هیچ چیز (حتی کمترین مورد) از چشم وی دور نمی‌ماند.

سراغاز

همه‌ی معلمان کم یا بیش با مسئله‌ی به نام انضباط روبرو بوده‌اند. بدیهی است که دیدگاه‌های متفاوتی در رابطه با مسئله‌ی انضباط مطرح هستند که در جای خود قابل مطالعه‌اند. در این نوشتار، صرف‌نظر از دیدگاه‌های علمی، در برابر

پروش‌های قرار می‌گیرند که هیچ نمره‌ای در دسترس ندارند و بیشتر انضباط کلاس خود کم‌کم می‌کنند.

روش کار

برای هر پروش چند گریه بیان شده است. پروش‌های مربوطه را به وقت بخوانید، که در این روش صحبت کنید. برای هر پاسخ صحیح حدیثی بدهید. اولین یک امتیاز بدهید و برای پاسخ‌های صحیح به پنج پروش (۱ تا ۱۵) دو امتیاز در نظر بگیرید. بعد از این پروش‌های کلیدی هستند. به این روش، معمولی خود را از ۲۰ محاسبه کنید!

آزمون نظم‌بخشی به کلاس

۱. معلم در برابر رفتار غیر قابل قبول فر اگیرندگان، بهتر است

- الف) به سرعت از خود عکس العمل مناسب نشان دهد.
- ب) صبر و تحمل پیشه‌سازد و با فر اگیرنده‌ای که اجده، لا مشکلی دارد، همدردی کند.
- ج) از او خواهش کند به رفتار نامناسب خود خاتمه دهد.
- د) با اقتدار و تسلط بر عمل و شیوه‌ها عمل کند.

۷. کدام گزینه برای تعریف سوء رفتار دانش آموز مناسب است؟

- الف) همکاری نمی کند.
 - ب) دردسر آفرین است.
 - ج) وسایلبش را مرتب نمی کند.
 - د) غیر قابل تحمل است.
۸. گوش دادن فعال به سخنان دانش آموز، یکی از راه های جلب توجه او به کلاس است. در این گوش دادن کدام یک از روش های زیر مناسب است؟
- الف) پند دادن و راه حل پیشنهاد کردن.
 - ب) بحث کردن منطقی و تحلیل کردن.
 - ج) تعبیر کردن و دل داری دادن.
 - د) پاسخ های بی طرفانه دادن و سؤالات کلیدی طرح کردن.

۹. یکی از خصوصیات معلمان موفق، سازمان یافته بودن رفتار آن هاست (سازمان دهی و برنامه ریزی). کدام گزینه در مورد توانایی سازمان دهی ممکن است کمتر مورد توجه قرار گیرد؟

- الف) زمان لازم برای هر کاری را پیش بینی کند و درست سر وقت آن ها را انجام دهد.
- ب) فعالیت های آموزشی را هماهنگ سازد و فعالیت های یادگیری را از قبل طراحی و ارائه کند.
- ج) مواد آموزشی را قبلاً آماده سازد و بدون معطلی توزیع کند.
- د) در حل و فصل مسائلی که به طور همزمان اتفاق می افتند، توانایی داشته باشد.

۱۰. کدام راهبرد برای تمرکز حواس به منظور شروع درس، وقتی دانش آموزان سرگرم کارهای خود هستند، مناسب است؟

- الف) با صدای بلند و رسا درس را شروع کردن.
- ب) بیان یک دستورالعمل روشن مانند این که «همه ی وسایل را جمع کنید و به من توجه کنید!»
- ج) به کارگیری «سکوت» و یا روش های غیر کلامی که پیام آن ها روشن است.

۱۱. شما به عنوان یک معلم، قدرت و نفوذ خود را روی دانش آموزان از چه راهی اعمال می کنید؟

- الف) قدرت جبر (تنبیه).
- ب) قدرت پاداش.
- ج) قدرت مشروع (مربوط به موقعیت اجتماعی معلم و مدرسه).

۲. در پاسخ به رفتارهای فراگیرندگان، کدام دسته از پیامدهای زیر را ترجیح می دهید:

- الف) پیامدهای طبیعی؛ آنچه که به طور طبیعی از رفتار فرد ناشی می شود (سرعت غیر مجاز = تصادف).
- ب) پیامدهای منطقی؛ آنچه که از سوی افراد به طور معقول و منطقی وضع می شود (تصادف بر اثر سرعت غیر مجاز = دریافت حق بیمه ی بیشتر از سوی شرکت بیمه).
- ج) پیامدهای تدبیری؛ آنچه که از سوی شخصی ساخته شده اند، تا فهم ارتباط بین رفتار سوء فرد با این پیامدها، زیاد روشن نیست.
- ۳. تأدیب انفرادی، امری قابل توجه در نظم بخشی به کلاس است. کدام گزینه حالت مؤثر این امر را بیان می کند؟

- الف) نام فرد خطاکار به طور مشخص برده و از او خواسته می شود تا رفتار معینی را کنار گذارد.
- ب) به طور غیر مشهود و تقریباً غیر قابل استماع برای دانش آموزان دیگر، انجام می شود.
- ج) چشم پوشی برنامه ریزی شده، اساس عمل قرار می گیرد.

۴. کدام نحوه ی تشویق را برای دانش آموزی که کاری را خوب پیش می برد، مناسب می دانید؟

- الف) آفرین، تو یک نابغه ای!
- ب) درود بر تو، کاشکی همه ی بچه ها مثل تو بودند!
- ج) آفرین، تو داری این کار را خوب انجام می دهی!
- د) عزیزم من واقعاً تو را دوست دارم!

۵. در مورد اعمال سیاست انضباطی در برابر عمل خلاف، کدام گزینه را صحیح می دانید؟

- الف) بهتر است معلم در برابر دانش آموزانی که با پافشاری خواهان تخفیف هستند، تسلیم شود.
- ب) معلمان باید سیاست انضباطی خود را اعمال کنند و در قبال آن پابرجا و محکم باشند.
- ج) معلم برای احساس ترحم خود ارزش قائل شود و در صورت ترحم از اعمال سیاست انضباطی بپرهیزد.

۶. کدام روش برای دانش آموزی که وسایل خود را جمع نکرده و از گروه عقب مانده، روش مناسبی است؟

- الف) بدون توجه به او، برنامه ی گروه را ادامه دادن.
- ب) متوقف نگه داشتن گروه.
- ج) گفتن این که: «تو وسایلت را جمع نکرده ای. گروهت نمی تواند به موقع کارش را تمام کند و ممکن است آن ها فکر کنند، با آن ها همراهی نکرده ای.»

د) قدرت ارجاعی (دید مثبت دانش آموز به معلم و جدایی او).

ه) قدرت تخصصی (دانش و علم).
چرا؟ توضیح دهید:...

۱۲. رفتارهای ناهنجار دانش آموزان می تواند ناشی از چهار پیامد متفاوت باشد و بر این اساس می توان آن ها را به چهار گروه تقسیم کرد که عبارت اند از: جلب توجه، نشان دادن قدرت، گرفتن انتقام و نمایش بی کفایتی. همه ی این ها هر می را تشکیل می دهند که منعکس کننده ی شدت و درجه ی احساس بی توجهی نسبت به دانش آموزان است. کدام یک از این چهار مورد در قاعده ی هرم نشان دهنده ی دل سردی بسیار شدید است؟

الف) نمایش بی کفایتی.

ب) گرفتن انتقام.

ج) نشان دادن قدرت.

د) توجه.

۱۳. دانش آموزی که در جست و جوی قدرت است، اعتقاد دارد که می تواند برای خود کسی باشد و هر چه را بخواهد انجام دهد و از انجام آن چه که دیگران به او توصیه می کنند، سر باز می زند. کدام مورد زیر نمی تواند این دانش آموز را از وضعیت نامطلوبی که دارد، خارج و به نظم کلاس کمک کند.

الف) تسلیم و واگذاری این گونه دانش آموزان به حال خود.

ب) شنیدن فعال و مشتاقانه و استفاده از شیوه ی حل مسئله.

ج) برنامه ریزی برای پیشگیری از این گونه کشمکش ها

از شروع سال تحصیلی.

د) کمک به دانش آموز به طوری که نتواند از قدرتش در

جهت سازندگی استفاده کند.

۱۴. در ارتباط با «تقویت منفی»، کدام گزینه صحیح است؟

الف) تقویت منفی در حالتی نتیجه بخش خواهد بود که معلم می خواهد رفتاری کاهش یا توقف یابد.

ب) دانش آموزان ممکن است در جست و جوی تقویت منفی باشند.

ج) تقویت منفی نوعی تنبیه کردن است.

۱۵. انتظارات ناخودآگاه معلمان نقش مهمی در مسائل مربوط به انضباط دانش آموزان بازی می کند

هر اندازه که معلمان نسبت به این انتظارات آگاه تر می شوند، بهتر می توانند از مشکلات انضباطی

پیشگیری کنند. از این موضوع به عنوان «نقش خودشکوفایی» یاد شده است.

بنابر این خودشکوفایی:

الف) آرزو و خواسته ی معلم است.

ب) فرایندی است که باید ماهیتی دقیق داشته باشد.

ج) قدرت تفکر مثبت است.

پاسخ نامه ی تشریحی

۱. د. چنین رفتاری یعنی آرام، خوشسرد و حرفه ای برخورد کردن، از حال طبیعی خارج نشدن و یا از کوره ی ترفن. رفتار شما هنگام نادیده دانش آموزان برای آن ها الگوست. رفتار، صدا، منش، صداقت، وقت شناسی، ثبات، عدالت و... خود را حفظ کنید. دانش آموزان یکی از خصوصیات بهترین معلم را خوشسردی در جریان توییح فرد خطا کار می دانند.

۲. الف. این پیامدها بهترین معلم انسان هستند و ما را در صحنه های واقعی زندگی همراهی می کند. این امر مست می شود تا دانش آموزان مسئولیت رفتارشان را بر عهده بگیرند.

۳. ب. چهار مهارت مداخله گر ایانه برای معلمان به منظور واکنش خصوصی نسبت به دانش آموزان اختلالگردد. ارتباط با تفهیم این که رفتارشان غیر قابل قبول است، عدالت مند از نادیده گرفتن رفتار، اشاره، کنترل از نزدیک و کنترل همراه با برخورد. معلمان چشم پوشی برنامه ریزی شده را فقط به شکل کوتاه مدت، برای تخلفات جزئی بر می گیرند.

۴. ج. تشویق همان تحجید است. اولی بر جود فعالیت تأکید دارد، دومی بر محصول نهایی و کسی که محصول نهایی را خلق کرده است. معنایی که به جای تشویق از تحجید و ستایش استفاده می کنند، از تساط بین خود محووری و خود ستایی یا عملکرد در تحکیم می بخشد.

۵. ب. قانون را اجرا کنید و دلیل نراش را پذیرید. البته لازم است قانون بر مبنای پیامدهای طبیعی و منطقی باشد.

۶. ج. بر کاربرد پیام های عاری از سرزنش تأکید می شود، با استفاده از «پیام های من». در یک پیام من، سه بخش وجود دارد: تشریح رفتار دانش آموز بدون سرزنش. بیان تأثیر رفتار دانش آموز بر شما در زمان حال یا آینده. و احساسی که از این تأثیر در شما پیدای می شود.

۷. ج. سوء رفتارها باید به طور خاص و دقیق مشخص شوند. نه این که به آن ها عنوان کلی داده شود.

۸. د. پایه و اساس هر ارتباط قوی و بادوام، شنیدن فعال، دادن پیام های مؤثر، همراه احترام و اعتماد متقابل است.

مباحث کلی مربوط به مسئله‌ی انضباط می‌پردازد. بخش دوم، پیشنهادهایی درباره‌ی مدیریت کلاس درس است. ده پرسش اول آزمون، از این بخش طرح شده بود. بخش سوم، مقاله‌های انتخابی پیرامون مدیریت کلاس درس است. این مقاله‌ها، هر یک موضوع خاصی را پی‌گیری می‌کند؛ موضوعی که در عین حال به مسئله‌ی انضباط در کلاس درس و مدیریت کلاس درس مربوط است و برای برخی پیشنهادها بخش دوم مبنای نظری ارائه می‌دهد. پرسش‌های ۱۱ تا ۱۵ آزمون از این بخش طرح شده بود. از ویژگی‌های مهم این کتاب می‌توان به ترجمه‌ی روان و خوب آن اشاره کرد.

دوباره‌ی مدیریت کلاس درس بیشتر بخوانید!

چه قدر خوب است تا فرصتی در میان مشغله‌های روزانه‌ی خود ایجاد کنید دو کتاب زیر را به دقت بخوانید. این دو کتاب هم ایده‌های خوبی برای مدیریت مؤثر کلاس درس و حل مسئله‌ی انضباط در کلاس درس ارائه می‌دهند:

۱. اسمیت، کولین. جی و لاسلت، روبرت. مدیریت کارآمد در کلاس درس (راهنمای معلمان و مدرسان). ترجمه‌ی زهرا صباغیان. مرکز چاپ و انتشارات دانشگاه شهید بهشتی. تهران. ۱۳۸۰.

این کتاب ده فصل دارد. در فصل اول «چهار قانون برای مدیریت کلاس» را بیان می‌کند. نخستین قانون این است که «شاگردان را درگیر کنید». فصل دوم به تجزیه و تحلیل سازمان کلاس اختصاص دارد. برخورد با دانش‌آموزان مسئله‌دار، پاداش و تنبیه و فشارهای عصبی و احساسات معلمان، از عنوان‌های دیگر فصل‌های این کتاب هستند.

۲. راگ، ادوارد کنراد. مدیریت کلاس در دبیرستان. ترجمه‌ی علیرضا کیامنش و کامران گنجی. انتشارات رشد. تهران. ۱۳۸۳.

این کتاب از مجموعه‌ی کتاب‌های کاربردی است که با عنوان «مجموعه‌ی تدلیس موفقیت‌آمیز» برای معلمان تدوین شده است و فرایند آموزش در کلاس درس را بررسی می‌کنند. از ویژگی‌های این مجموعه می‌توان به فعالیت‌های عملی موجود در آن و نوشتارهایی که حاصل گفت‌وگوهای کلاس درس است، اشاره کرد.

کتاب شش بخش دارد و عناوین آن‌ها عبارت‌اند از:

۱. اداره‌ی ماهرانه‌ی کلاس؛ ۲. دیدگاه‌های مختلف؛
۳. برخوردهای نخستین؛ ۴. دو R- مقررات و روابط؛
۵. مهارت‌ها، راهبردها و تصمیم‌گیری؛ ۶. توسعه و بهبود شایستگی.

۹. د. هرچه معلم سازمان یافته‌تر عمل کند و هر چه بتواند به طور هم‌زمان حوادث را حل و فصل کند، مشکلات انضباطی و تربیتی کمتری در کلاس درس خواهد داشت.

۱۰. ج.

۱۱. چنان‌چه شما با این اصول پنج‌گانه در مورد قدرت و نفوذ موافق باشید، در این صورت واقعا نمی‌توانید هیچ یک از آنان را فراموش کنید. همه‌ی این موارد را به طور مؤثر به کار ببرید، البته به گونه‌ای که نه در موردی افراط کنید و نه از موردی نادیده بگذرید.

۱۲. الف. دانش‌آموزان ناموفق در به دست آوردن احساس تعلق به راس هرم، یعنی جلب توجه، به تدریج به سمت انتهای هرم گرایش پیدا می‌کنند و از خود رفتارهای ناپهناج‌تری بروز می‌دهند.

۱۳. الف. جنگ‌های قدرت اجتناب‌ناپذیرند و طبیعی شمرده می‌شوند. برای دانش‌آموزان «هیچ چیزی گران‌بهاتر از این نیست که شما به ارزش قدرت آن‌ها پی ببرید.»

۱۴. ب. تقویت مثبت به معنی پاداش دادن، تقویت منفی به معنی انجام ندادن یک تنبیه، تنبیه به معنی اعمال یک مجازات و وقفه به معنی پس گرفتن یک پاداش است. اگر معلمان ادعا می‌کنند، تئوری‌های رفتارگرایی را خوب می‌دانند، در کیفیت بیشتر آن‌ها پاداش و تنبیه را ممکن است خوب به کار برند، لیکن در دو مورد تقویت منفی و وقفه اطلاع کافی ندارند. تقویت منفی باید همانند سه اصل دیگر برای تعدیل رفتار به کار رود. نمونه‌ای از تقویت منفی چنین است: اگر شما بیش از ۸۰ درصد یا بیشتر از نمره‌ی این امتحان را بیاورید، لازم نیست در امتحان مجدد شرکت کنید.

۱۵. ب. رفتار معلم عملاً به دانش‌آموزان می‌فهماند که از آنان چه رفتاری را انتظار دارد و برخورد پنداره‌ی آنان تأثیر می‌گذارد. اگر رفتار معلم در طول زمان ثابت بماند، دانش‌آموز در برابر آن مقاومتی نداشته باشد و رفتارش را تغییر دهد، معلم به هدف خود خواهد رسید.

دوباره‌ی این پرسش و پاسخ‌ها بیشتر بدانید!

خدا قوت! چند گرفتید؟ امتحان سختی بود؟ اگر می‌خواهید درباره‌ی این پرسش و پاسخ‌ها مطالب بیشتری بدانید، لازم است به کتاب زیر مراجعه کنید:

تایسر، روبرت سی. الفبای مدیریت کلاس درس. راهبردهایی برای آموزش اثربخش. ترجمه‌ی محمدرضا سرکارآزانی. انتشارات مدرسه. تهران. چاپ ششم. ۱۳۸۶.

این کتاب در سه بخش تنظیم شده است. بخش اول به

زیادتر شده است. انسان آگاه و شهروند مسئول، گرچه برای رفاه زندگی خود از منابع طبیعی استفاده می‌کند، اما به حفظ آن نیز می‌اندیشد. حفاظت محیط زیست، به معنی تلاش برای دست‌یابی به توازن میان استفاده از منابع طبیعی و حفظ آن‌ها برای آینده است. حفظ ذخایر زیرزمینی، منابع آب، مصرف صحیح انرژی و حفاظت از گیاهان و جانوران، مثال‌هایی در این مورد هستند. به عنوان مثالی مشخص، می‌توان نقش و اهمیت جنگل‌ها در زندگی انسان را در نظر گرفت. به این منظور، دانش‌آموزان را گروه‌بندی کردم و از آنان خواستم که در ارتباط با موضوع

در کلاس درس علوم با دانش‌آموزان مشغول گفت‌وگو درباره‌ی حفظ محیط زیست بودم. از آنان پرسیدم: «چگونه می‌توانیم از محیط زیستمان محافظت کنیم؟» دانش‌آموزان جواب‌های متعددی دادند، مانند: آسیب نرساندن به درختان، استفاده‌ی درست از منابع طبیعی، آلوده نکردن محیط زیست، کاهش میزان تولید زباله، بازیافت و... جواب‌های دانش‌آموزان را بر تخته‌ی کلاس نوشتم تا راه‌حل‌های ارائه شده در معرض دیدشان قرار بگیرد. سپس چنین ادامه دادم: امروزه دانش‌انسان نیست به خطراتی که محیط زندگی او را تهدید می‌کند،

کلید واژه‌ها: دست‌ورزی، بازیافت، پرسشگری.

اشاره

برای موفقیت در زندگی واقعی، دانش‌آموزان باید به بیان آن‌چه که می‌دانند و گوش دادن به اندیشه‌ها و نظرهای دیگران قادر باشند. دانش‌آموزان باید برای کمک به تثبیت آن‌چه که یاد گرفته‌اند و تمرین یادگیری، راهبردهای یادگیری گروهی و مشارکتی را تمرین کنند.

اگر دانش‌آموزان مهارت‌های پایه‌ای مشارکت مؤثر با دیگران را نیاموخته باشند، تا چه اندازه می‌توانیم از آنان انتظار داشته باشیم که در اجتماع گسترده‌تر بتوانند تعاملات سازنده‌ای با دیگران داشته باشند؟ بنابراین، دانش‌آموزان به فرصت‌هایی در کلاس درس نیاز دارند که در مواقعی با دیگران در کلاس کار و فعالیت کنند. آن‌چه که دانش‌آموزان باید بدانند، اطلاعات است. هم‌چنین باید قادر باشند اطلاعات را برای فرد دیگری تبیین و تشریح کنند. علاوه بر این‌ها، باید توانایی حل مسئله با همکاری سایر دانش‌آموزان را داشته باشند. کسب این توانایی‌ها از طریق یادگیری پژوهش محور امکان‌پذیر است که در این مقاله به نمونه‌ای از آن اشاره می‌شود.

راه‌های ترغیب دانش‌آموزان به فعالیت‌های پژوهشی

دست‌ورزی

احمد شریفان - امین شریفان

کاغذ، باید ۱۵ درخت تنومند را قطع کرد. طبق آمار، ۱۰ درصد از زباله‌ی شهر تهران کاغذ است؛ یعنی روزی ۷۰۰ تن که برای تولید همین مقدار کاغذ باید ۱۰۵۰۰ درخت تنومند قطع شود. بنابراین، اگر بتوانیم از کاغذهای باطله‌ای که به عنوان زباله بیرون می‌ریزیم، کاغذ بازیافتی تهیه کنیم، در واقع از قطع ۱۰۵۰۰ درخت جلوگیری کرده‌ایم و این عمل یعنی حفظ محیط زیست.

من با شنیدن این جواب بسیار خوشحال شدم، زیرا اطلاعات و استدلال مناسبی را به همراه داشت. سایر دانش‌آموزان نیز او را با دست زدن و سخنان تحسین‌آمیز تشویق کردند. بعد از تشویق دانش‌آموزان، دانش‌آموزی پرسید: «چگونه می‌توان از طریق بازیافت کاغذهای باطله، کاغذ ساخت؟» از این سؤال استقبال کردم و از دانش‌آموزان خواستم که در گروه‌هایشان قرار بگیرند و برای یافتن جواب بپندیشند. سپس از آنان خواستم، جواب‌هایشان را برای کلاس عرضه کنند. از آن‌جا که وقت کلاس محدود بود، در جمع‌بندی جواب‌ها به آنان کمک کردم و با مشارکتشان نکته‌ی نکات مهم جواب‌های گروه‌ها را روی تخته‌ی کلاس نوشتم. خلاصه‌ی آن چنین بود:

- مقداری کاغذ باطله مانند روزنامه، مجله و... تهیه می‌کنیم.
- کاغذهای باطله را به قطعات کوچک مثلاً تکه‌های یک سانتی‌متری، درمی‌آوریم.
- یک سطل پلاستیکی تهیه می‌کنیم و قطعات کوچک کاغذهای باطله را درون آن می‌ریزیم.
- مقداری آب گرم درون سطل می‌ریزیم، به طوری که روی تکه‌های کاغذ تا دو بند انگشت آب قرار بگیرد.
- مخلوط تکه‌های کاغذ باطله و آب گرم را به مدت ۴۸ ساعت در کناری قرار می‌دهیم و هر ساعت یک‌بار آن را با چوب یا چنگال به خوبی هم می‌زنیم.
- در این ۴۸ ساعت چارچوبی به ابعاد دلخواه (مثلاً ۲۰×۳۰) با چوب می‌سازیم و روی آن را نوری سیمی می‌کشیم.

بازیافت منطقه‌ی ۷ شهرداری تهران بود، داخل حیاط منزل ما افتاده بود. بروشور را برداشتم و آن را خواندم. در بخشی از آن نوشته شده بود که برای تولید یک تن کاغذ، باید ۱۵ درخت تنومند را قطع کرد (۱۰ درصد زباله‌ی شهروندان شهر تهران کاغذ است، یعنی از هفت میلیون کیلوگرم زباله، ۷۰۰ تن آن کاغذ است). بنابراین، اگر از هر ۱۵ درخت تنومند یک تن کاغذ تولید شود، حتماً برای ۷۰۰ تن کاغذ باید ۱۰۵۰۰ درخت تنومند را قطع کرد و این در درازمدت برای محیط زیست فاجعه است. حال انسان چگونه می‌خواهد با این فاجعه مقابله و یا از آن جلوگیری کند؟!»

گفته‌های دانش‌آموزان را تأیید کردم و گفتم: «به جواب‌هایتان درباره‌ی چگونگی حفاظت از محیط زیست مراجعه کنید.» و از آنان خواستم، دوباره عناصر نمودار مفهومی را که روی تخته‌ی کلاس نوشته شده بود، بخوانند و بعد از آن اگر سؤالی دارند، بپرسند.

دانش‌آموزی پرسید: «بازیافت به چه معناست و چگونه می‌توان از طریق بازیافت به حفظ محیط زیست کمک کرد؟» سؤال را به بحث گذاشتم و سایر دانش‌آموزان را دعوت به یافتن جواب مناسب کردم. بعد از مدتی، یکی از دانش‌آموزان با کسب اجازه گفت: «بازیافت به معنای فرایند عمل آوردن مواد و محصولات مصرف شده (کاغذ، پلاستیک، شیشه، پارچه و...) است، به گونه‌ای که دوباره قابل استفاده شوند.»

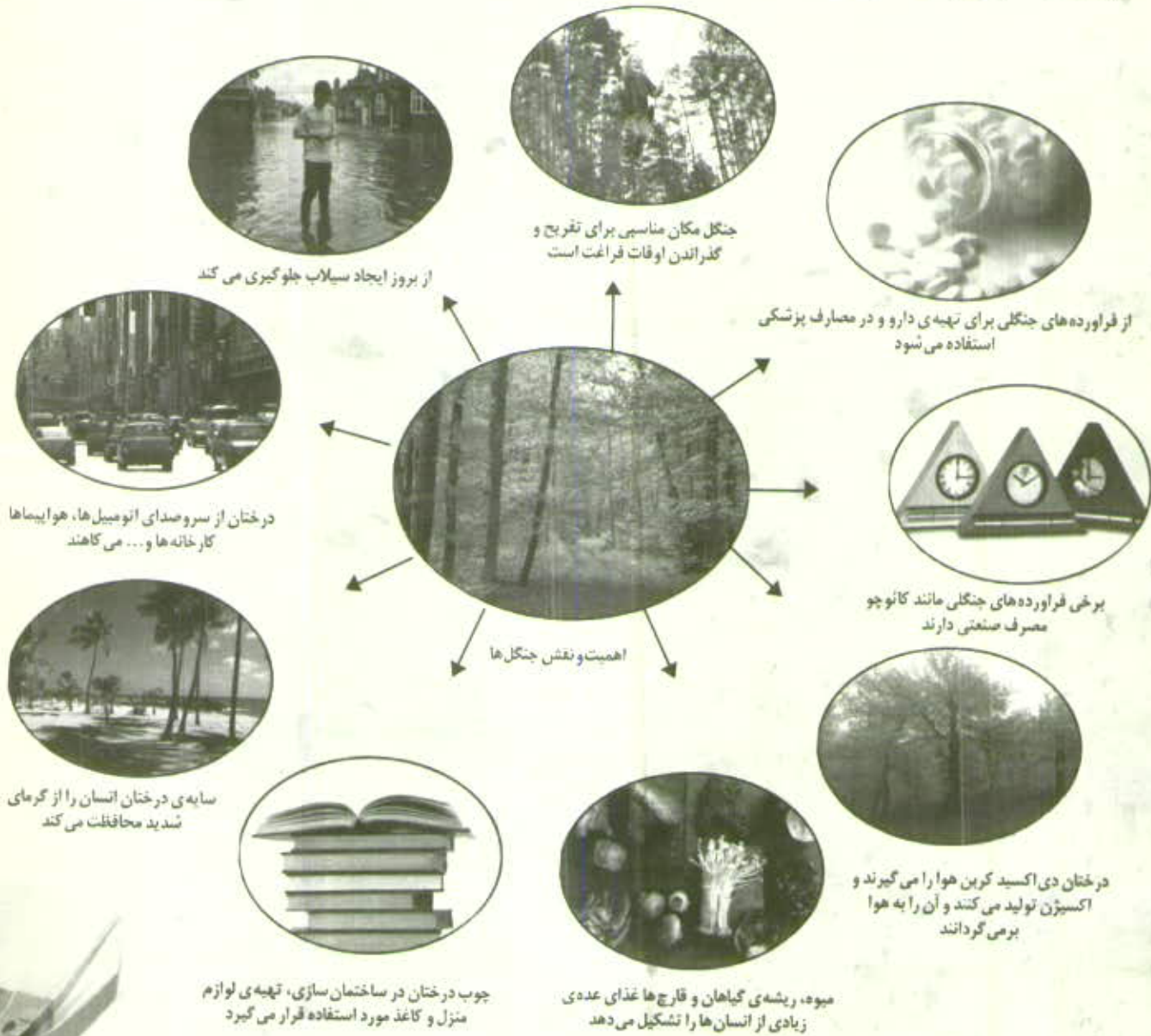
دانش‌آموز دیگری گفت: «در بروشور اداره‌ی بازیافت منطقه‌ی ۷ شهرداری شهر تهران نوشته بود که بازیافت زباله در واقع عبارت است از کاهش حجم زباله و پیشگیری از آلودگی‌های ناشی از این مواد، از طریق بازیابی و استفاده‌ی مجدد از آن‌ها. در همین بروشور به این نکته اشاره بود که مصرف انرژی برای تولید کاغذ بازیافتی از کاغذهای باطله، ۳۰ درصد کمتر از زمانی است که کاغذ از خمیر چوب تولید می‌شود و همان‌طور که قبلاً نیز گفتم برای تولید یک تن

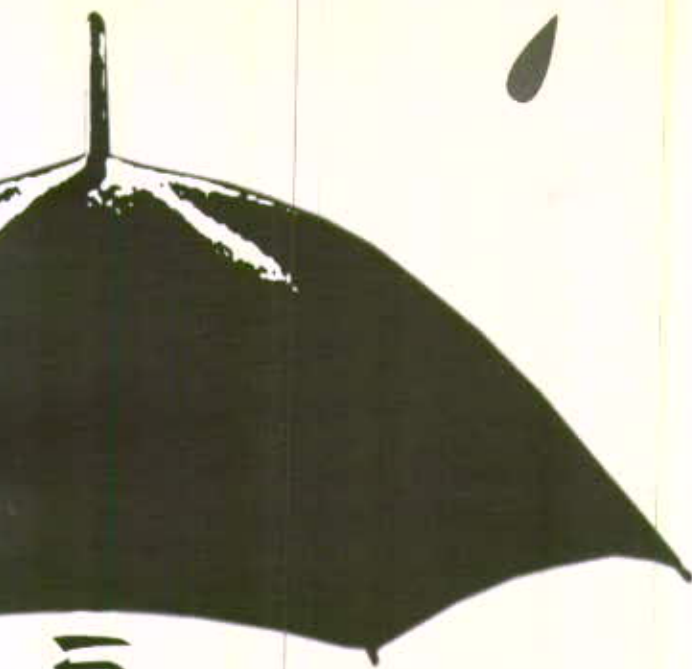
مطرح شده، هم فکری کنند و مواردی را که به نظرشان می‌رسد، به صورت فهرست وار بنویسند.

بعد از مدتی در گروه‌ها سکوت برقرار شد و فهمیدم که جواب‌هایشان را آماده کرده‌اند. در این هنگام رو کردم به دانش‌آموزان و از نماینده‌ی هر گروه خواستم که نتیجه‌ی هم‌فکری خودشان را برای سایر دانش‌آموزان عرضه کند. بعد از ارائه‌ی نتایج هم فکری گروه‌ها، از دانش‌آموزان خواستم که خلاصه‌ی مطالب را تهیه و در دفترشان بنویسند. من نیز خلاصه‌هایشان را مرور کردم و موارد لازم را برای آنان توضیح دادم. نمونه‌ای از خلاصه‌ی

مطالب تهیه شده توسط دانش‌آموزان به شرح نمودار مفهومی زیر است.

یکی از دانش‌آموزان با نگرانی گفت: «با توجه به اهمیتی که جنگل در حفظ حیات و محیط زیست دارد، چرا هر روز این منبع مهم طبیعی به دست آدم‌ها تخریب می‌شود؟ امروز خبر تصویری از تلویزیون پخش شد که نشان می‌داد، جنگل‌های استوایی آمازون با نرخ نگران‌کننده‌ای ۲۰ هزار کیلومتر مربع در سال تخریب می‌شوند.»
دانش‌آموز دیگری گفت: «دیروز پروشوری که متعلق به حوزه‌ی معاونت خدمات شهری اداره‌ی

الگوی تدریس بارش فکری

زهرا حریرفروش
مهرناز صادقی

اعضای گروه از انجام تفکری خلاقانه و هوشمندانه باشد.

الگوی تدریس بارش فکری، نوعی حمله‌ی ذهنی به موضوع است که طی آن، شرایطی ایجاد می‌شود تا دانش‌آموزان فی‌البداهه نظر خود را ابراز دارند. در جریان بارش فکری، هرگونه انتقاد یا اعتراض، روند فعالیت را کند می‌کند و فکر افراد را به جای تفکر در مورد موضوع، به سوی انتقاد سوق می‌دهد.

مراحل اجرای

الگوی تدریس بارش فکری

۱. طرح موضوع: انتخاب و ارائه‌ی یک موضوع یا مسئله و طرح سؤالات ایده‌برانگیز.
۲. گروه‌سازی و شرح قوانین: تشکیل گروه‌ها، تعیین سرگروه و منشی، اعلام قوانین روش بارش فکری.
۳. بارش ایده‌ها: تمرکز دانش‌آموزان روی بروز ایده‌ها، و تأکید معلم به بیان تمامی ایده‌ها و کمیت پیشنهادها.
۴. طبقه‌بندی ایده‌ها: دسته‌بندی ایده‌ها و تنظیم آن‌ها به ترتیب اولویت، و حذف نظرات مشابه و نامناسب.

در الگوی تدریس بارش فکری، دانش‌آموزان با انگیزه‌ی زیاد درباره‌ی موضوعی که مطرح شده است، می‌اندیشند و پیشنهاد می‌دهند. همه‌ی گروه‌های شرکت‌کننده، باید از این واقعبیت آگاه باشند که کمیت پیشنهادها امری مهم است.

دانش‌آموزان باید ابتدا با قواعد جلسات بارش فکری آشنا شوند و سرگروه نیز اعضا را به رعایت قواعد ملزم کند. هنگام اجرای الگوی تدریس بارش فکری، ایده‌ها باید طبقه‌بندی شوند و تا جایی که ممکن است توسط دانش‌آموزان در فعالیت‌ها به کار گرفته شوند.

قواعد بارش فکری

۱. تمامی ایده‌ها به استثنای شوخی‌های آشکار، باید پذیرفته شوند.
۲. انتقاد ممنوع است.
۳. هر چه ایده‌ها بیش‌تر باشد، بهتر است (کمیت به ایجاد کیفیت می‌انجامد).
۴. اعضای گروه باید بر اساس ایده‌های یکدیگر، ایده‌های جدید بسازند.
۵. در تجزیه و تحلیل نهایی، هیچ ایده‌ای به شخص خاصی تعلق ندارد. بنابراین اعضای گروه باید به بیان ایده‌ها تشویق شوند.
۶. کمیت مهم‌تر از کیفیت است. اما این امر نباید دلیلی بر رهاسازی

● ظرفی تهیه می کنیم که چارچوب ساخته شده به راحتی در آن قرار بگیرد.

● چند صفحه‌ی روزنامه تهیه می کنیم که بتوانیم کاغذ ساخته شده را روی آن‌ها قرار بدهیم تا رطوبت خود را از دست بدهد.

● بعد از گذشت ۴۸ ساعت، کاغذهای باطله‌ی خیس خورده را درون یک قابلمه می ریزیم و به خوبی می جوشانیم تا خمیر کاغذ به دست آید.

● خمیر کاغذ را درون تشت می ریزیم و مقداری آب گرم به آن می افزاییم.

● محتوای داخل تشت را خوب به هم می زنیم.

● چارچوب تهیه شده را به طور مستقیم درون محتوای تشت فرو می بریم و بیرون می آوریم و روی یک سطح صاف که با روزنامه آن را پوشانده ایم، قرار می دهیم تا آب خمیر گرفته شود.

● بعد از مدتی کوتاه، چارچوب را روی یک سطح صاف برمی گردانیم تا کاغذ تهیه شده جدا شود.

● یک صفحه‌ی مسطح روی کاغذ قرار می دهیم و روی آن می ایستیم تا آب آن گرفته شود. در نهایت، صفحه‌ی مسطح را از روی کاغذ برمی داریم و می گذاریم تا کاغذ خشک شود. بدین ترتیب یک ورقه‌ی کاغذ ساخته ایم.

بعد از نوشتن نکات مهم، برای هر گروه از

دانش آموزان وظیفه‌ای را تعیین کردم تا برای جلسه‌ی بعدی کلاس که دو روز دیگر تشکیل می شد وسایلی را تهیه کنند و ناخود به کلاس درس بیاورند. به این صورت

که تهیه‌ی خمیر کاغذ، قاب ۳۰×۲۰ همراه با توری سیمی، تشت مستطیل شکل، تخته‌ی ۶۰×۵۰ سانتی متری، و چند صفحه‌ی روزنامه باطله به هریک از گروه‌ها واگذار شد.

دو روز گذشت و موعد تشکیل کلاس درس فرا

رسید. ابتدا بعد از سلام و احوال پرسی با همکاری دانش آموزان، بحث جلسه‌ی قبل را مرور کردم. سپس از آنان خواستم که میز مرا به جلوی کلاس درس منتقل کنند، طوری که همه بتوانند شاهد ساخت کاغذ باشند.

خمیر کاغذ را با آب گرم مخلوط کردم و درون تشت ریختم و به خوبی به هم ردم و چارچوب تهیه شده را به طور مستقیم درون محتوای تشت فرو بردم و بیرون آوردم و روی یک سطح صاف که با روزنامه‌ی باطله آن

را پوشانده بودم، قرار دادم تا آب خمیر گرفته شود. بعد از مدتی، روی چارچوب را برداشتم و

روزنامه‌های باطله را عوض کردم و چارچوب را روی آن برگرداندم تا کاغذ تهیه شده از سطح چارچوب جدا شود.

سپس تخته‌ی مسطح را روی کاغذ قرار دادم و روی آن ایستادم تا آب آن گرفته شود. بعد از گذشت پنج دقیقه،

تخته‌ی مسطح را از روی کاغذ برداشتم و صبر کردم تا کاغذ خشک شود. وقتی که مطمئن شدم دانش آموزان نیز

مراحل انجام کار تهیه‌ی کاغذ را آموخته اند، به هر گروه اجازه دادم که یک صفحه‌ی کاغذ تهیه کند. بعد از گذشت ۳۰ دقیقه، تمامی گروه‌ها (شش گروه) توانستند یک صفحه‌ی کاغذ بسازند و از انجام کار لذت ببرند.

دانش آموزان کاغذهایی را که ساخته بودند، با یکدیگر و ورقه‌های سفید دفتر هایشان مقایسه کردند. کم کم از شوق دانش آموزان کاسته شد و آنان به تفاوت کاغذهای ساخته شده

با سایر کاغذهای موجود در کلاس پی بردند. دانش آموزان درباره‌ی برداشت‌های خود با یکدیگر بحث و گفت‌وگو می کردند. از آنان خواستم که سؤال هایشان را به نوبت برای

کلاس مطرح کنند. از یکی از دانش آموزان خواستم که سؤال‌های آنان را روی تخته‌ی کلاس بنویسد تا در معرض دید سایرین قرار بگیرد. سؤال‌های آنان چنین بود:

● چگونه می توان رنگ کاغذ ساخته شده را روشن تر (سفیدتر) کرد؟

● چگونه می توان ضخامت کاغذ ساخته شده را کم تر (نازک تر) کرد؟

● چگونه می توان کاغذهای رنگی تهیه کرد؟

● چگونه می توان کاغذهای طرح دار ساخت؟

● چگونه می توان خمیر کاغذ را یکدست تهیه کرد؟

● آیا کاغذ ساخته شده بهداشتی است؟

یکی از دانش آموزان گفت: «من خودنویسی به همراه دارم که رنگ آبی است. اجازه می دهید که چند قطره‌ی آن را روی خمیر کاغذ بریزم و سپس قطعه‌ی کاغذ دیگری درست کنم؟»

گفتم: «اترادی ندازد.»

او چند قطره جوهر آبی را به خمیر کاغذ افزود و خمیر را به خوبی به هم زد. سپس چارچوب را به روشی که آموخته بود،

وارد تشت محتوای خمیر کاغذ کرد و بیرون آورد و همان مراحل قبلی را برای ساخت یک قطعه کاغذ طی کرد. وقتی کاغذ

ناحده‌ی رطوبت خود را در زیر نور خورشید از دست داد، همه‌ی دانش آموزان دیدند که کاغذ ساخته شده به رنگ آبی است. از سایر دانش آموزان خواستم که در منزل کاغذ تهیه کنند

و در صد دیقش جواب مناسبی برای پرسش‌های طرح شده برآیند و نتیجه‌ی کار خود را بنویسند تا همراه با نمونه‌ی کاغذ ساخته شده در تابلوی نمایش فعالیت‌ها و دست ساخته‌های دانش آموزان، در معرض دید سایر دانش آموزان قرار بگیرد.

منابع

- ۱- والس، د. دیوید (۱۳۸۵). شما هم می‌توانید خمیر کاغذسازی ترجمه‌ی علی خاکساران، پیدایش، تهران، (سال انتشار اثر به زبان اصلی ۲۰۰۰).
- ۲- هارن، روزی و مورگان، گریت (۱۳۸۲). آزمایش‌های بزرگ علمی به روش ساده، درختان ترجمه‌ی میرا معمارزاده، چرا مشهد.
- ۳- تیلستون، دونا و اکر (۱۳۸۲). بهترین فعالیت‌های آموزشی ترجمه‌ی احمد شریفان و همکاران، رزیناف اصل، تهران (سال انتشار اثر به زبان اصلی ۲۰۰۰).
- ۴- امالی، محمود و همکاران (۱۳۸۲). علوم تجربی سال سوم دوره‌ی راهنمایی تحصیلی شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، تهران.
- ۵- شایان، سیاوش و همکاران (۱۳۸۲). چهارمیا سال دوم آموزش متوسطه، شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران، تهران.

۵. ارزش‌یابی ایده‌ها: ارائه‌ی ایده‌های نهایی و پالایش شده، اصلاح ایده‌های نادرست (از لحاظ علمی)، قضاوت درباره‌ی ایده‌ها و تأکید روی ایده‌های نو و خلاق.

مثال الگوی تدریس بارش فکری

موضوع: نیم‌ساز
مرحله‌ی اول: طرح موضوع
بهرتر است با این عبارت شروع کنیم: «چه راه‌ها و شیوه‌هایی وجود دارند تا بتوانیم نیم‌ساز یک زاویه را رسم کنیم و اندازه‌ی آن را بیابیم.» چنانچه عبارتی کمک می‌کند تا اعضای گروه توجه خود را تا پایان مرحله روی موضوع حفظ کنند.

مرحله‌ی دوم:

گروه‌سازی و شرح قوانین

در اجرای این الگو، کار باید به صورت گروه‌هی انجام پذیرد و هرچه تعداد افراد گروه بیشتر باشد، احتمال وجود ایده‌های خلاق بیشتر می‌شود. پس از گروه‌بندی، باید قواعد و قوانین مربوط به الگوی تدریس بارش فکری را به دانش‌آموزان یادآور شوید. این قوانین را روی نایلوی کلاس بنویسید. از سر گروه‌ها بخواهید در گروه خود، مراقب اجرای این قوانین باشند.

مرحله‌ی سوم: بارش ایده‌ها

اصلی‌ترین و فعال‌ترین مرحله‌ی این الگو، تولید اندیشه و خلاقیت (بارش ایده‌ها) است. معلم به دانش‌آموزان می‌گوید: «با توجه به این که از قبل ناهدودی یا مسئله آشنا هستید، بهتر است هر یک از گروه‌ها، افکار و راه‌حل‌های خود را ارائه دهد.»

برای ارائه‌ی راه‌حل‌های خوب، باید مسئله‌ی داده شده در گروه بررسی و ایده‌های همه‌ی افراد یادداشت شود. برخی از نمونه‌ی فعالیت‌های فکری گروه‌ها عبارت‌اند از:

- با استفاده از نقاله زاویه را رسم می‌کنیم.
- اطلاعات مربوط به اندازه‌ی زاویه را می‌نویسیم.
- واحد اندازه‌گیری زاویه را یادداشت می‌کنیم.

مرحله‌ی چهارم: طبقه‌بندی ایده‌ها

معلم از گروه‌ها می‌خواهد، ایده‌های خود را روی نابلو و چنانچه هر یک از گروه‌ها ایده‌های دیگری دارند، می‌توانند به آن‌ها بیفزایند. سرگروه‌ها می‌توانند نظرات و ایده‌های نکراری را حذف کنند. گروه‌ها باید نظرات اصلی و خلاق را بررسی، و در صورت نیاز آن‌ها را اصلاح و سپس طبقه‌بندی کنند.

مرحله‌ی پنجم: ارزش‌یابی ایده‌ها

در مرحله‌ی سوم تعداد زیادی طرح و ایده به دست آمد و در مرحله‌ی چهارم، این طرح‌ها پالایش و نظرات باقی‌مانده طبقه‌بندی شدند. در این مرحله، ایده‌های گروه‌های گوناگون بررسی و درباره‌ی مجموعه‌ی ایده‌ها اظهارنظر می‌شود. بهتر است برای موفقیت بیشتر در این کار، ایده‌ها را از نظر میزان اهمیت درجه‌بندی کنیم. برای مثال، ایده‌های پراهمیت را با درجه‌ی عالی و ایده‌های کم‌اهمیت را با درجه‌ی ضعیف نشان دهیم.

در صورت کمبود وقت، معلم می‌تواند به صورت تصادفی ایده‌های یکی از گروه‌ها را بررسی کند. ایده‌های یکی از گروه‌ها به این ترتیب است:

۱. با خط‌کش می‌توان اندازه‌ی زاویه را به دست آورد.

۲. با نقاله می‌توان اندازه‌ی زاویه را به دست آورد.

۳. ابتدا باید زاویه رسم کرد و اندازه‌ی آن را با نقاله به دست آورد...

و ...
با بررسی امتیازهای داده شده به ایده‌ها، می‌توان فهمید که برخی ایده‌ها ارزش بالایی دارند و این راه‌حل‌ها می‌توانند در عمل کارایی لازم را داشته باشند.

رویکردهای برنامه‌ی درسی

حسین الوندی

اشاره

در این سری مطالب در مورد دلایل تغییر برنامه و اصول حاکم بر برنامه‌ریزی درسی صحبت و مؤلفه‌های برنامه مطرح شد در این شماره به یکی از مؤلفه‌های اصلی برنامه یعنی رویکرد می‌پردازیم

تعین رویکردهای برنامه‌ی درسی، یکی از سخت‌های چالش برانگیز برنامه‌ریزی درسی است. این چالش از آن‌جا سرچشمه می‌گیرد که هنوز وحدت نظری در تعین رویکردها و کاربرد دقیق آن‌ها وجود ندارد. مثلاً در تهیه‌ی برنامه‌های درسی، هر گروه درسی موظف است، رویکرد برنامه‌ی خود را مشخص کند و توضیح دهد. از سوی دیگر، بسیاری بر این باورند که رویکردها کلی‌تر از آن هستند که هر گروه درسی بتواند، رویکرد ویژه‌ی خود را انتخاب کند و به نظر می‌رسد، رویکردهای برنامه‌ی درسی باید در سطح ملی، یعنی در برنامه‌ی درسی ملی و یا برنامه‌های درسی دوره‌ی تحصیلی مشخص شوند.

در حال حاضر، بسیاری به این نتیجه رسیده‌اند که گروه‌های درسی، مثل علوم تجربی در دوره‌ی راهنمایی و علوم پایه (فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و زمین‌شناسی) در دوره‌ی متوسطه، دارای یک رویکرد، و گروه‌های دیگر، مثل گروه‌های علوم انسانی نیز از رویکرد دیگری در برنامه‌های درسی خود استفاده کنند. بنابراین به نظر می‌رسد، قبل از این که بخواهیم به تبیین رویکرد برنامه‌ی درسی خاصی بپردازیم، بهتر است رویکرد و انواع آن را توضیح دهیم و سپس با توجه به ماهیت هر موضوع درسی خاص رویکرد مناسب برای آن را انتخاب کنیم.

به نظر کلی، می‌توان رویکرد را جهت‌گیری کلی برنامه‌ی درسی تعریف کرد که باعث شکل‌گیری هدفمند عناصر و مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی، و اجرا و اعتبار بخشی آن می‌شود. در متون برنامه‌ریزی درسی، رویکرد برنامه‌ی درسی، دیدگاه برنامه‌ی درسی^۱ و جهت‌گیری برنامه‌ی درسی^۲ را معادل یکدیگر و حداقل بسیار نزدیک به هم در نظر می‌گیرند و تقریباً به یک منظور به کار می‌برند و آن را چنین تعریف می‌کنند: «موضوع‌گیری اساسی درباره‌ی فرایند یاددهی-یادگیری و ابعاد گوناگون نظری و عملی برنامه‌ی درسی»^۳. آنچه در ادامه در توضیح رویکرد برنامه‌ی درسی می‌آید، با توجه به این تعریف است. و این نکته را مجدداً یادآور می‌شویم که اتحاد هر نوع رویکرد برای یک برنامه‌ی درسی، بر تمامی مؤلفه‌های آن تأثیر می‌گذارد. از سوی دیگر، با توجه به این که هر نوع رویکرد برگرفته از مسائلی خاص فلسفی و اعتقادی، و حیطه‌ی ها و سیاست‌های کلی آموزشی است، نمی‌توان بدون توجه به این مبانی و صبر فایده‌ی نظر گرفتن ماهیت برنامه‌ی درسی^۴ رویکردی برای آن انتخاب کرد.

ابعاد یک رویکرد

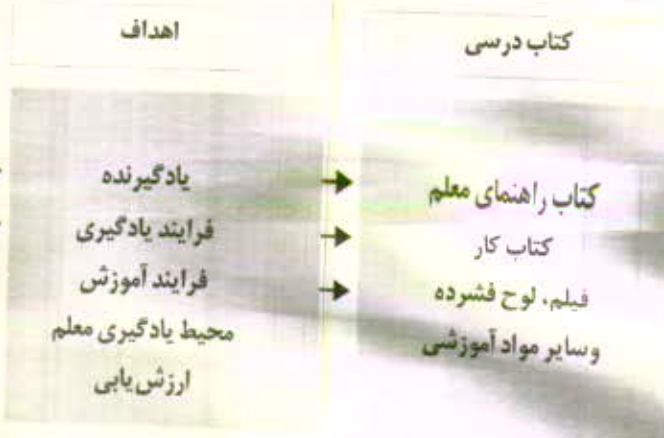
با توجه به تعریف رویکرد و تأثیر آن بر همه‌ی عناصر و مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی، در هر نوع رویکرد، باید این ابعاد مشخص شوند:

- اهداف اساسی مستقیم - رویکرد
- تلفیق نسبت به یادگیری
- تلفیق نسبت به فرایند یادگیری
- تلفیق نسبت به فرایند آموزشی
- تلفیق نسبت به شرایط یادگیری (محیط یادگیری)
- تلفیق نسبت به معلم
- تلفیق نسبت به ارزش‌های بنیادی از اموجه‌ها

به این ترتیب با انتخاب هر نوع رویکردی، ناگزیر از تعیین تعداد آن هستیم. به عبارت دیگر، هر رویکردی باید با الگوهایی خود را به فرایند یادگیری، یادگیرنده، مشخص کند. در ادامه با توضیح انواع رویکردها و ذکر مثال‌های روشن، ابعاد رویکرد را در مواردی که حتی از رویکردهای که معرفی می‌شوند، شرح می‌دهیم. (مورد ۱-۹)

انواع رویکرد

رویکردهای پایه دو گروه کلی رویکردهای برنامه‌ی درسی و رویکردهای آموزشی تقسیم می‌کنند. رویکردهای برنامه‌ی درسی کلی‌ترند و جهت‌گیری‌های خاص برنامه‌ی درسی را مشخص می‌کنند، ولی رویکردهای آموزشی، نگاه کلی به چگونگی فرایند یاددهی-یادگیری را تعیین می‌کنند. بدیهی است در تعین رویکرد مناسب برای برنامه‌ی درسی، نمی‌توان این دو را جدا از هم در نظر گرفت. گاهی اوقات نیز این دو، چنان به هم آمیخته

نمودار ۱. رویکردها بر تمام عناصر و مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی تاثیر می‌گذارند

موضوعی / دیسپلینی است. به نظر شما آیا این رویکرد مناسب است؟!؟

رویکردهای آموزشی

رویکردهای آموزشی نسبتاً محدودترند. انتخاب هر رویکرد آموزشی باید با توجه به رویکرد برنامه‌ی درسی باشد. چند رویکرد آموزشی عبارت‌اند از:

- انتقالی^{۱۳}
- اکتشافی^{۱۴}
- فرایندی^{۱۵}
- تعاملی^{۱۶}

رویکرد آموزشی مناسب برای رویکرد موضوعی / دیسپلینی، «رویکرد انتقالی» است. با ملاحظه‌ی طرز نگاه رویکرد انتقالی به ابعاد آموزش، معلوم می‌شود که رویکرد آموزشی مادر حال حاضر، بسیار نزدیک به رویکرد انتقالی است. در رویکرد انتقالی، عناصر یادگیری چنین تعریف می‌شوند: یادگیرنده: مطیع، متعل و شنونده.

اساسی، مهارت‌ها و حفظ دانش و بی‌شک یک دیسپلین (موضوع درسی).

فرایند آموزش (روش تدریس): سخن‌رانی، تمرین، مباحثه، و کمک به دانش‌آموزان در فرایند اکتشاف. محیط یادگیری: کنترل شده و از پیش تعیین شده، شامل مواد و منابع یادگیری مرتبط با یک دیسپلین. معلم: انتقال‌دهنده‌ی معلومات و هدایت‌کننده‌ی فعالیت‌های خاص و تأمین‌کننده‌ی منابع برای انجام فرایند اکتشاف.

ارزش‌یابی: تعیین میزان تسلط دانش‌آموزان بر موضوع درسی و اصول و روش‌های پژوهش در یک دیسپلین.

در حال حاضر، با وجود همه‌ی ادعاهایی که در مورد استفاده از رویکردهایی مثل رشدگرا و یا فرایند شناختی در برنامه‌های درسی می‌شود، رویکرد حاکم بر بسیاری از برنامه‌های درسی، رویکرد

می‌شوند که نمی‌توانن مورد مشخصی بین آنها قائل شد. نکته‌ی دیگر این که انتخاب رویکرد آموزشی، یعنی نگاه به آن چه در رویکرد آموزش در کلاس درس اتفاق می‌افتد، باید بر اساس رویکرد برنامه‌ی درسی باشد.

رویکردهای برنامه‌ی درسی

تعداد رویکردهای برنامه‌ی درسی زیادند و در این جا امکان این که همه‌ی آنها را نام ببریم و توضیح دهیم وجود ندارد. به ناچار برخی از رویکردهای برنامه‌ی درسی را ذکر می‌کنیم و برای نمونه بعضی از آنها را شرح می‌دهیم:

- برخی رویکردهای برنامه‌ی درسی عبارت‌اند از:
- رفتاری^{۱۷}
- موضوعی / دیسپلینی^{۱۸}
- اجتماعی^{۱۹}
- رشدگرا^{۲۰}
- فرایند شناختی^{۲۱}
- انسان‌گرایانه^{۲۲}
- ماورای فردی^{۲۳}

مثلاً در رویکرد موضوعی / دیسپلینی، مؤلفه‌های برنامه‌ی درسی این‌گونه تعریف می‌شوند:

اهداف: تسلط بر مهارت‌های پایه، مفاهیم و شیوه‌های پژوهش در یک موضوع خاص علمی.

یادگیرنده: مجبور به یادگیری موضوعات مشخص، بود توجه کافی به علاقه‌ها و نیازهای یادگیرنده.

فرایند یادگیری: کشف اصول

گاهی اوقات بر اساس ضرورت‌های موجود، و ویژگی و ماهیت برنامه‌ی درسی خاص، می‌توان چند رویکرد را با یکدیگر تلفیق و به عنوان رویکرد واحد ارائه داد

یادگیری: انتقال دانش، نبود تأکید بر مهارت و نگارش، فرایند آموزشی: سخن‌رانی، امرانه همراه با تحکم، محیط یادگیری: مسکن، یکسوخت و بدون تغییر و سوج معلم: عامل اصلی در یادگیری، انتقال‌دهنده‌ی معلومات و دارایی همه‌ی اطلاعات لازم، ارزش‌یابی: ارزش‌یابی پایانی و نتیجه‌مدار

تلفیق رویکردها

گشودگی در تلفیق ضرورت‌های موجود، ویژگی و ماهیت برنامه‌ی درسی خاص، می‌تواند چند رویکرد را با یکدیگر تلفیق و به عنوان رویکرد واحد ارائه داد. آنچه در ادامه می‌آید، پیشنهادی برای دروسی مثل علوم تجربی در دوره‌ی راهنمایی و علوم پایه در دوره‌ی متوسطه است.

رویکرد تعاملی

با توجه به این‌که درسی مثل علوم تجربی، از یک سو به ارائه‌ی مفاهیم و گستره‌ی آن‌ها می‌پردازد، و از سوی دیگر، با توجه به رویکردهای نوین آموزشی، بر فعالیت دانش‌آموزان در جهت درک مفاهیم علوم و کاربرد آن‌ها در زندگی فردی و اجتماعی او تأکید دارد، به نظر می‌رسد، رویکرد تعاملی که ترکیبی از دورویکرد موضوعی/دیسپلینی و رویکرد فرایندی است، پیشنهاد مناسبی برای رویکرد این درس باشد. چنین رویکردی، هم‌ناظر بر برنامه‌ی درسی است و هم به فرایند آموزش توجه دارد.

ویژگی‌های رویکرد تعاملی

همان‌طور که ذکر شد در این

رویکرد، ضمن توجه به موضوعات درسی (دیسپلین‌ها)، فرایند یادگیری بر اهمیت فرایند است و این فرایند به گونه‌ای طراحی می‌شود که دانش‌آموز در فرآیند یادگیری

تلفیق نسبت به یادگیرنده

یادگیرنده در فرایند یادگیری مشارکت دارد، او ضمن یادگیری موضوعات تعیین شده، در بیان ایده و عقیده‌ی خود آزاد است. به علاوه، او برای یافتن پاسخ برخی از پرسش‌ها، توان طراحی و حتی آزمایش‌ها و تهیه‌ی گزارش آن‌ها را دارد. یادگیرنده در استفاده از منابع و مواد آموزشی، آزادی عمل دارد.

تلفیق نسبت به

فرایند یادگیری و آموزش

با توجه به مشخصات این مفاهیم، فرایند یادگیری نوعی فعالیت پویاست. اگرچه به محتوای آموزش توجه می‌شود، اما اهمیت چگونگی آموزش نیز کم نیست. چگونه آموختن، و فرایندهای ذهنی که در جریان یادگیری به وجود می‌آیند، مورد توجه هستند. آموزش بیش‌تر تلفیقی است و دانش‌آموزان به یادگیری مهارت‌هایی مثل اندازه‌گیری، تحلیل یافته‌ها و ثبت نتایج آزمایش‌ها تشویق می‌شوند.

تلفیق نسبت به محیط یادگیری

محیط یادگیری شرایطی تقریباً مشخص دارد و فعالیت‌های یادگیری در آن تعریف شده‌اند، اما ممکن است دانش‌آموزان پرسش‌هایی را مطرح کنند که معلمان انتظار طرح آن‌ها را نداشته باشند. بنابراین،

شرایط یادگیری در راستای تأمین نیازها و علاقه‌های دانش‌آموزان و تعداد آن‌ها باید به‌تنهایی شود.

تلفیق نسبت به معلم

معمولاً در روش سخن‌رانی، موضوعی نوبت به نوبت از دانش‌آموزان جازجویی را برای یادگیری دانش مورد نیاز می‌گردد. در روش تلفیق، معلم از طریق دست‌اندرکاران و پرسش‌کننده و فراهم‌ساختن اهداف، سعی می‌کند، برخی از ابزار و وسایل آموزشی را به یادگیری دانش‌آموزان کمک می‌کند.

تلفیق نسبت به ارزش‌یابی

ارزش‌یابی تجربی

دارد. هم به میزان درگیری دانش‌آموزان در فرایند یاددهی-یادگیری توجه می‌شود، هم به روش‌های یابی پایانی بهای یادگیری و هم به فرایند یادگیری و یاددهی-یادگیری.

نتیجه‌گیری

1. Curriculum approach
2. Curriculum perspective
3. Curriculum orientation
4. امروزه گاهی گفته می‌شود که رویکرد تعاملی کنگره‌ی اروپا در سه قسم: ذهن، توان و فعالیت، از رویکرد سخن‌رانی متمایز است. در این رویکرد، هم فرایند یادگیری و هم فرایند یاددهی-یادگیری مورد توجه است. در این رویکرد، دانش‌آموزان به‌تنهایی یادگیری را آغاز می‌کنند و معلمان نقش راهنما را ایفا می‌کنند. در این رویکرد، دانش‌آموزان به‌تنهایی یادگیری را آغاز می‌کنند و معلمان نقش راهنما را ایفا می‌کنند.

6. Behavioral
7. Subject- discipline
8. Social
9. Developmental
10. Cognitive process
11. Humanistic
12. Inter- Person
13. Transmission
14. Discovery
15. Process
16. Interactive

۵۰۱ نکته برای معلمان

نوشته‌ی: دکتر رابرت دی. رمزی
ترجمه‌ی: وحیدرضا نعیمی / مرتضی مجدفر

اشاره
تاکنون در سه شماره‌ی قبلی، ۱۵۰ نکته از ۵۰۱ نکته‌ی مندرج در کتاب دکتر رمزی را برایتان درج کرده‌ایم. در این شماره نکته‌های ۱۵۱ تا ۲۱۰ را در پی می‌آوریم.

۱۵۵ هرگز کودکی را با نمره‌ی بهره‌ی هوشی او تعریف نکنید. هوش انواع گوناگونی دارد و همه‌ی آن‌ها هم مهم‌اند.

۱۵۶ به دانش‌آموزان گزینه‌های زیادی برای انتخاب بدهید. انتخاب کردن، توانایی آنان را برای تصمیم‌گیری‌های بزرگ‌تر در آینده تقویت می‌کند.

۱۵۷ به یاد داشته باشید، ممکن است درباره‌ی کسی که او را به شدت دوست دارید، تصمیماتی بگیرید که به نظرش غیرمنصفانه و نادرست بیاید، اما شما یقین داشته باشید، به صلاح اوست. همین در مورد تدریس نیز صادق است. گاهی اوقات، انجام آن‌چه به نظر غیرمنصفانه و غیرمعقول می‌آید، واقعاً به صلاح دانش‌آموزان است. آن‌چه را که درست است، انجام دهید، حتی اگر باعث کمی رنجش شود.

۱۵۸ به نقاط قوت توجه کنید. تأکید مداوم بر نقاط ضعف، برای شما و دانش‌آموزانتان دلسردکننده است.

۱۵۱ در کلاس پارچه‌ای (یا مقوایی) نصب کنید که روی آن به تمامی زبان‌های بومی و محلی که دانش‌آموزانی از کلاس، به آن زبان‌ها سخن می‌گویند، «خوش آمدید» نوشته شده باشد. همه‌ی بچه‌ها می‌توانند یاد بگیرند، اما اول باید احساس کنند، مورد پذیرش قرار گرفته‌اند.

۱۵۲ هرگز تخیل کودکی را خفه نکنید یا دست کم نگیرید. معلمان حرفه‌مند، پرورنده‌ی رویا هستند، نه نابودکننده‌ی آن.

۱۵۳ دانش‌آموزان را آماده‌ی موفقیت بکنید و در نظر داشته باشید که موفق شدن ممکن است برای بعضی از آن‌ها تجربه‌ی جدیدی باشد. وقتی دانش‌آموزان بدانند موفقیت چه طعمی دارد و برای دست‌یابی به آن چه کاری لازم است، برای رسیدن به آن تلاش خواهند کرد.

۱۵۴ متوجه باشید که پرورش مهارت‌های تفکر انتقادی، فقط برای دانش‌آموزان باهوش نیست. تمام بچه‌ها می‌توانند یاد بگیرند که چگونه بهتر فکر کنند.

۱۵۹ برای خرید غذا، به بچه‌ها پول بلاعوض یا حتی قرض ندهید. اگر لازم شد، برایشان بن ناهار تهیه کنید و یا آن‌ها را به بوفه‌ی مدرسه معرفی کنید. به این ترتیب مطمئن می‌شوید که پول چگونه خرج شده است.

۱۶۰ به دانش‌آموزان پیام‌رسان به شعور خود اعتماد کنند و به آن اهمیت بدهند. اگر از انجام کاری خوششان نمی‌آید و یا احساس خوشایندی ندارند، باید اعتماد به نفس آن‌ها را گفتن داشته باشند.

۱۶۱ هرگز سر به سر بچه‌ها نگذارید، مگر آن‌ها که بدانند از آن لذت می‌برند. آن‌ها را برای یک فرد بزرگ‌سال، تفریح تلقی می‌شود. شاید برای بچه‌ها تهدیدآمیز و با خجالت‌آور باشد.

۱۶۲ یک راه مبتکرانه برای تجلیل از دانش‌آموزان برجسته، جیب‌اندن عکس آن‌ها روی قوطی مواد غذایی مورد علاقه‌ی آن‌هاست. غذایی که باعث قوت آدمی می‌شوند. جای قهرمانان این جاست.

۱۶۳ با دانش‌آموزان خود صادق باشید. اگر همیشه راست بگویید، لازم نیست سعی کنید دروغ‌ها را پنهان یا به خاطر داشته باشید.

۱۶۴ اگر با بچه‌ها از موضع قدرت سخن می‌گویید، انتظار نداشته باشید آن‌ها به شما احترام بگذارند.

۱۶۵ هرگز پیش از آن‌ها که دانش‌آموزی عقیده‌ی خود را کاملاً مطرح نکرده است، کلامش را قطع نکنید.

۱۶۶ همواره به دانش‌آموزان خود علائمی بدهید که نشان می‌دهد به آن‌ها توجه دارید. از جمله‌ی این علائم غیر کلامی مهم می‌توان به اشاره‌ی سر، چشمک، لمس، تأیید با دست و... اشاره کرد. نمی‌توانید حدس بزنید که بچه‌ها چگونه به احساس شما پی می‌برند. توجه و احترام، صفاتی است که دانش‌آموزان، بیش از هر چیز دیگری در معلم خود می‌جویند.

۱۶۷ به «حساسیت» توجه کنید. مثلاً برخی از دانش‌آموزان، نسبت به بعضی از انواع پلاستیک‌ها حساسیت دارند. حفظ محیط سالم برای دانش‌آموزان، شاید مستلزم آن باشد که مثلاً آوردن بادکنک به کلاس را ممنوع کنید.

۱۶۸ ارزشمندترین هدیه‌ای که باید بدهید، وقت شماست. هر روز، بخشی از وقت خود را به یکی از دانش‌آموزان اختصاص بدهید.

۱۶۹ با دانش‌آموزان خود مهربان و صمیمی باشید. این تنها راه بقا در حرفه‌ی معلمی است. آنان گاهی شما را ناامید خواهند کرد. شاید هم گاهی دلشان را بشکنند. اما بیشتر شما را متعجب و شگفت‌زده خواهند کرد و باعث خوش‌حالی شما خواهند شد. این‌ها لحظاتی هستند که کار شما را ارزشمند می‌کنند.

۱۷۰ درباره‌ی زندگی خانوادگی خود با دانش‌آموزان صحبت کنید. لذتی را که از بودن با همسر و بچه‌های خود می‌برید، با آن‌ها تقسیم کنید. بعضی بچه‌ها باید بدانند، وجود خانواده‌ی خوش‌بخت هم امکان‌پذیر است.

۱۷۱ هر از چندی با دانش‌آموزان خود نهار بخورید. از چیزهایی که می‌توانید از طریق صحبت سر میز نهار در مدرسه یاد بگیرید، متعجب خواهید شد.

۱۷۲ بیشتر از کلماتی استفاده کنید که متحدکننده است (ما، با هم، یا یکدیگر و...) و کمتر کلمات جداکننده مثل من و مال من را به کار ببرید.

۱۷۳ اگر دانش‌آموزی با مشکلی نزد شما می‌آید که از عهده‌ی آن بر نمی‌آید، خود به حل و فصل آن نپردازید و آن را به متخصصان مناسب ارجاع بدهید. بهتر است همه، از جمله ما معلمان، حدود خود را بشناسیم.

۱۷۴ واقع‌بین باشید. وقتی نوجوانان مجبور می‌شوند بین امور غریزی و تکالیف مدرسه، یکی را انتخاب کنند، اولی همیشه برنده خواهد بود. تسلیم نشوید. بکوشید حواس دانش‌آموزان را جمع بکنید. تکالیفی بدهید که پویا، جالب و موردپسند دانش‌آموزان باشد. مهم‌تر از همه صورت باشید. بچه‌ها می‌توانند به رغم بچگی و نوجوانی، یاد هم بگیرند.

۱۷۵ وقتی دانش‌آموزان در بدترین حالت روحی هستند، شما در بهترین حالت باشید. در موقعیت‌ها یا نیازهای ویژه‌ی خانوادگی، حساسیت نشان بدهید؛ مواردی از قبیل: بی‌کارشدن، طلاق، ضرب و شتم جسمی، از دست دادن یک عزیز (حتی یک حیوان خانگی) و یا مشکل مصرف مواد مخدر در خانواده توسط پدر و مادر و یا بچه‌ها.

۱۷۶ هر کس نیازمند آموزش و تجربه‌ی راهبری است. همیشه دانش‌آموزان خاصی را برای رهبری دیگران انتخاب نکنید.

۱۷۷ به بچه‌هایی که وضعیت ظاهری و پوشش نامناسبی دارند، بی‌اعتنا نباشید و آن‌ها را تحقیر نکنید. مدنه خوب است، نه بد. زیبا و جالب، تنها در چشمان بیننده زیبا و جالب است.

۱۷۸ هرگز دانش‌آموزی را که جایی برای رفتن ندارد، تنها نگذارید.

۱۷۹ قبول کنید دانش‌آموزان شما می‌توانند ایده‌هایی داشته باشند که به خوبی ایده‌های شما یا بهتر از آن است. گاه بهتر است به میل آن‌ها رفتار کنید.

۱۸۰ خارج از کلاس با دانش‌آموزان ارتباط برقرار کنید. در برخی از فعالیت‌های آنان شرکت داشته باشید. در موضوعاتی که علاقه‌مندند و در آن‌ها تخصص دارند؛ با آن‌ها شوخی و تفریح کنید. این کار تأثیر معجزه‌آسایی بر روابط معلم-دانش‌آموز دارد.

۱۸۱ به دانش‌آموزان کمک کنید متوجه شوند، فقط دانش‌آموز معلول نیست که در بودن در کنار دیگران بهره‌مند می‌شود. همه از این موضوع سود می‌برند؛ حتی معلمان.

۱۸۲ به عنوانی که گروه‌های قومی ترجیح می‌دهند با آن خطاب شوند، احترام بگذارید. مثلاً اکنون سیاه‌پوستان را در آمریکا، آمریکایی‌های آفریقایی تبار می‌نامند و یا به سرخپوستان، آمریکایی‌های بومی می‌گویند که لازم است معلم به این موضوع توجه کند.^۱

۱۸۳ همراه با دانش‌آموزانتان به طور منظم از هم کلاسی آنان که بر اثر بیماری طولانی مدت در خانه بستری شده است، عیادت کنید. احساس جدایی و انزوا، برای بچه‌ها ترسناک است. به دانش‌آموز بیمار کمک کنید تا احساس کند، هم چنان بخشی از کلاس است.

۱۸۴ به تصویرهایی که دانش‌آموزان ترسیم می‌کنند، نگاه کنید. نقاشی، پنجره‌ای رو به احساس و تفکر بچه‌هاست.

۱۸۵ بگذارید بچه‌ها ببینند شما مطالعه می‌کنید، کتاب می‌خوانید و سخت کار می‌کنید. شما، خود نمونه‌ای عملی از ابزارهای تدریس نیرومند هستید.

۱۸۶ اغلب اوقات از بچه‌ها نظر بخواهید. معلمان، غالباً با بچه‌ها صحبت می‌کنند و کمتر از آن‌ها، چیزی می‌پرسند. وقتی بچه‌ها می‌بینند به آن چه

فکر می‌کنند، اهمیت می‌دهید، احساس خوبی پیدای می‌کنند. شما هم در این فرایند، نگرش‌ها و اندیشه‌های ارزشمندی کسب خواهید کرد.

۱۸۷ برای بچه‌های بداخلاقی، نقش بازرس را داشته باشید. بداخلاقی، می‌تواند شکل دیگری از خلاقیت باشد. فکر می‌کنید چه تعداد افراد بزرگ‌سال موفق و برجسته، زمانی در مدرسه در دسر آفرین بوده‌اند؟

۱۸۸ لازم نیست دانش‌آموزانی که دوستشان دارید، این موضوع را بدانند. بگذارید، این به عنوان یک راز برای شما باقی بماند.

۱۸۹ وقتی در مدرسه حادثه‌ی ناگواری پیش می‌آید (مثل مرگ یک دانش‌آموز یا معلم)، طوری رفتار نکنید که گویی همه چیز عادی است. وضع عادی نیست. به دانش‌آموزان اجازه دهید درباره‌ی احساسات خود صحبت کنند. اجازه‌ی سوگواری بدهید. این واکنش طبیعی است.

۱۹۰ دانش‌آموزان را بتوان دارا بودن نگاه حاشیه‌ای و جایی خود شگفت‌زده کنید (این توانایی را با تمرین می‌توان بهبود بخشید. مدیریت کلاس، وقتی دانش‌آموزان فکر کنند شما در پس‌سرتان نیز چشم دارید، آسان‌تر است).

۱۹۱ اگر از چیز خاصی - مثلاً حشرات - می‌ترسید، این ترس را نشان ندهید. دانش‌آموزان دوست دارند معلمان را با چیزهایی که می‌ترسند، عذاب دهند.

۱۹۲ مراقب مقایسه‌هایی که می‌کنید، باشید. استفاده از استعاره‌های نظامی مانند: اسیر نگرفتن یا سربازان در سنگرها، در موقعیت‌های رقابتی خوب است، اما نه در کلاسی که مبتنی بر احترام، هم‌کاری و حسن نیت است.

۱۹۳ فکر نکنید که هر لحظه باید درس یا نکته‌ی خاصی را تدریس کنید. گاهی اوقات یک مکالمه‌ی دوستانه‌ی کوتاه با یک فرد بزرگ‌سال دل‌سوز (پدر یا مادر، مدیر مدرسه، سایر همکاران و...)، همه‌ی آن چیزی است که برخی دانش‌آموزان به آن نیاز مبرم دارند.

۱۹۴ صحبت بچه‌ها را در مورد خودکشی جدی بگیرید. اگر تهدیدی فوری در این زمینه موجود بود، به آرامی مداخله کنید و با ۹۱۱ تماس بگیرید.^۲ اگر این تهدید فوری نیست، کسی را نزد دانش‌آموز بگذارید و به والدین و یا پزشک وی اطلاع دهید، با از دستورالعمل‌های مشاوره‌ای مدرسه در این زمینه پیروی کنید.

۱۹۵ وظیفه‌ی شما نیست که کاری بکنید تا هر بچه‌ای شما را دوست بدارد. وظیفه‌ی شما این است که کاری بکنید، دانش‌آموزان خودشان را قدری بیشتر دوست بدارند.

۱۹۶ اجازه بدهید دانش‌آموزانی که دچار ناهنجاری نقصان توجه هستند، بدانند که دیوانه یا احمق نیستند و فقط اطلاعات را به طور متفاوت پردازش می‌کنند. زندگی با ناهنجاری نقصان توجه، قدری دشوارتر است، اما مسلماً جالب‌تر هم می‌تواند باشد.

۱۹۷ زمان زیادی را صرف عیب‌یابی نکنید. یافتن مقصر، نگاه به گذشته است، ولی ارائه‌ی راه‌حل، مستلزم حرکت به سمت جلوست.

۱۹۸ وقتی دانش‌آموزانی را می‌بینید که به‌طور طبیعی آموزگار هستند، آن‌ها را تشویق کنید. هیچ‌وقت برای به‌کارگیری کارکنان معجزه‌آفرین فرزند دوست

۱۹۹ فقط به پرسش‌هایی که دانش‌آموزان مطرح می‌کنند، جواب ندهید و به سؤالاتی جواب بدهید که از پرسیدن آن‌ها می‌ترسند. زیرانمی خواهند سرافکنده یا خیط شوند. این توانایی، تنها با تجربه به دست می‌آید.

۲۰۰ روزی که دانش‌آموزی یاد می‌گیرد کتاب بخواند، درست مثل روزی است که وی اولین گام را برداشت یا اولین دنداننش درآمد. به همین مناسبت، جشن بگیرید.

۲۰۱ احساس نکنید همیشه باید جواب مشکل هر دانش‌آموزی را داشته باشید. مواقعی پیش می‌آید که حداکثر چیزی که می‌توانید پیشنهاد بکنید، استفاده از یک دستمال کاغذی برای گریه کردن است. گاهی اوقات، همین مقدار هم کافی است.

۲۰۲ به دانش‌آموزان خود اجازه بدهید هر از چندی، یک روز بد داشته باشند. برای خود نیز یک روز بد قائل شوید.

زیرنویس

۱. مثلاً در ایران، قوم لر دوست ندارند، عنوان قومی آن‌ها را با استفاده از کلمه‌ی «الوار» جمع‌بندند. این کلمه به دلیل کاربرد اهانت‌آمیز در زمان حکومت ستم شاهی، مقبول مردم لر نیست. هم‌چنین ترک‌های ایران، به‌ویژه روشن‌فکران، از اصطلاح «آذری» به آن‌ها، به دلیل جعلیاتی که در زمان رضاخان در مورد نام و تاریخچه‌ی قوم و زبان آن‌ها صورت پذیرفته است، راضی نیستند.

۲. شماره تلفن «مرکز ملی امدادرسانی» درباره‌ی موارد اضطراری از جمله خودکشی در آمریکا است. در کشور ما، اگر چه این پدیده به صورت موردی مشاهده می‌شود، ولی مراکز مشاوره در ادارات و سازمان‌های آموزش و پرورش و سایر مراکز معنیر، از جمله واحدهای زیر مجموعه‌ی سازمان بهزیستی، می‌توانند باری دهنده باشند.

۳. ارجاع، اصطلاحی در روان‌شناسی تربیتی است و به حالتی گفته می‌شود که در آن دانش‌آموزان دارای اختلال در یادگیری یا مسائل تربیتی را برای مشاوره و باری گرفتن آموزشی یا تربیتی، نزد کارشناسان مربوط اعزام می‌کنند. در مدرسه‌های کشور ما (به غیر از برخی مدارس خاص و استثنائی)، به دلیل تعریف نشدن جدی این موضوع، معمولاً از ارجاع معنی ویژه‌ای برداشت نمی‌شود.

۲۰۳ اگر باید بین کار با کاغذ و کار با بچه‌ها یکی را برگزینید، همیشه کار با بچه‌ها را انتخاب کنید.

۲۰۴ منظم باشید و از فرستادن پیام‌های مغشوش پرهیزید. در صورتی که قرار است غیبت کنید و به دلایل موجه به مدرسه نروید، دانش‌آموزان نباید مجبور شوند، حدس بزنند سروکله‌ی کدام معلم جایگزین و یا چه کس دیگری پیدا خواهد شد.

۲۰۵ مثل بچه‌ها فکر کنید، مانند بزرگسالان عمل.

۲۰۶ وقتی دانش‌آموزان را برای کمک ویژه ارجاع می‌دهید، حتماً باید به دلیل صلاح آنان باشد، نه برای راحتی شما.

۲۰۷ از فعالیت‌های فوق برنامه حمایت کنید. این فعالیت‌ها، متحدان برنامه‌ی درسی هستند، نه رقبای آن. بسیاری از دانش‌آموزان جذب این فعالیت‌ها می‌شوند و در نهایت، از نظر درسی نیز پیشرفت می‌کنند.

۲۰۸ فقط «دانش‌آموز هفته» انتخاب نکنید، بلکه گروهی از دانش‌آموزان را هر هفته به عنوان برگزیدگان هفتگی انتخاب کنید. به این شکل، در طول سال تحصیلی، همه‌ی دانش‌آموزان امکان قرار گرفتن در این گروه را خواهند یافت. تجلیل کردن باعث نمی‌شود کسی برنجد، ولی مستثنا شدن، حتماً سبب رنجش و لطمه‌ی عده‌ای از دانش‌آموزان خواهد شد.

۲۰۹ با دانش‌آموزان ریاست مابانه رفتار نکنید. آن‌ها شاید اسم این کار را ندانند، ولی درک خواهند کرد که چه کار می‌کنید و از این کار بدشان خواهد آمد.

۲۱۰ نگاهتان را عادلانه بین دانش‌آموزانتان تقسیم کنید.

اشاره

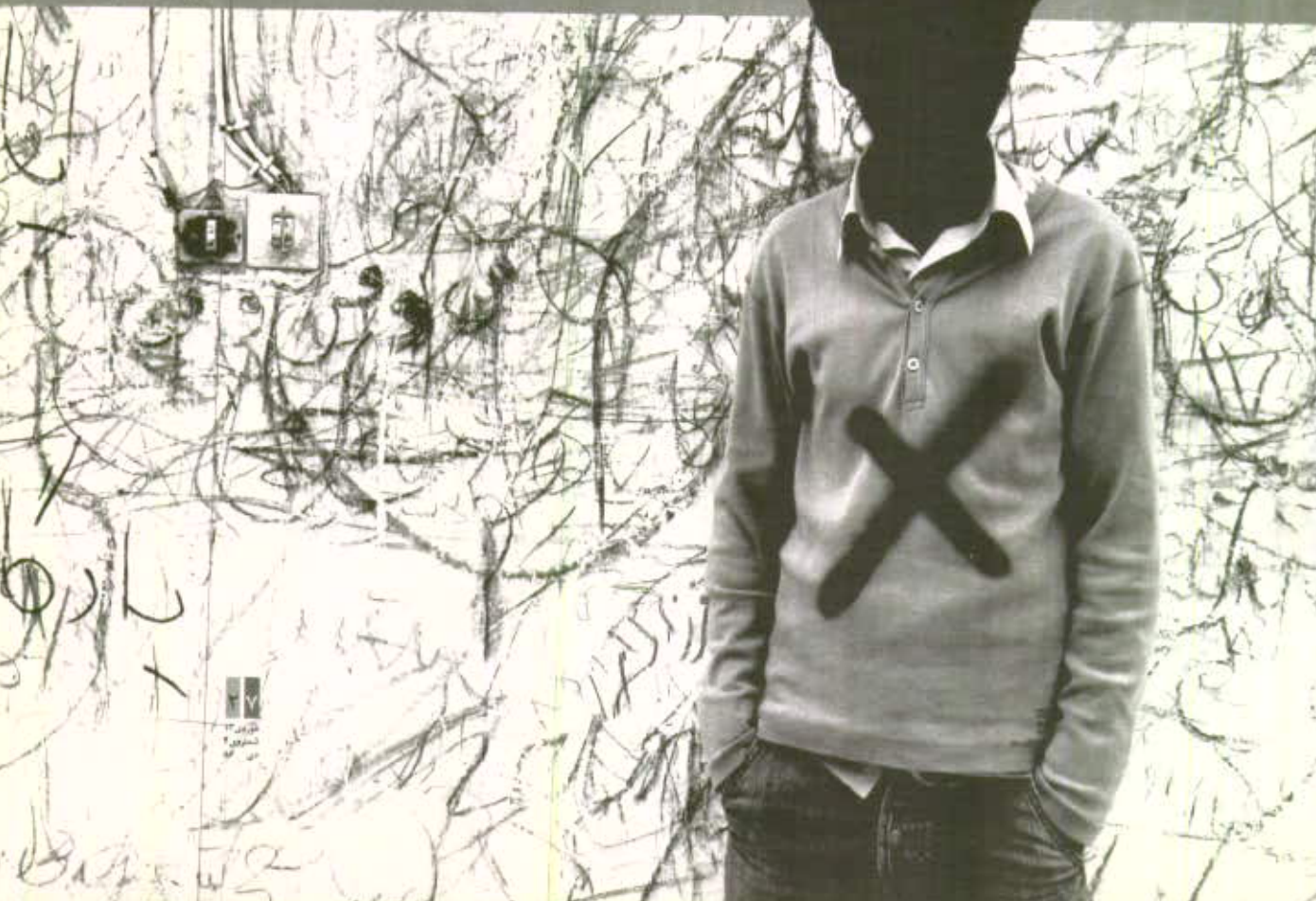
منظور ما از «مشکل» در این بحث، رفتارهایی است که زندگی نوجوان، خانواده و دیگران را مختل می‌کنند و نایمی از ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی هستند. اگرچه این موضوع می‌تواند دامنه‌ی گسترده‌ای داشته باشد، اما سعی می‌کنیم بحث را در مسیری پیش ببریم که وارد حوزه‌ی اختلالات و بیماری‌ها نشویم. خطر عمده در این میان، تشخیص ندادن تفاوت و مرز بین مشکلات و بزهکاری است. بزهکاری و ازه‌ای قانونی است، اما مشکل به موردی اطلاق می‌شود که به عبارت ساده‌تر، دردسرساز است و در صورت استمرار و گسترش می‌تواند، به بزه و جرم تبدیل شود. برای مثال، مصرف سیگار یک مشکل محسوب می‌شود، اما گسترش دامنه‌ی آن به مصرف مواد مخدر، موضوعی بزهکارانه خواهد بود.

مسائل نوجوانان - ۴

رفتارهای مشکل‌آفرین دردوره‌ی نوجوانی

ابراهیم اصلانی

تصویر برگرفته از موبایل

بر اساس فرهنگ و معیارهای جامعه‌ی ما، شدت و ضعف یک رفتار مشکل‌آفرین با جوامع دیگر متفاوت خواهد بود؛ اگر چه در مورد رفتارهای مشکل‌آفرین، در جوامع گوناگون، اشتراک نظر زیادی وجود دارد

منشأ رفتارهای مشکل‌آفرین

اگر بخواهیم با نظریه‌های علمی، منشأ رفتارهای مشکل‌آفرین را توضیح دهیم، باید به دیدگاه‌های متفاوتی استناد کنیم. در این جا فقط به دیدگاه اجتماعی که به مقصود ما نزدیک‌تر است، اکتفا می‌کنیم. مطالعات و پژوهش‌های زیادی ثابت کرده‌اند که تجربه‌های اجتماعی منفی، موجب احراف بوجوانان هستند. در یکی از مطالعات که توسط گلوبیکا انجام یافته است، نکات بسیار کلیدی و مهمی مطرح شده‌اند [اقتباس از شهرآزای، ۱۳۸۴].

۱. رفتار مشکل‌آفرین پیش از بوجوانی شروع و در طول بوجوانی، از نظر شدت و فراوانی زیادتر می‌شود.
۲. محیط خانه رابطه‌ای بسیار مهم با رفتار مشکل‌آفرین دارد.

۳. وضعیت اقتصادی خانواده‌های مستعد رفتار مشکل‌آفرین، در مقایسه با خانواده‌های بدون این رفتارها، در سطح پایین‌تر است؛ اگر چه از نظر سطح شغل والدین، بین آن‌ها تفاوتی وجود ندارد.

۴. به نحوی واقعی، برای پسرهای دارای رفتار مشکل‌آفرین، میزان صد در صدی ترک مدرسه وجود دارد.
۵. تقریباً یک سوم کسانی که مبتلا رفتار مشکل‌آفرین داشته‌اند، در دوران بزرگسالی جرم‌های شدید مرتکب می‌شوند.

ملاحظات فرهنگی

ارزش‌های اجتماعی و فرهنگی، نقش تأثیرگذاری در تعریف و تعیین حدود رفتارهای مشکل‌آفرین دارند. بدون بهره‌مندی از نگرش فرهنگی، نمی‌توان رفتارهایی را که مشکل‌آفرین محسوب می‌شوند، به درستی تشخیص داد. این نگرش در چند مورد به کمک می‌آید:

۱. رفتارهای مشکل‌آفرینی وجود دارد که ممکن است به صورت هنجار درآمده باشند، اما با ملاحظات ارزش‌های فرهنگی، هم‌چنان مشکل‌محسوب می‌شوند.

۲. به همان نسبت که شفافیت ملاحظات فرهنگی موجب تمکیک در سمت رفتارهای مشکل‌آفرین و غیر آن می‌شود، اتهام در این ملاحظات هم تشخیص را با دشواری مواجه خواهد ساخت.

۳. شناخت‌های فرهنگی باعث می‌شوند، در اصلاح

و درمان نیز با چنین نگرشی به سراغ رفتارهای مشکل‌آفرین برویم. ضعف نگرش‌های فرهنگی، دیدگاه‌های حقوقی و مبتنی بر برهکاری و جرم را تقویت خواهد کرد.

۴. بر اساس فرهنگ و معیارهای جامعه‌ی ما، شدت و ضعف یک رفتار مشکل‌آفرین با جوامع دیگر متفاوت خواهد بود؛ اگر چه در مورد رفتارهای مشکل‌آفرین در جوامع گوناگون، اشتراک نظر زیادی وجود دارد. انحرافات جنسی، مصرف مواد مخدر، مشکلات بهداشت روانی و رفتارهای ضد اجتماعی، نمونه‌های شناختی از رفتارهای مشکل‌آفرین محسوب می‌شوند.

انحرافات جنسی

طیف مشکلات جنسی در جامعه‌ی ما، از انحرافات جنسی گرفته تا حیانت‌های جنسی، به طور جدی نیازمند تحلیلی از زاویه‌ی آسیب‌شناسی فرهنگی است. افزایش قابل توجه دانش جنسی نوجوانان از یک طرف، و تمایل به پرده‌پوشی و پنهان‌کاری از عوامل تربیتی از طرف دیگر، شرایط پیچیده‌ای را در مورد انحرافات جنسی به وجود آورده است. در دامنه‌ی انحرافات جنسی، می‌توان به مواردی اشاره کرد:

۱. اطلاعات زیاد جنسی بدون جهت‌گیری و راهنمایی مشخص؛

۲. رفتارهای نامناسب در دوست‌یابی و ارتباط با جنس مخالف؛

۳. نداشتن آشنایی با موضوع بهداشت جنسی؛

۴. تمایل به انجام عمل جنسی بدون رعایت اصول دینی و اسلامی. یک نکته‌ی مهم و قابل توجه در این‌باره، موضوع تفاوت‌های جنسیتی است. برخلاف گذشته که انحرافات جنسی فقط در مورد پسران مورد توجه قرار می‌گرفت، امروزه مطالعه‌ی رفتار دختران نیز ضروری به نظر می‌رسد.

مصرف مواد مخدر

تمایل به مصرف سیگار، ساده‌ترین شکل رفتار مشکل‌آفرین در این بحث

است. مصرف سیگار و استمرار آن، یکی از بسترهای گرایش به مواد مخدر است.

تنوع مواد مخدر و نحوه دست‌رسی به آن‌ها و به ویژه وجه تقلیدی موضوع، به عنوان پدیده‌ای وارداتی از دنیای غرب، نیازمند تحلیل‌های فرهنگی است.

اگر مصرف سیگار را می‌توان به عنوان مسئله‌ای صرفاً مشکل‌آفرین تلقی کرد، در مورد مواد مخدر، حتی تمایل به مصرف و مصرف اولیه، مشکل‌آفرین و رفتاری خطرناک محسوب می‌شود. انواع جدید مواد مخدر که با تبلیغات کاذب و منحرف‌کننده ارائه می‌شوند، برای نوجوانان و جوانان تهدیدی به شمار می‌رود که به نظر می‌رسد، این موضوع هنوز در عوامل اجتماعی و تربیتی، حساسیتی جدی را به وجود نیاورده است. در بسیاری از موارد، دامنه‌ی اطلاعات والدین و مربیان کمتر از نوجوانان و جوانان است و در واقع گاهی ما نمی‌دانیم که چه پدیده‌ی جدیدی در حال رخ دادن است.

مشکلات روان‌شناختی

بعضی از مسائل روان‌شناختی مانند افسردگی، گوشه‌گیری، پرخاشگری، بی‌خیالی و بی‌ثباتی، حتی اگر به صورت اختلال یا بیماری در نیامده باشند هم، می‌توانند موجب نگرانی شوند. گاهی مستألفی به ظاهر ساده، بر اثر تداوم به پدیده‌های خطرناکی چون خودکشی، بزهکاری و جنایت می‌انجامد.

مشکلات روان‌شناختی نه تنها نوجوان را آزار می‌دهند، بلکه برای خانواده و والدین نیز دردسرهایی را به وجود می‌آورند. نوجوان گوشه‌گیر به طور معمول چندان در خانه قابل تحمل نیست و نوجوان پرخاشگر در مدرسه مشکلاتی را برای هم‌کلاسی‌هایش فراهم می‌سازد. به همین ترتیب، بعضی نوجوانان با مشکلاتی مواجه‌اند که رفتار آن‌ها را در خانه و مدرسه، غیر عادی می‌نمایاند.

رفتارهای ضداجتماعی

غالباً بین رفتارهای ضداجتماعی و بزهکاری، مرز نامحسوسی وجود دارد: آزار رساندن، نزاع، آسیب زدن به اموال عمومی، اخلاگری در مدرسه، فرار از مدرسه، رانندگی غیرقانونی یا خطرناک و مزاحمت‌های جنسی، نمونه‌هایی از رفتارهای ضداجتماعی هستند که می‌توانند به سادگی به بزهکاری تبدیل شوند. اگرچه از دید معلمان و والدین، ممکن است بعضی از بی‌ادبی‌های کلامی و غیر کلامی نیز رفتار ضداجتماعی تلقی شوند، اما شاید مفیدتر آن باشد که پیرسیم، رفتار ضداجتماعی را چگونه تعریف می‌کنند. در بعضی از مدارس و خانواده‌های ایرانی، برداشت‌های نادرست بسیاری در مورد رفتارهای ضداجتماعی وجود دارد.

پیشنادهایی برای پیشگیری و اصلاح

۱. توجه به مبنای اجتماعی و فرهنگی رفتارهای مشکل‌آفرین در خانواده و به خصوص مدرسه، در این باره مؤثر است.
۲. متأسفانه در نظام اجتماعی ما کاستی‌های فراوانی در ریشه‌یابی و درک عوامل رفتارهای مشکل‌آفرین نوجوانان وجود دارد. در این باره، استفاده از دیدگاه‌ها و تحلیل‌های علمی، مناسب به نظر می‌رسد.
۳. نقش آموزش‌های ویژه برای والدین و معلمان را نیز نباید نادیده گرفت.
۴. پژوهش‌ها نشان می‌دهند که در مدرسه عواملی چون: تدریس مناسب، برنامه‌ی درسی مطلوب، خط مشی انضباطی مؤثر و وجود کارکنانی آگاه و فعال، می‌توانند در پیشگیری از رفتارهای مشکل‌آفرین، نقش مؤثری داشته باشند [بنتهام، ۱۳۸۴].
۵. استفاده از کارکردهای مشاوره‌ی گروهی در مدرسه و سایر محیط‌های جمعی می‌تواند مؤثر باشد.

زیرنویس

1. Glueck

۲. توصیه می‌شود، مقاله‌ی «جنایات جنسی و کم‌توجهی فرهنگی» تألیف همین نویسنده، چاپ شده در روزنامه‌ی همشهری به تاریخ ۸۶/۳/۱ را مطالعه کنید.

منابع

۱. بنتهام، موزان. روان‌شناسی تربیتی. ترجمه‌ی اسماعیل بیابانگر و علی نعمتی (۱۳۸۴). رشد. تهران: چاپ اول.
۲. شهرآرای، مه‌ناز (تألیف و ترجمه، ۱۳۸۴). روان‌شناسی رشد نوجوان. نشر علم. تهران: چاپ اول.

اگرچه از دید معلمان و والدین، ممکن است بعضی از بی‌ادبی‌های کلامی و غیر کلامی نیز رفتار ضداجتماعی تلقی شوند، اما شاید مفیدتر آن باشد که پیرسیم، رفتار ضداجتماعی را چگونه تعریف می‌کنند

دلایل بلوغ‌های زودرس را باید در نوع زندگی شهری، غذاهای جدید هورمون‌دار و آگاهی‌های زود هنگامی دانست که فرزندان ما پیوسته در معرض آن‌ها قرار دارند

اگر از پدران و مادران پرسیم که بلوغ نوجوانان چه زمانی است، اکثریت فریب به اتفاق آنان پاسخ خواهند داد: دختران در ۹ سالگی و پسران در ۱۵ سالگی بالغ می‌شوند. اگر پاسخی را که معمولاً اولیای تربیتی می‌دهند، ناصحیح بدانیم، حداقل باید بگویم که این پاسخ، بخش کوچکی از واقعیت است و به هیچ وجه پاسخ صحیح و کاملی برای پرسش ما نیست.

در سالیان گذشته، این نوع تفکر حتی به کتاب‌های درسی نیز راه پیدا کرده بود. به خاطر دارم که در کتاب فارسی کلاس سوم دبستان، تا چند سال پیش درسی وجود داشت که طی آن، پدری به خاطر ۹ ساله شدن دخترش و ۱۵ ساله شدن پسرش، بلوغ را به آن‌ها یادآور می‌شد.

آنکه‌ی اساسی این است که بلوغ زمانی خاص، بلکه دوره‌ای با محدوده‌ی زمانی شناور است.

بن‌نوحی یا ناآگاهی نسبت به نکته‌ی مهم یادشده، عوارض و مشکلات خاصی را دربر خواهد داشت. اگر پدر و مادری دوران بلوغ را منحصر به یک زمان خاص بدانند، (در خوش‌بینانه‌ترین حالت) طبیعی است که اقدامات و توجهات لازمی را که باید در طول یک دوره‌ی چند ساله، مدنظر داشته باشند؛ تنها در یک محدوده‌ی کوتاه‌زمانی به اجرا در خواهند آورد. و تا قبل از آن زمان، فرگیر کارهای خویش خواهند بود و بر ایشان اهمیت ندارد که نوجوانان در چه شرایطی به سر می‌برند.

در مورد پسران، وضعیت بسیار اسفندناز از دختران خواهد شد. زیرا این نوجوی به شرایط بلوغ و ناآگاهی نسبت به این دوران ادامه پیدا خواهد کرد تا پسر به سن ۱۵ سالگی برسد؛ در حالی که دوران بلوغ او از سال‌ها پیش، آغاز شده است.

از آن‌جایی که مناسقاته پدران و مادران و نگاه‌مهربان‌ت‌ها از درجه‌ی جنسی به بلوغ می‌نگرند، (که در این باره در آینده بیشتر خواهیم گفت)، بسیار دیده‌ایم که نا پشت‌لب پسرانی به اصطلاح سبز نشده باشد، یا تا زمانی که به تعبیر شرعی محتلم شده باشد، او را بالغ نمی‌دانند. در حالی که حتی به لحاظ شرعی و فقهی، علامت شروع دوران تکلیف و آغاز بلوغ شرعی، تنها ۱۵ سالگی نیست، بلکه فقهی به اجماع در کتب فقهی خویش به دو نشانه‌ی دیگر نیز اشاره کرده‌اند که حتی از آن‌ها رویدن موی زیر در زیر شکم و دیگری احتلام است.

تجربه‌ی سال‌ها کار در دوره‌ی راهنمایی تحصیلی به من آموخته است، آغاز بلوغ شرعی یا به عبارت دیگر بلوغ جنسی، معمولاً در حدود ۱۲ و ۱۳ سالگی است. اولین احتلام در چنین سنی رخ می‌دهد و معمولاً رویدن موی زیر قبل از احتلام صورت می‌پذیرد. البته باید اذعان کرد که در حال حاضر، زمان اولین احتلام در پسران نسبت به دهه‌های پیش، بسیار زودتر اتفاق می‌افتد و دانش‌آموزان شهری معمولاً تا قبل از آغاز سال سوم راهنمایی، اولین احتلام خود را تجربه می‌کنند.

دلایل بلوغ‌های زودرس را باید در نوع زندگی شهری، غذاهای جدید هورمون‌دار و آگاهی‌های رود هنگامی دانست که فرزندان ما پیوسته در معرض آن‌ها قرار دارند. البته در مورد دختران، ۹ سالگی تمام، آغاز بلوغ شرعی است و علامات جسمی دیگر، پس از آن ظاهر می‌شود. نکته‌ی حائز اهمیت این‌جاست که با وجود شهادت آشکار و پنهانی که در سال‌های اخیر، گاه بعضی از ادهان را دربرگرفته‌اند و آغاز

نبایده‌های بلوغ - ۳

محمد تقی اختیاری

بلوغ را یک زمان خاص ندانیم

انشاره

در دو شماره‌ی گذشته، از «نبایده‌های بلوغ» سخن گفتیم و در زمینه‌ی «دوران بلوغ» مولودی را یادآور شدیم که اولیای تربیتی باید به آن‌ها توجه کنند:

- بلوغ را بحران ندانیم.
- به بلوغ نگاه منفی نداشته باشیم.

همان‌طور که ملاحظه می‌کنید، هر دو مورد بیشتر از آن که جنبه‌ی رفتاری مستقیم داشته باشند، جنبه‌ی ذهنی و اندیشه‌ای دارند. به عبارت دیگر، بیشتر، سخن از «آن‌گونه نیندیشیدن» است، تا «آن‌گونه رفتار نکردن».

البته بدیهی است که اندیشه به رفتار می‌انجامد و اندیشه‌ی باطل، مشارفتار ناصواب می‌شود.

«نباید» این شماره نیز نپایدی فکری و ذهنی است، اما اهمیت خاص خود را دارد: «بلوغ را یک زمان خاص ندانیم.»

بلوغ شرعی دختران را در ۹ سالگی مورد پرسش قرار می‌دهند، بسیاری از روان‌شناسان، آغاز بلوغ را حتی در پسران از ۹ سالگی می‌دانند.

ویلیام گوریان، روان‌درمانگر و کارشناس مسائل تعلیم و تربیت، در کتاب ارزشمند خود «پسران نوجوان» به صراحت می‌نویسد: «چه خوب بود اگر پدر و مادر و سایر مراقبان من می‌دانستند که دوران نوجوانی چه قدر زود شروع می‌شود. پسران نوجوان از ۹ سالگی از پجری نوجوانی نگاه می‌کنند. رسانه‌های گروهی، دوستان هم‌سال و نیازهای روانی و مراحل رشد، آن‌ها را به این مهم وادار می‌سازند. در ۹ سالگی، مادر آسانه‌ی دهه‌ی دوم زندگی خود هستیم. بسیاری از پسرها در این زمان بلوغ جنسی خود را تجربه می‌کنند، اما بخش بیشتری از آن‌ها در سال‌های دیرتری به بلوغ می‌رسند» [گوریان: ۱۸].

اگر لازم است تحمل و مدارای پدران و مادران در دوران بلوغ بیشتر باشد، یا نحوه‌ی برخورد آنان با رفتارهای جدید فرزندانشان تابعی از تعقل و ادراک شود، پس ضروری است بلوغ را دوره‌ی گذری چند ساله بدانند و در طول این دوران (و نه چند صباحی کوتاه) آگاهانه اقدام کنند، هوشمندانه تصمیم بگیرند و عاقلانه اجرا کنند.

یکی دیگر از عوارض بی‌توجهی و ناآگاهی نسبت به وجود دوره‌ی زمانی بلوغ که از ۹ سالگی آغاز می‌شود و تا حدود ۱۷ سالگی ادامه می‌یابد، اهمال و سستی در اجرای وظایف شرعی است که نوجوانان، پسران و دختران - هر کدام از سن خاصی مکلف به انجام آن عبادات و وظایف

هستند. وقتی در ذهن پدران و مادران تنها سن ۱۵ سالگی به عنوان زمان بلوغ پسران شناخته شود، طبیعی است که دیگر بی‌گیری‌ها و دقت نظرهای لازم برای ادای اعمال مذهبی مثل نماز یا روزه صورت نمی‌گیرد و حتی گاه دیده می‌شود که با انجام چنین عباداتی مخالفت صورت می‌گیرد. با بسیاری از پسران نوجوان در سنین ۱۳-۱۲ سالگی برخورد کرده‌ام که وقتی پس از اطلاع از موارد بلوغ شرعی، خود را مکلف دیده‌اند و تصمیم گرفته‌اند فرایض و عبادات را اجرا کنند، با مقاومت و مخالفت اولیای خویش روبه‌رو شده‌اند که به آنان گوشزد می‌کرده‌اند: «تو هنوز ۱۵ سالت نشده است و به نماز خواندن یا روزه گرفتن نیاز نداری!»

مشکل دیگری که در همین زمینه ممکن است ایجاد شود، بی‌توجهی به بیداری غرایز جنسی نوجوان است. وقتی اولیای تربیتی، بلوغ پسران را در ۱۵ سالگی بدانند، طبیعی است که دیگر رعایت‌های لازم را در زمینه‌ی پوشش و معاشرت با افراد غیر هم‌جنس نخواهند کرد.

گاهی نوجوان به مرحله‌ی بیداری غرایز جنسی رسیده است، اما اطرافیان او را کودکی ناآگاه می‌شمارند و در حضور و در برابر چشمان تشنه‌ی او، سخنانی می‌گویند یا رفتارهایی می‌کنند که به تحریک جنسی او می‌انجامد. در نتیجه، گاه عواقب سوء آن تا سال‌ها گریبانگیر نوجوان خواهد شد.

کوتاه سخن این که نگاه دوره‌ای به بلوغ داشتن، به تنظیم و تصحیح رفتارهای اولیای تربیتی در دورانی چند ساله و نه چند روز محدود، کمک می‌کند و امنیت خاطر بیشتری برای نوجوانان فراهم می‌سازد.

نگاه دوره‌ای به بلوغ داشتن،
به تنظیم و تصحیح
رفتارهای اولیای تربیتی در
دورانی چند ساله و نه چند
روز محدود، کمک می‌کند و
امنیت خاطر بیشتری برای
نوجوانان فراهم می‌سازد

منبع

۱. گوریان، مایکل - پسران نوجوان.
ترجمه‌ی مهدی قزاقچه‌داغی،
انتشارات نقش و نگار.

نظریه‌های رشد شناختی، تحول شناختی را در دوره‌های متفاوت زندگی کودکی، نوجوانی و جوانی بررسی کرده‌اند. در این نظریه‌ها، تحول شناختی دوره‌ی نوجوانی عموماً به صورت بخشی از مجموعه‌ی یک نظریه‌ی شناختی مطرح شده است. بیشتر نظریه‌های سنی روان‌شناسی و عامه‌ی مردم، عموماً بر این باورند که با ورود به دوره‌ی نوجوانی، تحولی کیفی در تفکر پیدا می‌شود. تغییر رفتار و گفت‌وگوها و استدلال‌ها و اظهار نظرها و دیدگاه‌های انتقادی نوجوانان نیز این باور را استحکام بخشیده است. تغییر شناختی، برخلاف تعبیر روان‌کاوی و اجتماعی، مبدأ تغییرات روانی منعکس شده در رفتار نوجوان را نه کاملاً داخلی می‌داند و نه کاملاً خارجی. تعبیر شناختی معتقد است، منشأ این تغییرات را باید در رشد توانایی‌های سازمان‌دهی و عملیاتی ذهن دانست که این رشد، خود به تعامل‌ها و سازگاری‌های بی‌درزی فرد با محیط وابسته است. اساس تغییر شناختی بر این است که میان جنبه‌های گوناگون رشد و رشد شناخت، ارتباط و بستگی وجود دارد. رشد قوای ادراکی، تجزیه و تحلیل منطقی نوجوان و هم‌چنین بازتاب آن در

رفتار اجتماعی وی، از جمله موضوعاتی هستند که در سال‌های اخیر زیاد بررسی شده‌اند. بیشتر این تحقیقات، بر اثر پژوهش‌های ژان پیاژه و مکتبی صورت گرفته که وی بنیان‌نهاده است؛ چرا که پیاژه بیشتر از هر محقق دیگری، روی ویژگی‌های شناخت و تفکر آدمی کار کرده است.

شناخت مکانیسم رشد تفکر و منطبق از تولد تا بلوغ، هسته‌ی اصلی پژوهش‌هایی است که پیاژه و شاگردان او طی نیم قرن پیش تاکنون ادامه داده‌اند. این تحول که سعی بر بررسی کلیه‌ی جنبه‌های آن بوده است، از مراحل متعددی می‌گذرد. نظم و ترتیب درونی با تقدم ظهور مراحل، نزد همگی کودکان ثابت و یکسان است، اما کندی و یا شتاب تحولات طی این مراحل، به محیط و شرایط اجتماعی بستگی دارد. نظریه‌ی شناختی پیاژه، رشد تفکر از تولد تا پایان نوجوانی را چند مرحله می‌داند که آن را برای دوره‌ی نوجوانی مرحله‌ی «عملیات صوری یا انتزاعی» می‌نامد.

بر اساس این نظریه، تفکر از حدود شش سالگی شکل منطقی پیدا می‌کند، اما این منطقی در رابطه با واقعیات است. یعنی کودک توانایی تفکر منطقی را

دارد، اما تفکر وی متکی بر واقعیات قابل لمس، زمان حال و عمل کنونی است. اما فکر و شناخت نوجوان این قابلیت را دارد که از زمان حال و بافته‌های قابل لمس فراتر برود و گذشته و آینده، ممکن و غیرممکن را نیز شامل شود. زیرا ذهن او توانایی استدلال در مورد قضایا و افکار و اندیشه‌ها را دارد. یعنی بدون لزوم بستگی مستقیم به محتوا، ذهن در مورد قضایا استدلال و سپس موارد ناشی از آن‌ها را بررسی می‌کند.

اعمال حقیقی فکری یک کودک در پاسخ به موقعیت‌های واقعی اتفاق می‌افتد. یک نوجوان قادر به در نظر گرفتن قوانین عمومی است و افکارش به آن‌چه که قرضاً قابل انجام است، به اندازه‌ی آن‌چه واقعیت دارد، مرتبط است. به طور خلاصه، نوجوان به طور علمی استدلال می‌کند، فرضیه می‌سازد و آن را در فکر با عالم واقع آزمایش می‌کند. شناخت و تفکر کودک خردسال، فقط شامل اشیای ملموس است، اما نوجوان به تصور آن‌چه امکان‌پذیر است، تواناست. او می‌تواند ببیند و بر اندیشه‌های او قوانین منطقی حکم فرمات. نوجوان در ۱۵ سالگی قادر است، اعمال منطقی و منطبق صوری را به روش فردی بالغ در حل مسائل به کار گیرد.

سید علی محمودی

بازشناسی ابعاد شخصیتی نوجوان - ۴

ویژگی‌های شناختی

اما نقش تفکر صوری و انتزاعی در زندگی نوجوان و دوران بلوغ چیست؟ نوجوان، برخلاف کودک که خود را وابسته به بزرگسال حس می‌کند، خواهان آن است که خود را هم‌پایه‌ی بزرگسال بداند و براساس این هم‌پایگی و از خلال روابط متقابل، در مورد وی قضاوت کند. نوجوان هنوز در حال شکل گرفتن است و در کنار این موضوع، اندیشیدن در مورد آینده‌اش را آغاز می‌کند و بدین ترتیب، داشتن برنامه و نقشه برای آینده و فعالیت‌های بزرگ‌سالی‌اش به فعالیت‌هایش افزوده می‌شود. نوجوان در کنار برنامه‌ریزی برای آینده‌ی خود خواهان آن است که اجتماع را تغییر دهد و آن را اصلاح کند. رسیدن به این اهداف برای نوجوان نیاز به وسایل ذهنی و عاطفی دارد که رشد تحول آن‌ها موجب پشت سرگذاشتن کودکی و ورود به نوجوانی است. همان‌طور که قبلاً گفته شد، تفکر دوره‌ی نوجوانی از زمان حال فراتر می‌رود. تفکر کودکانه جنبه‌ی اصولی ندارد، اما تفکر نوجوانی تفکری است دو درجه‌ای؛ یعنی تفکر خود می‌تواند موضوع تفکر قرار گیرد. به دیگر سخن، ذهن نوجوان می‌تواند در مورد

اندیشه‌های خود فکر کند و بدین ترتیب نظام‌های اصولی، قضیه و نظریه بسازد. برای این که نوجوان بتواند اجتماع و طبقات را به عنوان حقایق و پیکرهای اجتماعی و نه تنها رابطه‌ی میان افراد ببیند، وجود نظام‌ها ضروری است. این موضوع نزد بیشتر نوجوانان دانش‌آموز، به صورت نظریه‌های اجتماعی و سیاسی، نظریه‌های ادبی و هنری و مذهبی قابل مشاهده است. بنابراین نوجوانان، به دور از نمایزات طبقاتی، از این صفت کلی برخوردارند که هوش آن‌ها به مسائل جاری توجه ندارد، بلکه متوجه‌ی آینده‌ای فراتر از زمان حال است و می‌خواهند به وسیله‌ی نظریه‌ها و نظام‌های اصولی به اجتماع بزرگسالان راه یابند. توجه به آینده، شناختی انتزاعی را طلب می‌کند و برای دست‌یابی به تفکر صوری و انتزاعی و شکفتگی آن، که تأثیر مهمی در پیش و شناخت نوجوان و بالندگی وی دارد، وجود محیط اجتماعی ضروری است. از سوی دیگر این تفکر، امکان ورود عقلانی و عاطفی نوجوان را به اجتماع فراهم می‌کند.

در پایان یادآور می‌شود که شکفتگی تفکر و شناخت نوجوان با رشد تخیل، شکفته شدن عواطف و با یک زندگی احساسی بسیار قوی هم‌زمان است. هم‌زمان بودن این امور تا حدودی می‌تواند توجه‌کننده‌ی نظام‌های موجود در انطباق نوجوان با واقعیات باشد. واقعیات برای او دربردارنده‌ی مشکلات فراوان است و احساس می‌کند، دیگران او را به درستی نمی‌فهمند، و تمامی تلاش‌هایی را که برای اثبات وجودش انجام می‌دهد، نفی می‌کنند و هر لحظه او را به موقعیت غیر مستقل بازگشت می‌دهند. بنابراین می‌کوشد، به کمک تخیل کمبودها را جبران کند. اما هرگاه فاصله‌ی میان رویا و واقعیت از میان برود و واقعیت در رویا حل شود، رابطه با دنیای خارج نیز مختل خواهد شد و این موضوع یکی از خطراتی است که نوجوان را تهدید می‌کند. بنابراین، باید با شناختن خصوصیات نوجوان و چگونگی طرز تفکر وی و پیش‌انتزاعی که نوجوان نسبت به پیرامونش پیدا می‌کند، وی را در استفاده‌ی بهیسه از توانایی‌های شناختی‌اش یاری رساند.

منابع

۱. شرفی، دکتر محمدرضا مراحل رشد و تحول انسان. انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی. چاپ سوم. ۱۳۶۸.
۲. لطف‌آبادی، دکتر حسین. روان‌شناسی رشد (۲). انتشارات سمت. چاپ اول. ۱۳۷۸.
۳. اجدی، دکتر حسین و محسنی، دکتر نیکجهار. روان‌شناسی رشد. چاپ و نشر بنیاد چاپ ششم. ۱۳۷۶.

انیس خوش لهجه

یک دنیا کار

دفتر آموزش و پرورش راهنمایی، با مشارکت عوامل استانی می‌کوشد که انتظارات جامعه‌ی آموزشی از این دوره‌ی تحصیلی را تأمین کند

ناصر جعفری، معاون دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی و دارای تحصیلات فوق لیسانس برنامه‌ریزی درسی است. با وجود آن که ۳۷ سال سن دارد، در کارنامه‌ی کاری وی ۱۸ سال سابقه‌ی کار در آموزش و پرورش به چشم می‌خورد. اکنون چهار سالی است که در پست معاونت دفتر راهنمایی، مشغول فعالیت است. در خصوص فعالیت‌های این دفتر با وی گفت‌وگویی داشتیم که آن را به همکاران عزیز و تلاش‌گر این دوره تقدیم می‌داریم.

و هر آن چه در این دوره اتفاق بیفتد، با مدیریت و هدایت‌گری این دفتر هست

۶ در صورت امکان، شکل این برنامه‌ها را دقیق‌تر توضیح دهید.

در واقع، یکی از مأموریت‌های اصلی ما پوشش تحصیلی کامل دانش‌آموزان لازم‌التعمیم است و مأموریت داریم. این چهار میلیون دانش‌آموز را به هر نحو ممکن وارد مدرسه کنیم. اما متأسفانه ما به دلایل متفاوت، مثل دست‌رسانی نداشتن به مدرسه، مسائل و مشکلات قانونی، فقر اقتصادی و فقر فرهنگی که در بعضی از بخش‌های استانی ما وجود دارد. همه‌ی این دانش‌آموزان در مدرسه حضور ندارند. اگر خوش‌بینانه نگاه کنیم، نزدیک به ۸۰ درصد تحت پوشش هستند و ۲۰ درصد بنا به دلایلی که گفتیم، سرویس لازم را نمی‌گیرند. برنامه‌هایی را در دستور کار قرار داده‌ایم که تمامی آن‌ها با مشارکت عوامل استانی تنظیم شده‌اند. این برنامه‌ها در سه محور قابل خلاصه‌شدن هستند. اولین مورد تم سعه‌ی کمی و کیفی مدارس شبانه‌روزی است. در نقاط دور دست کشور، در بعضی از روستاها و مناطق، امکان تأسیس مدرسه‌ی مستقل وجود ندارد، مادر جایی که مرکزیت دارد، مدرسه‌ی شبانه‌روزی دایر می‌کنیم و دانش‌آموزان از روستاهای اطراف به آن مدرسه می‌آیند. خوش‌بختانه الان شرایط به گونه‌ای است که

۶ فعالیت دفتر آموزش راهنمایی تحصیلی را در چند حیطه می‌توان دسته‌بندی کرد؟

برنامه‌ریزی، نظارت، ارزش‌یابی و استانداردسازی فرایندهای آموزشی. دفتر آموزش و پرورش راهنمایی، با مشارکت عوامل استانی می‌کوشد که انتظارات جامعه‌ی آموزشی از این دوره تحصیلی را تأمین کند. بخشی از برنامه‌های این دفتر به صورت ملی و کشوری اجرایی شود، اما بر این نکته تأکید می‌کنم که برنامه‌ها، فعالیت‌ها و اقداماتی که دفتر در دستور کار خودش قرار داده است، ضمن این که با مأموریت‌ها و وظایفش تناسب دارد، در واقع جهت‌گرفته از یک سلسله دغدغه‌هاست.

۶ چه دغدغه‌هایی؟

دوره‌ی راهنمایی تحصیلی، دومین دوره از آموزش عمومی است و حد واسط دوره‌ی ابتدایی و متوسطه محسوب می‌شود که دانش‌آموزان ۱۱ تا ۱۳ ساله را پوشش می‌دهد. در حال حاضر، در این دوره حدود چهار میلیون دانش‌آموز داریم که در ۳۱ هزار مدرسه به تحصیل مشغول‌اند و ۱۸۰ هزار نفر از کارکنان، عهده‌دار این آموزش هستند. ما در دوره‌ی راهنمایی تحصیلی با جمعیتی که عرض کردم، یک سری دغدغه‌ها، مسائل و مشکلاتی داریم که بر اساس وظایف خود این دغدغه‌ها، یک سلسله برنامه طراحی شده است. این برنامه‌ریزی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی را در چهار محور کشور عهده‌دار

□ آیا شیوه‌ی آموزش الکترونیکی را در دستور کار دارید؟

بله، آموزش الکترونیکی نیز در دستور کار است. اما چون این سیستم آموزشی به زیر ساخت‌های فنی و امکاناتی نیاز دارد و این زیر ساخت‌ها در همه‌ی کشور وجود ندارند، ما فعلاً بیشتر به همین شیوه اکتفا کرده‌ایم. در هر صورت، نوع آموزش، کتاب محوری هست و برخی از سی‌دی‌ها، فیلم‌ها و ابزارهای کمک آموزشی نیز به صورت کمکی در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌گیرد.

□ در بحث ارزش‌یابی و نمره‌گذاری چه فعالیت‌هایی داشتید؟

نظام ارزش‌یابی کارکردهای زیادی دارد، مثل امیدآفرینی و تقویت اعتمادبه‌نفس و فراهم کردن زمینه‌های لازم برای رشد خلاقیت بچه‌ها. اما از بین این همه کارکرد، ما فقط یک کارکرد را در نظر گرفته‌ایم و آن ارتقای دانش‌آموز از یک پایه به پایه‌ی دیگر است. از حدود دو سال پیش تغییر نظام ارزش‌یابی را در دستور کارمان قرار دادیم که خوش‌بختانه با جلسات بسیار متعددی که برگزار شد، از سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، ارزش‌یابی دانش‌آموزان براساس آیین‌نامه‌ی جدید خواهد بود. تغییرات دو دسته هستند: یک دسته تغییرات شکلی و دسته‌ی دیگر تغییرات محتوایی.

□ تفاوت این تغییرات در چیست؟

تغییرات شکلی، به این صورت است که ما تعدادی مصوبات پراکنده در خصوص امتحانات و ارزیابی داشتیم. که آن‌ها را در هم ادغام کردیم و آن‌هایی را که در حوزه‌ی ارزش‌یابی بودند، به صورت یکجا وارد آیین‌نامه کردیم.

تغییرات مهم‌تر که تغییرات محتوایی هستند، اولین مورد ایجاد انعطاف در سهم ارزش‌یابی مستمر است. در آیین‌نامه‌ی جدید انعطاف وجود دارد. یعنی براساس راهنمای برنامه‌ی درسی، قبل از تصویب و با نظر کارشناسان گروه درس موردنظر و مؤلفان، این دو سهم امتحان پایانی و مستمر قابل تغییر است.

ما در بخش مدارس شبانه‌روزی، به رشد قابل ملاحظه‌ای دست یافته‌ایم و وارد عرصه‌ی کیفیت بخشی به این مدارس شده‌ایم.

□ یعنی همه‌ی دانش‌آموزان واجب‌التعلیم را به‌طور کامل پوشش داده‌اید؟

خیر. بدین معنا که ما در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، توسعه‌ی کمی را به شکلی که در سال‌های قبل دنبال می‌کردیم، نداریم و بیشتر وارد عرصه‌ی کیفیت می‌شویم. در بخش کیفیت با تولید سندی تحت عنوان «مدارس شبانه‌روزی را بهتر بشناسیم»، جیستی، چرایی و چگونگی کار در مدارس شبانه‌روزی را برای عوامل این مدارس ترسیم کردیم. فعالیت دیگر، اجرای دوره‌ی آموزشی برای تمامی مدیران این مدارس در سراسر کشور بود. یعنی ۱۳۰۰ مدیر مدرسه را در پنج استان تقسیم کردیم و در هر استان یک برنامه‌ی آموزشی ترتیب دادیم. تدوین نظام جامع ارزیابی و نظارت بر عملکرد این مدارس نیز، از جمله کارهای کیفی است که در این آموزشگاه‌ها انجام داده‌ایم.

□ در زمینه‌ی پوشش تحصیلی چه فعالیت‌های دیگری دارید؟

یکی از فعالیت‌های دیگر در این زمینه، توسعه‌ی مدارس روستا مرکز و خوابگاه مرکز است. در بعضی از جاها، امکان این‌که بچه‌ها در مدارس شبانه‌روزی شرکت کنند، وجود ندارد. یا اگر وجود دارد، تعاملی ندارند. برای پاسخ‌گویی به این موارد، یک روستا را بین روستاهای اطراف به عنوان مرکز انتخاب می‌کنیم و در واقع بچه‌ها در آن‌جا به مدرسه می‌روند.

□ و اگر امکان حضور در مدرسه را نداشته باشند؟

ماز شیوه‌ی دیگری وجود دارد. سومین راهکار، نظام آموزشی از راه دور است که نزدیک به ۱۰۰ هزار دانش‌آموز را پوشش می‌دهد. وزارت آموزش و پرورش بخشی دارد به نام «آموزش از راه دور» که به شکل نیمه حضوری است. بخشی از دانش‌آموزان که وارد این سیستم می‌شوند، کتاب‌های خودآموز، سی‌دی‌ها و نرم‌افزارها در اختیارشان قرار می‌گیرد و یک یا دو روز برای رفع اشکال در مرکزی جمع می‌شوند و معلمان رفع اشکال می‌کنند.

از ۱۰ نمره‌ی ارزش‌یابی مستمر، یک نمره واپسته به نظر والدین است. آن‌ها بر اساس دستورالعمل‌های خاص می‌توانند اظهار نظر کنند

دومین تغییر، دخالت دادن نظر اولیا در یک دهم ارزش‌یابی مستمر است. یعنی از ۱۰ نمره‌ی ارزش‌یابی مستمر، یک نمره واپسته به نظر والدین است. آن‌ها بر اساس دستورالعمل‌های خاص می‌توانند اظهار نظر کنند.

سومین تغییر در بخش محتوا، کیفی شدن سوره‌ی انضباط است. بر این اساس، به جای نمره از واژه‌های عالی، بسیار خوب، خوب و نیاز به راهنمایی بیشتر، استفاده می‌شود. به علاوه، این نمره با نظر تمامی عوامل مدرسه داده خواهد شد. مورد دیگر تبدیل امتحانات نهایی به هماهنگ است. با توجه به رویکردهای کیفی که ما پیش می‌کرده‌ایم و دادن اختیارات بیشتر به معلمان، وجود امتحان نهایی دیگر چندان ضرورتی ندارد. با برگرداندن حقوق معلم به خودش و این که معلم مجری آموزش حق دارد. امتحان بگیرد و تصحیح کند، امتحان در خود مدارس گرفته می‌شود و مثل قبل با تعیین حوزه‌ی خاص همراه نیست. در این امتحان هماهنگ، سؤال توسط استان طراحی می‌شود و اجرا و تصحیح در خود مدارس و توسط معلمان صورت می‌گیرد. و هم چنین تأثیر سوره‌ی مستمر دوم در نمره‌ی شهریورماه هم در این برنامه تعریف شده است.

۶ برای نیروهای آموزشی غیر مرتبط نیز برنامه‌ای در دستور کار دارید؟

متأسفانه، تعداد زیادی از نیروهای آموزشی به دلیل نیاز آموزش و پرورش به ویژه در مناطق محروم، عهده‌دار درس‌هایی هستند که اولاً بارشده‌ی تحصیلی آن‌ها مرتبط نیست، ثانیاً مهارت‌های حرفه‌ای لازم برای آن موضوع را ندارند، ولی با توجه به نیاز مناطق، از آن‌ها استفاده می‌شود. البته برای تقلیل این مشکل به تقویت گروه‌های آموزشی پرداخته‌ایم تا بخشی از این جلا را بر کتف این گروه‌ها، خدماتی را به تمام معلمان ارائه می‌دهند. برگزاری جشنواره‌ی الگوهای تدریس و فرایندهای مدیریتی، دومین کاری است که در این محور انجام داده‌ایم. در حوزه‌ی روش‌های تدریس و ارزش‌یابی و حوزه‌های مرتبط با آموزش و ارزش‌یابی نیز اسنادی را

تهیه کرده‌ایم که همه‌ی معلمان، از جمله معلمانانی که مرتبط با رشته‌ی تحصیلی‌شان تدریس نمی‌کنند، می‌توانند از آن استفاده کنند، اما مطلوب ما این است که هر معلم متناسب با رشته‌ی خودش کار کند.

۶ آیا این دفتر فعالیت‌هایی نیز در زمینه‌ی فناوری اطلاعات دارد؟

نخستین مناسب برای توسعه‌ی فناوری اطلاعات، یکی از مشکلات جدی ماست: تعلیم و تربیت در عصر دانشی، در کنار کارکردهای بی‌شماری که برای آن می‌توان قائل بود، پنج کارکرد اساسی دارد که عبارت‌اند از: آموزش در فضای شبکه، آموزش فکر کردن، آموزش برای فکر کردن، آموزش فناوری‌های نوین و آموزش با فناوری‌های نوین. این کارکردها تحقق پیدا نمی‌کنند، مگر با توسعه‌ی فناوری اطلاعات و ارتباطات: ما به دلیل برخی از مشکلات زیرساختی، نتوانستیم این توسعه را حداقل تا سال گذشته به طور رسمی به انجام برسانیم. اما در سال تحصیلی ۸۷-۱۳۸۶، اولین فاز توسعه در دوره‌ی راهنمایی آغاز شده است. از هر استان دو مدرسه را برای همکاری انتخاب کرده‌ایم که به آزمایشگاه رایانه مجهز شده‌اند. در مورد این آزمایشگاه، فقط نگاه سخت‌افزاری وجود نداشته است، بلکه ابتدا شرایطی را از نظر برخورداری از مهارت ICDL کارکنان، داشتن خط تلفن، مکان مناسب، جمعیت مناسب و در حد قابل قبول را در نظر گرفته‌ایم. پس از معرفی و آماده‌سازی مدارس، در ۱۳ آبان ماه، افتتاح ۶۲ مدرسه‌ی راهنمایی در سراسر کشور و فعالیت در زمینه‌ی IT صورت گرفته است. لازم به ذکر است که مخاطبان ما در این طرح هم دانش‌آموزان هستند و هم معلمان. یعنی از طریق این طرح می‌خواهیم، هم توان دانش‌آموزان را بالا ببریم و هم معلمان در فرایند آموزش از آن استفاده کنند، و برآمده‌های درسی و آموزشی در اختیار آن‌ها قرار گیرد.

۶ فکر می‌کنید در آینده نظام آموزشی ما مبتنی بر IT تغییر کند؟

هیچ چیز نمی‌تواند جای کتاب و معلم را بگیرد. توسعه‌ی

IT در تعلیم و تربیت به معنی جایگزین کردن این فناوری به جای مدرسه و کتاب نیست، بلکه مکمل هم هستند. به عبارت دیگر، این کار شمع روشن کردن در کنار شمع است. نه فلسفه‌ی تعلیم و تربیت ما و نه آموزه‌های دینی ما، هیچ کدام اجازه نمی‌دهد که این‌ها را جایگزین یکدیگر کنیم. این‌ها مکمل هم هستند و در کنار هم می‌توانند به ارتقای نظام آموزشی منجر شوند.

۶ از دغدغه‌ی شما، کارها و فعالیت‌های دیگر دفتر آموزش و پرورش راهنمایی تحصیلی به چه موارد دیگری می‌توان اشاره کرد؟

در حین این پرسش و پاسخ‌ها، من به چهار مورد آن‌ها اشاره کردم. پنجمین دغدغه، عدم استقرار نظام جامع خدمات مشاوره‌ای است. متأسفانه ما در مدارس فردی به نام مشاور نداریم که بتواند، به دانش‌آموز خدمات راهنمایی و مشاوره بدهد. دانش‌آموزان این دوره در مرحله‌ی سنی خاصی هستند و به راهنمایی و مشاوره نیاز دارند. نیازمند کسی هستند که امین باشد و بتواند مسائل خودشان را با او در میان بگذارند و مشاوره بگیرند. اما این خلأ در مدارس دوره‌ی راهنمایی جدی است. اگر ما می‌خواستیم حداقل به هر مدرسه یک مشاور بدهیم، به تعداد زیادی مشاور نیاز داشتیم. این مسئله با توجه به بار مالی زیادی که به آموزش و پرورش تحمیل می‌کند، فعلاً مورد قبول مسئولان نیست. اما ما از طریق طرح احیای نقش طرح راهنمایی و مشاوره‌ای معلمان، این خلأ را تا حدودی جبران کردیم. تلاش کرده‌ایم که معلمان علاوه بر تخصص، این مهارت را به صورت حرقه‌ای نیز بیاموزند و به مشاوره بپردازند. حدود سه سال است که این طرح اجرایی شود و می‌توان گفت، تعداد قابل توجهی از معلمان دوره‌ی راهنمایی با این طرح آشنا هستند و آموزش‌های لازم را گذرانده‌اند. ششمین دغدغه‌ی ما متناسب نبودن برنامه‌های آموزشی با نیازهاست.

۷ یعنی چه؟

یکی از ویژگی‌های برنامه‌ی درسی خوب این است که برنامه‌ی درسی با نیازهای مخاطبان هماهنگ و هم‌سو باشد؛ یعنی برگرفته از نیازهای مخاطبان باشد. اگر برنامه‌ی درسی با نیازهای مخاطبان متناسب نباشد، مطمئناً با شکست روبه‌رو خواهد شد یا حداقل اثربخشی

لازم را ندارد. در حوزه‌ی محتوا، خوش‌بختانه در سال‌های اخیر «سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی» کارهای خوبی را انجام داده است. اما تا رسیدن به وضع مطلوب، هنوز خیلی فاصله داریم.

یکی از مشکلات در بحث محتوا، کمی ارتباط بین آموزه‌های دانش‌آموزان و کاربرد آن‌ها در زندگی است. آن‌چه در کتاب می‌خوانند، کمتر محلی برای استفاده از آن در زندگی پیدا می‌کنند. این دغدغه‌ی ماست. درست است که برنامه‌ی درسی در جای دیگری تولید می‌شود، اما ما هم به عنوان مسئولان آموزش و وظیفه داریم که ارتباطی منطقی بین محتوا و آموزه‌ها برقرار کنیم. ما از طریق طرح فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه، سعی در جبران این خلأ داشتیم.

۸ آن‌چه که تا بدین جا بیان شد، فقط از طریق تجربیات و نظام برنامه‌ریزی تدوین شده است؟

هیچ‌کس نمی‌تواند ادعا کند که من به واسطه‌ی دانش، تحصیلات و پشتوانه‌ی تجربی خودم آمده‌ام و طرح و برنامه‌ای تهیه و اعلام کرده‌ام. در هر کدام از این برنامه‌ها که در جهت کاهش مشکلاتی که متذکر شدم، تدوین شده است، ضمن آن‌که از کارشناسان خیره استفاده شده است که همه هم دانش نظری و تجربی داشته‌اند، حتماً از متخصصان موضوعی هم بهره گرفته شده است. ما افق روشنی را برای دوره‌ی راهنمایی تحصیلی می‌بینیم. با اجرای این برنامه‌ها امیدواریم که یک دوره‌ی پویا و پانشاط داشته باشیم. ما کوشیده‌ایم، برنامه‌ریزی قائم به فرد نباشد که با تغییر و تحولات، برنامه‌ها هم تغییر کنند. هر مدیریت جدید رویکرد خاصی دارد، اما بنیان کارها، با توجه به این‌که مبتنی بر یافته‌های علمی و مشارکت مجریان و استفاده‌کنندگان است، ثابت خواهد بود و انتظار نمی‌رود که تغییر ماهوی جدی داشته باشد. شاید شیوه‌ها عوض شوند، اما بنیان کار تغییر نمی‌کند. چرا که وقتی ما اصول برنامه‌ریزی را رعایت کرده باشیم، یعنی هم واقع‌بین باشیم، هم آرمان‌گرا و هم از مشارکت مجریان و مخاطبان استفاده کنیم و آن‌ها را در برنامه‌های خود شریک کنیم، مطمئناً توفیق برنامه‌افزون خواهد بود.

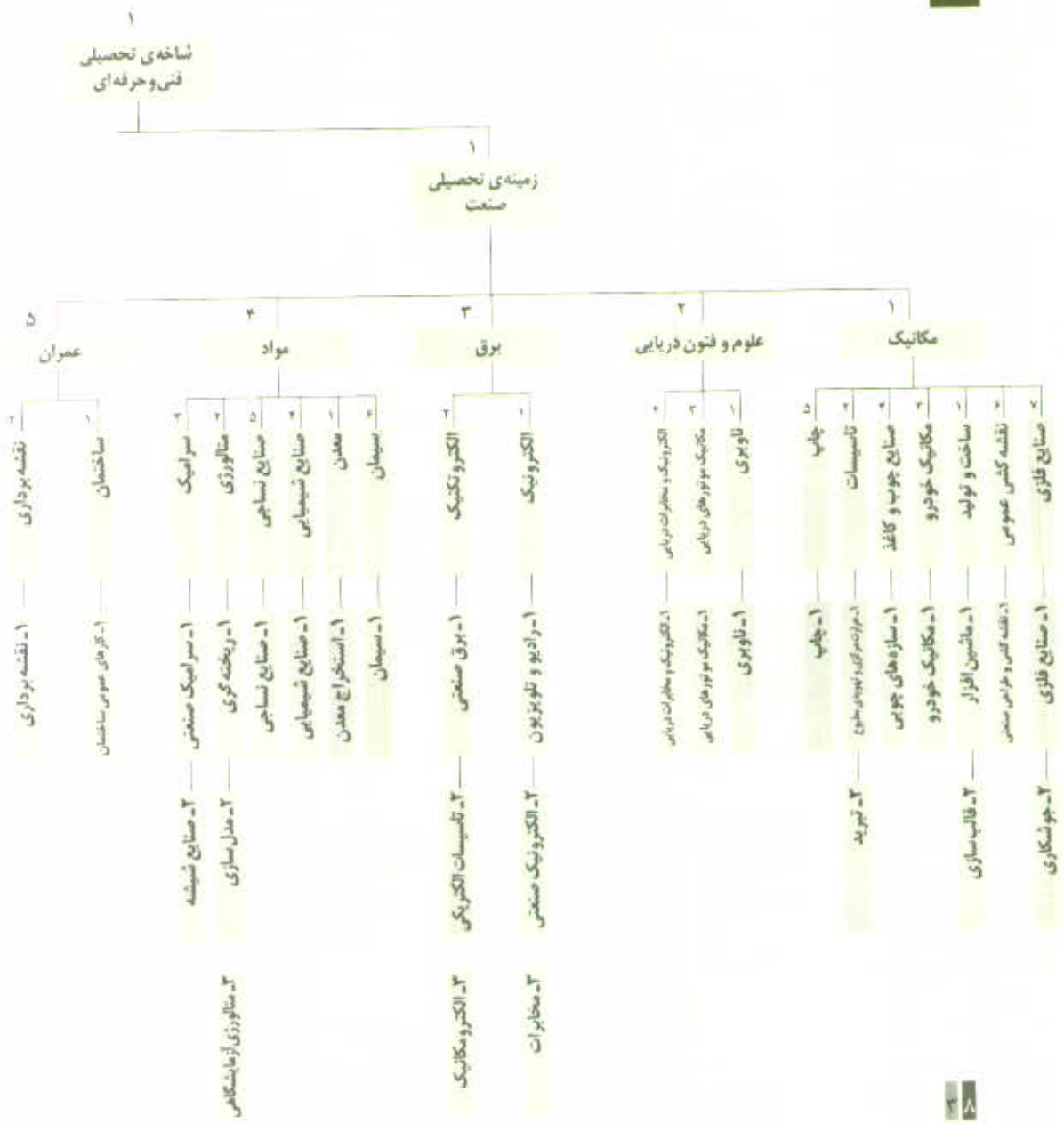
اگر برنامه‌ی درسی با نیازهای مخاطبان متناسب نباشد، مطمئناً با شکست روبه‌رو خواهد شد یا حداقل اثربخشی لازم را ندارد

شاخه‌ی فنی و حرفه‌ای

آشنایی اجمالی با نظام آموزشی دوره‌ی متوسطه

داود نجف‌زاده

در شاخه‌ی تحصیلی فنی و حرفه‌ای، زمینه‌ی صنعت در پنج گروه تحصیلی با ۲۰ عنوان رشته‌ی تحصیلی تعریف شده است. نمودار زیر رشته‌های مربوط به هر گروه را نشان می‌دهد. هدف کلی در این رشته‌ها، تربیت نیروی انسانی متعهد و کارآمدی است که بتواند علاوه بر انجام وظایف شهروندی، با استفاده از آموخته‌های خویش در مشاغل گوناگون، در سطح میانی فن‌ورز (تکنیسین) به کار اشتغال ورزد.

گروه تحصیلی
رشته‌ی تحصیلی
گرایش‌های تحصیلی
کار‌دانی پیوسته

۱ مکانیک خودرو

توانمندی های دانش آموختگان

- عیب یابی و تعمیر سیستم های سوخت رسانی و سیستم های فربندی و تعلیق خودروهای سواری؛
- انجام محاسبات مربوط به عملکرد قسمت های گوناگون خودرو؛
- عیب یابی و تعمیر موتور، موتورسیکلت و سایر موتورهای بنزینی و سیستم های انتقال قدرت معمولی؛
- ترسیم نقشه های اجرایی قطعات متفاوت موتور؛
- انجام سرویس های لازم مربوط به قسمت های گوناگون خودروی سواری؛
- توانایی تشخیص عیوب موتورهای دیزلی سبک و سوخت رسانی آن ها.

۲ ساخت و تولید

توانمندی های دانش آموختگان

- تراش قطعات فلزی یا ماشین تراش؛
- نقشه خوانی و ترسیم نقشه های ساخت و تولید؛
- انجام کارهای مقدماتی فلزکاری؛
- فلزکاری سطوح تخت، سطوح پله ای، شیارها؛
- تراش قطعات فلزی با صفحه تراش؛
- انجام ریخته گیری های ساده و جوش کاری فلزات آهنی.

۳ تأسیسات

توانمندی های دانش آموختگان

- نصب و راه اندازی سیستم حرارت مرکزی ساختمان های مسکونی و تجاری؛
- نصب و سرویس و تعمیر تأسیسات بهداشتی ساختمان های مسکونی کوچک؛
- لوله کشی تأسیسات حرارتی و برودتی و گازرسانی؛
- انجام محاسبات، نقشه کشی، اجرا، راه اندازی شبکه ی گاز خانگی؛
- نصب، راه اندازی، نگهداری و تعمیر دستگاه های سردکننده ی خانگی؛
- سرویس و تعمیر دستگاه های سردکننده ی خانگی.

۴ صنایع چوب و کاغذ

توانمندی های دانش آموختگان

- طراحی، نقشه خوانی و تهیه ی نقشه های فنی صنایع چوب؛

• انجام محاسبات صنایع چوب؛

- به کارگیری هنرهای سنتی چوب (منبت، معرق، خانم، گره چینی) در ساخت مبلمان؛
- انتخاب مواد مناسب برای ساخت پروژه های چوبی؛
- ساخت انواع پروژه های چوبی؛
- کاربری ابزارها و ماشین های عمومی صنایع چوب؛
- کنترل کیفیت مصنوعات چوبی.

۵ چاپ

توانمندی های دانش آموختگان

- نظارت در امور چاپ؛
- راه اندازی و به کارگیری ماشین آلات چاپ؛
- ارائه ی خدمات فنی پیش از چاپ؛
- ارائه ی خدمات فنی پس از چاپ؛
- تعیین قیمت تمام شده ی کارهای چاپی؛
- سرویس و نگهداری ماشین آلات چاپ.

۶ نقشه کشی عمومی

توانمندی های دانش آموختگان

- ترسیم تصاویر سه نما؛
- ترسیم تصاویر مجسم (ایزومتریک، دیمتریک و کوالیر)؛
- ترسیم فصل مشترک تقاطع اجسام؛
- ترسیم نقشه های مرکب (سوار کردن و پیاده کردن قطعات)؛
- ترسیم گسترش اجسام توخالی؛
- نقشه برداری صنعتی؛
- ترسیم نقشه های فنی به کمک رایانه.

۷ صنایع فلزی

توانمندی های دانش آموختگان

- انجام ورق کاری؛
- تغییر شکل نیم ساخته های فلزی؛
- انجام جوش کاری با قوس الکتریکی؛
- انجام جوش کاری با شعله ی گاز؛
- انجام جوش کاری با جوش مقاومتی؛
- نقشه خوانی و نقشه کشی مصنوعات فلزی.

۸ ناوبری

توانمندی های دانش آموختگان

- انجام عملیات مربوط به مانور شناورها، پهلوگیری و جدا شدن از اسکله؛

- طراحی مدارهای فرمان ساده: ماشین‌های الکتریکی؟
- محاسبه، طراحی و اجرای تأسیسات روشنایی؟
- الکتریکی ساختمان‌های کوچک؟
- طراحی و راه‌اندازی مدار چراغ راهنمایی؟
- طراحی و اجرای سیم‌پچی الکتر و موتورها؟
- طراحی و اجرای سیم‌پچی ترانسفورماتورها؟
- سرویس و نگهداری وسایل الکتریکی خانگی و غیربایستی و تعمیر آن‌ها.

۱۲) الکترونیک

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- طراحی و ساخت قفس مدارهای جاسی ساده الکتر و نیک؟
- نصب و راه‌اندازی تجهیزات الکتر و نیک ساده؟
- تعمیر وسایل الکتر و نیک ساده خانگی؟
- سرپرستی بخش‌های کوچک مونتاژ؟
- مونتاژ قطعات الکتر و نیک روی برد مدار چاپی؟
- نصب و راه‌اندازی آنتن مرکزی برای ساختمان‌های کوچک.

۱۳) سیمان

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- اپراتوری دستگاه‌های آماده‌سازی مواد اولیه سیمان؟
- اپراتوری سنگ شکن‌ها و آسیاب‌های مواد سیمان؟
- انتخاب مواد سوز و سوزگاری؟
- کنترل کیفی فیزیکی و شیمیایی سیمان؟
- اپراتوری دستگاه‌های گوناگون خط تولید سیمان؟
- اپراتوری اتاق کنترل و کوره؟
- انجام آزمایشات کنترل کیفی.

۱۴) معدن

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- نمونه‌برداری از توده‌ی سنگ‌های استخراج‌شده و حفرة؟
- انجام آزمایش‌های اولیه‌ی زمین‌شناسی در صحرای؟
- نقشه‌برداری عمومی و عملیات؟
- کار با انواع ابزارهای سادی در صنعت استخراج معدن؟

- به‌کارگیری وسایل کمک‌ناوبری و راداری و هم‌دی و وسایل ارتباطات بصری و رادیویی؟
- به‌کارگیری کلیه‌ی وسایل هواشناسی و استفاده از دستگاه‌ها و نقشه‌های مربوطه؟
- ناوبری یا روش ساحلی تحمیلی و الکتر و نیک، عملیات تجسس و نجات غریق؟
- به‌کارگیری تجهیزات ناوبری، دستگاه‌عمس‌ب‌ب، سمت‌یابی، سکسنات و قطب‌نماها؟
- انجام محاسبات مربوط به جزر و مد و طنوخ و غروب خورشید.

۹) مکانیک موتورهای دریایی

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- عیب‌یابی نقص موتور و اشخاص مواد و قطعات و ابزار مورد نیاز برای تعمیر؟
- تعمیر و نگهداری سیستم انتقال قدرت موتور به پروانه‌ی کشتی؟
- تعمیر و نگهداری ماشین‌های اصلی و فرعی روی کشتی‌ها؟
- تعمیر و نگهداری موتورهای دیزلی و سیستم‌های مربوط به آن؟
- تعمیر و نگهداری موتورهای کشتی؟
- تعمیر و نگهداری سیستم‌های سرمایشی و گرمایشی شناورها.

۱۵) الکترونیک مخابرات دریایی

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- ارائه‌ی مشاوره‌های فنی به فرمانده کشتی و تفسیر نقشه‌ها و دیاگرام‌ها؟
- انجام کالیبراسیون دستگاه‌های اندازه‌گیری؟
- مونتاژ دستگاه‌های الکتر و نیک و محاسباتی دریایی؟
- تشخیص عیوب و تعمیرات دستگاه‌ها و سیستم‌های الکتر و نیک و مخابرات دریایی؟
- انتخاب مواد و قطعات مورد نیاز به منظور تعمیر دستگاه‌های الکتر و نیک؟
- نصب و راه‌اندازی سیستم‌های الکتر و نیک و مخابراتی.

۱۱) الکتروتنیک

توانمندی‌های دانش‌آموختگان

- توانایی تعمیر، نگهداری، نصب و راه‌اندازی قسمت‌های برقی ماشین‌های الکتریکی؟

۱۸ سرمایه

توانمندی های دانش آموختگان

- انجام آزمایش های مواد اولیه سرمایه ؟
- کار با کوره های پخت ؟
- شکل دادن و پخت سرمایه ها ؟
- کنترل کیفیت محصول ؟
- آماده سازی مواد اولیه و پخت سرمایه ها ؟
- کار با ماشین آلات سرمایه ؟
- سرپرستی .

۱۹ ساختمان

توانمندی های دانش آموختگان

- کاربرد دامنه ی خواص مواد و مصالح ساختمان ؟
- اجرای عملیات کارگاهی و استفاده مناسب از روش های به کارگیری ماشین ها و ادوات ساختمانی ؟
- انجام محاسبات عمومی ساختمان های معمولی با رعایت مقررات ملی و ضوابط عمومی ساختمان ؟
- اجرای روش های صحیح فناوری در ساختمان سازی (اعم از فلزی و بتونی) ؟
- ترسیم نقشه های ساختمانی با مصالح بتنی و اسکلت فلزی و بتونی .

۲۰ نقشه برداری

توانمندی های دانش آموختگان

- انجام مساحی و تهیه ی نقشه ی مناطق محدود یا استفاده از وسایل ساده ی نقشه برداری ؟
- تهیه ی نقشه ی مناطق نسبتاً بزرگ با استفاده از دستگاه های نقشه برداری ؟
- کنترل دوربین های نقشه برداری ، تشخیص عيوب و تنظیم آن ها ؟
- شناسایی عوارض موجود در عکس های هوایی و انجام اندازه گیری ساده روی آن ها ؟
- به کارگیری ماشین حساب های قابل برنامه ریزی برای انجام محاسبات نقشه برداری ؟
- به کارگیری نرم افزارهای نقشه برداری برای انجام محاسبات و ترسیم نقشه ها .

- کار با ابزارهای برقی و هیدرولیکی و پنوماتیکی در معادن ؟
- استخراج معدن .

۱۵ صنایع شیمیایی

توانمندی های دانش آموختگان

- اپراتوری و راه اندازی پمپ ها ، کمپرسورها ، خشک کن ها ، کوره ها و ... ؟
- تهیه ی رنگ های شیمیایی و انجام آزمایش های مربوط به کنترل کیفی ؟
- انجام آب کاری روی فلزات ؟
- آنالیز مواد شیمیایی ؟
- تهیه ی چسب های صنعتی ؟
- استفاده از دستورالعمل های کارگاهی و آزمایشگاهی و تنظیم گزارش .

۱۶ صنایع نساجی

توانمندی های دانش آموختگان

- شناسایی الیاف نساجی با استفاده از لوازم آزمایشگاهی ؟
- تعیین خواص فیزیکی و مکانیکی الیاف نساجی و کنترل شاخص ها در خطوط تولید ؟
- کار با انواع ماشین های ریسندگی سبسم پنبه ای ؟
- به کارگیری ماشین های موجود در خطوط مقدمات بافندگی و ریسندگی ؟
- کار با ماشین های رنگرزی ، چاپ و تکمیل در کارخانجات نساجی ؟
- طراحی و تجزیه ی پارچه های تار ی - پودی .

۱۷ متالورژی

توانمندی های دانش آموختگان

- اپراتوری کوره ی زمینی و کوره دوار ؟
- ترسیم نقشه های مدل و قالب های مقدماتی ؟
- ریخته گری فلزات غیر آهنی و چدن ریزی ؟
- انجام آزمایشات مربوط به صنعت متالورژی ؟
- ساخت مدل های چوبی و فلزی ساده .

• فارغ التحصیلان دوره ی سه ساله ی این رشته ها می توانند ، در دوره ی کاردانی پیوسته ادامه ی تحصیل دهند . در نمودار می توانید دوره های کاردانی پیوسته ی مرتبط با هر رشته را نیز ملاحظه کنید .

● با انتخاب «Lessons»، فعالیت‌ها و طرح درس‌های اینترنت محور در زمینه‌های گوناگون علوم در اختیارتان قرار می‌گیرد.

● با انتخاب «Tools»، وسایل لازم برای آموزش از جمله آزمایشگاه‌های مجازی، فعالیت‌های تعاملی، پلی‌کی‌ها و... را در اختیار خواهید داشت که استفاده از آن‌ها در کلاس درس برای بچه‌ها بسیار جالب است.

● با انتخاب «Resources»، فهرستی از سایت‌های آموزشی را مشاهده می‌کنید که بر پایه‌ی استانداردهای یاددهی و یادگیری طراحی شده‌اند.

● در قسمت «Benchmarks»، اهداف آموزش علوم در سیستمی که این سایت برپایه‌ی آن بنا شده (AAAS's Project 2061)، آمده است.

پس از ورود به قسمت Lessons، فهرستی از طرح درس‌های موجود در اختیارتان قرار می‌گیرد. هر درس با نام آن، دوره‌ی تحصیلی و موضوع کلی (استاندارد مربوط به آن) مشخص شده است. درس‌ها برحسب دوره‌های تحصیلی مرتب شده‌اند. اما شما می‌توانید با کلیک کردن روی هر یک از ستون‌ها، چینش فهرست را تغییر دهید. آنچه در این صفحه جالب به نظر می‌رسد، آیکون‌هایی است که جلوی نام هر درس قرار گرفته‌اند:

✓ Printable Student Sheet : پلی‌کی

✓ Student E-Sheet : صفحه‌ی رایانه‌ای برای فعالیت دانش‌آموز

✓ Hands On : فعالیت عملی

✓ SNL Interactive : فعالیت رایانه‌ای تعاملی

من

معلم هستم و

سال هاست که

در دوره‌ی راهنمایی

تدریس می‌کنم. در این سال‌ها، به

مدارس گوناگونی سرزده‌ام. در برخی مدارس، آرشویی

از طرح درس‌های معلمان سال‌های قبل وجود دارد که هر سال بازبینی و کامل‌تر می‌شود و در اختیار معلمان جدید هم قرار می‌گیرد. این آرشوو، معمولاً با صرف انرژی بسیار دیوان و پی‌گیری‌های مملوم معاونان آموزشی فراهم آمده است. گاهی در همین آرشوها، گنجینه‌هایی از ایده‌ها و تجربه‌ها در یک پوشه جمع شده‌اند که تصافاً به زحمتش می‌آورد.

استفاده از این پوشه‌ها، گاهی جرقه‌هایی در ذهن ایجاد می‌کند و راه را برای ایده‌پردازی و کسب تجربه‌های جدیدتر و بهتر هموار می‌سازد. برخی از مدارس، با به

اشتراک گذاشتن این پوشه‌ها با هم، از هم‌افزایی این تجربیات بهره برده‌اند.

شنیده‌ام برخی از مدارس هم سعی دارند، آرشویشان را به صورت

الکترونیکی در اختیار همه بگذارند و دامنه‌ی هم‌افزایی را گسترش

دهند. استفاده از این سایت‌ها، به خصوص اگر خوب

سازمان داده شده باشند، ساده‌تر و سریع‌تر است.

در این شماره مانند شماره‌های قبل، سایتی را

مملو از برنامه‌ها، ایده‌ها و ابزارهای تدریس

معرفی می‌کنم: «sciencenetlinks».

همان‌طور که از این نام مشخص است،

مطالب سایت مربوط به آموزش علوم تجربی

است. اما به همه‌ی همکارانی که دغدغه‌های

سازمان‌دهی بهتر اطلاعات و تجربیاتشان را

دارند، پیشنهاد می‌کنیم به این سایت سری

بزنند. با وارد کردن آدرس

www.sciencenetlinks.com در بخش

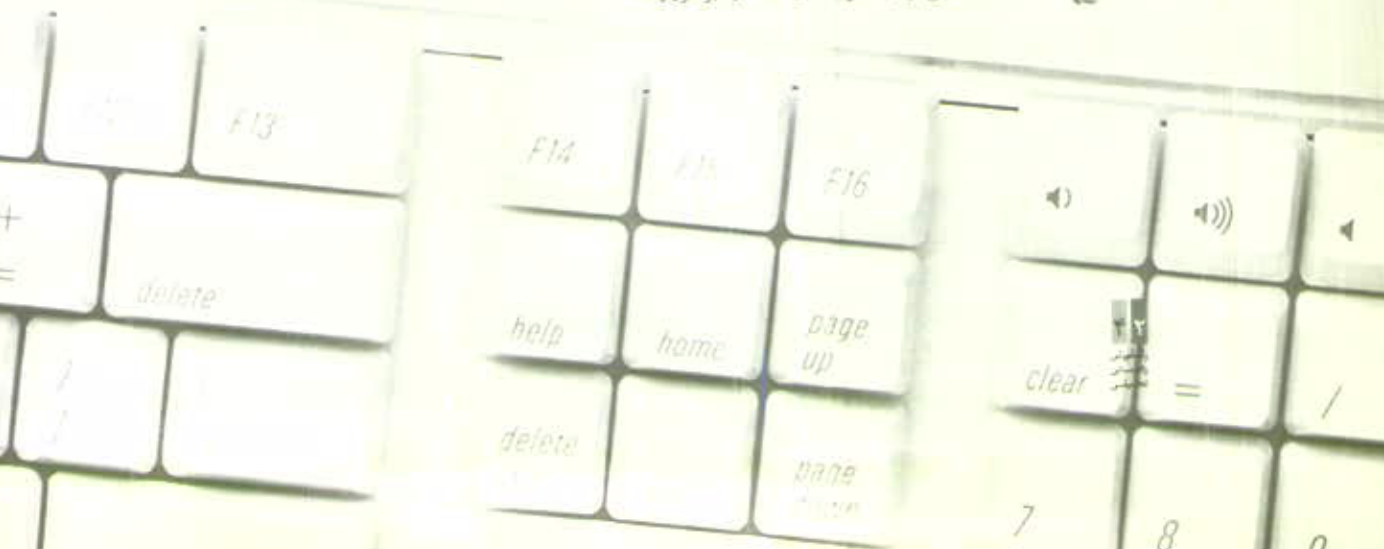
نشانی، وارد صفحه‌ی اصلی سایت می‌شوید.

چهار گزینه در این صفحه دیده می‌شوند

که می‌توانید هر یک از آن‌ها را برگزینید.

ایده‌های نو، تجربه‌های تازه

زمینه‌ی نو

دفتر انتشارات کمک آموزشی

آشنایی با مجله های رشد

مجله های رشد توسط دفتر انتشارات کمک آموزشی سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش، با این عناوین تهیه و منتشر می شوند:

مجله های دانش آموزی (به صورت ماهنامه - ۸ شماره در هر سال تحصیلی - منتشر می شوند):

- رشد کودک (برای دانش آموزان آمادگی و پایه ی اول دوره ی ابتدایی)
- رشد نوآموز (برای دانش آموزان پایه های دوم و سوم دوره ی ابتدایی)
- رشد دانش آموز (برای دانش آموزان پایه های چهارم و پنجم دوره ی ابتدایی).
- رشد نوجوان (برای دانش آموزان دوره ی راهنمایی تحصیلی)
- رشد جوان (برای دانش آموزان دوره ی متوسطه).

مجله های عمومی (به صورت ماهنامه - ۸ شماره در هر سال تحصیلی منتشر می شوند):

- رشد آموزش ابتدایی، رشد آموزش راهنمایی تحصیلی، رشد تکنولوژی آموزشی، رشد مدرسه فردا، رشد مدیریت مدرسه
- رشد معلم (دو هفته نامه)

مجله های تخصصی (به صورت فصلنامه و ۴ شماره در سال منتشر می شوند):

- رشد برهان راهنمایی (مجله ی ریاضی، برای دانش آموزان دوره ی راهنمایی تحصیلی)، رشد برهان متوسطه (مجله ی ریاضی، برای دانش آموزان دوره ی متوسطه)، رشد آموزش معارف اسلامی، رشد آموزش جغرافیا
- رشد آموزش تاریخ، رشد آموزش زبان و ادب فارسی، رشد آموزش زبان
- رشد آموزش زیست شناسی، رشد آموزش تربیت بدنی، رشد آموزش فیزیک
- رشد آموزش شیمی، رشد آموزش ریاضی، رشد آموزش هنر، رشد آموزش قرآن، رشد آموزش علوم اجتماعی، رشد آموزش زمین شناسی، رشد آموزش فنی و حرفه ای و رشد مشاوره مدرسه.

مجله های رشد عمومی و تخصصی برای آموزگاران، معلمان، مدیران و کادر اجرایی مدارس
دانشجویان مراکز تربیت معلم و رشته های دبیری دانشگاه ها
و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می شوند.

• نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش، پلاک ۲۶۸، دفتر انتشارات کمک آموزشی.
تلفن و نمابر: ۸۸۳۰۱۴۷۸

بیش از ۳۰۰ طرح درس به همراه ابزار لازم، منابع و لینک های مربوط به آن ها در این قسمت وجود دارد. مطالب مربوط به کلاس های ششم تا هشتم این سایت مناسب ترین انتخاب برای دوره ی راهنمایی مبتدی بر نظام آموزشی ما هستند. البته ممکن است بسته به موضوعی که انتخاب کرده اید، بتوانید مطالب خوبی در سال های پایین تر یا بالاتر هم پیدا کنید که برای دوره ی راهنمایی مناسب باشند.

با کلیک کردن روی هر سطح درس، صفحه ای با همان عنوان در اختیار تان قرار می گیرد. این صفحه معمولاً شامل مطالب زیر است:

- هدف^۱
- چکیده^۲
- مقدمات لازم^۳
- ایجاد انگیزه^۴
- طرح درس^۵
- ارزش یابی^۶
- توسعه^۷

آنچه در این جا آمد، تنها معرفی قسمت طرح درس این سایت بود. امیدوارم به قسمت های دیگر هم سر بزیند و مطالب جالبی بیابید. هم چنین، امیدوارم که از چگونگی سازمان دهی مطالب در این سایت لذت ببرید و استفاده کنید.

زیرنویس

1. Purpose
2. Context
3. Planning Ahead
4. Motivation
5. Development
6. Assessment
7. Extensions

برگ اشتراک مجله های رشد

شرایط

۱- سواریز مبلغ ۲۰/۰۰۰ ریال به ازای هر عنوان مجله درخواستی، به صورت علی الحساب به حساب شماره ۳۹۶۶۲۰۰۰ بانک تجارت شعبه سه راه آزمایش (سرخه حصار) کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست.

۲- ارسال اصل رسید بانکی به همراه برگ تکمیل شده اشتراک.

+ نام مجله :

+ نام و نام خانوادگی :

+ تاریخ تولد :

+ میزان تحصیلات :

+ تلفن :

+ نشانی کامل پستی :

استان :

خیابان :

پلاک :

کدپستی :

+ مبلغ واریز شده :

+ شماره و تاریخ رسید بانکی :

+ آیا مایل به دریافت مجله درخواستی به صورت پست

پیشتان هستید؟ بله خیر

امضا:

نشانی : تهران - صندوق پستی مشترکین ۱۶۵۹۵/۱۱۱

نشانی اینترنتی : www.roshdmag.ir

پست الکترونیک : [Email: info@roshdmag.ir](mailto:info@roshdmag.ir)

شماره مشترکین : ۷۷۲۳۶۶۵۶ - ۷۷۲۳۹۷۱۳ - ۱۴

پیام گیر محلات رشد : ۸۸۲۰۱۴۸۲ - ۸۸۸۳۹۲۳۲

یادآوری :

• در به برگشت وجه هر صورت خوانا و کامل بودن نشانی را همیشه

تست کنید.

• برای شروع اشتراک مجله از زمان وصول برگ اشتراک است.

• برای هر عنوان مجله برگ اشتراک جداگانه تکمیل و ارسال کنید. (مغز برگ اشتراک نیز مورد قبول است).

دکتر مینو محرز، متولد سال ۱۳۲۴ در سال ۱۳۴۹ از دانشکده‌ی پزشکی مدرک دکترای عمومی دریافت داشت و در رشته‌ی عفونی برای تخصص شروع به ادامه‌ی تحصیل کرد. اواخر دوران تخصص خود، با یکی از همکارانش که جراح است، ازدواج کرد که حاصل این ازدواج دو فرزند پسر و دختر است. سال ۱۳۵۲، پس از پایان تخصص به عنوان استادیار در دانشگاه شروع به تدریس کرد. ایشان عضو هیئت‌ممتحنه‌ی «برد ایران» و کارشناس و مشاور «سازمان بهداشت جهانی» در زمینه‌ی ایدز است و در جهت گسترش شیوه‌ی مبارزه با ایدز، به کشورهای گوناگونی سفر کرده است. شرکت در پروژه‌ی دارویی برای جلوگیری از روند رو به رشد ایدز از آخرین دستاوردهای ایشان است. به لطف خدا، با وجود پر بودن وقت خانم دکتر، موفق به دیدار ایشان در «مرکز تحقیقات ایدز» در بیمارستان امام خمینی شدیم. وقتی از بازنشستگی پرسیدم، گفت: «دلیم می‌خواهد بیشتر استراحت کنم، اما نمی‌شود و به وجودم نیاز است». و با توجه به لطف و محبتی که به نسل جوان داشت، ما را بیشتر از وقت تعیین شده پذیرفت و با حوصله به سوالات ما پاسخ داد.

اشاره

گاهی اوقات ما معلم‌ها در کلاس و نادر صحبت‌های خارج از فضای کلاس با دانش‌آموزان خود ممکن است عباراتی به کار ببریم که باعث مایوس شدن دانش‌آموزان از آینده‌ی خود و حتی آینده‌ی انقلاب و کشور اسلامی ایران شود. این امکان وجود دارد که بدون قصد و غرض این حرف را زده باشیم اما اثر ماندگاری که در ذهن و اندیشه‌ی دانش‌آموز می‌ماند گاهی باعث کیم انگیزه شدن در تحصیل خواهد شد.

از طرفی دیگر بیان حوقلیت‌ها و بیسرفقت‌های علمی از گذشتگان و یا به خصوص از معاصرین می‌تواند تاثرات بسزایی داشته‌ی در روحیه و انگیزه‌ی دانش‌آموزان بگذارد.

گفت‌وگویی زیر به منظور آشنایی شما معلمان گرامی با یکی از موفقیت‌های چشمگیر علمی جمهوری اسلامی ایران تهیه شده است. امیدواریم با طرح موضوع‌های این جنس دانش‌آموزان خود را به آینده‌امدوار کنید.

۶- فعالیت‌های شما بسیار فشرده و زیاد هستند این همه‌انگیزه از کجا می‌آید؟

حک طبیعی است. به عنوان یک ایرانی سعی می‌کنم و می‌توانم برای خدمت به جامعه، مخصوصاً جوانان کشور، در جوان‌های هر جامعه، آینده‌ی سلامت آن جامعه‌اند و تأکید به عدت معضلاتی چون اعتیاد و ایدز که در زندگی کار و حفظ آن تخصصی من است. گویانگیر جوانان و اصعب جامعه شده‌اند، نمی‌توان اراجه‌ی داشت.

تولید علم، افتخار ملی

خدمت به جامعه و جوان‌ها برایم خیلی مهم است

فاطمه واحدیان

عکاس: حمیدرضا هستی

وضعیت ایلز در ایران چگونه است؟

خوشحانه نسبت به جمعیتمان، تعداد زیادی مبتلا نداریم. اما مهم روند رو به رشد است که همین بسیار ناسف‌بار است. ما مثل کشورهای آفریقای نیستیم که هیچ امکاناتی نداشته باشیم. نمره‌ی یک آن‌هایی هستند که هیچ چیزی ندارند. ایلز بیماری فردی نیست، بلکه مشکلی اجتماعی است که جامعه را آلوده می‌کند و سلامت همه را به خطر می‌اندازد. در عرض مدنی که در دانشگاه به عنوان معلم افتخار خدمت داشته‌ام، کوشیده‌ام برای جلوگیری از شروع اپیدمی ایلز کاری انجام دهم؛ هم برای پیشگیری و هم برای خدمات درمانی و مراقبت بیماران. هر چند که به دلایلی خیلی موفق نبودیم و من راضی نیستم.

چه عواملی؟

به دلیل همکاری نکردن رسانه‌ها و نبود نگاه مثبت به آن معنی که باید وجود می‌داشت، راضی نیستم. یا توجه به فرهنگی که داریم، نباید حتی این مقدار را هم می‌داشتیم. یکی از عوامل انتشار این ویروس، اعتیاد است. در همه جای دنیا، این بیماری یک‌دفعه از صفر به ۴۵ درصد می‌رسد و شیوع در بین معتادان بالاست. البته از طریق تماس جنسی هم در اجتماع پخش می‌شود که نمی‌توان جلوگیری را گرفت. همیشه اعتقاد داشته‌ام که آموزش و فرهنگ‌سازی، باید از مدرسه شروع شود. برای مثال، ببینید در مورد ایمنی موتورسواری که باید کلاه کاسکت بگذارد، با این که برای حفظ جان خودش تأکید شده است، چون او فقط جریمه را می‌بیند، تا از جلوی چشم پلیس دور می‌شود، آن را از سرش برمی‌دارد و هزار و یک دلیل هم برای توجیه کارش می‌آورد. این یعنی فرهنگ‌سازی نشده است.

در تلویزیون راجع به مسواک بسیار صحبت می‌شود، اما سلامتی فقط مسواک نیست، همه چیز است؛ از جمله مهارت خوب و درست زندگی کردن که از بچگی باید در مدارس آموزش داده شود. چون آن موقع گیرایی فوق‌العاده بالاست. من عقیده دارم، وقتی یک نفر در ورزش اسنل بد یاد گرفت، هیچ وقت نمی‌تواند درستش کند. وقتی خوب یاد بگیرد، خوب می‌رود

جلو و به قهرمانی می‌رسد. در این جا قهرمانی یعنی سالم بودن فرد؛ جوان سالم و مفید برای اجتماع. این فرد سالم خودش می‌تواند سالم زندگی کند و چون سالم زندگی می‌کند، جوان‌های سالمی هم تحویل اجتماع می‌دهد. بنابراین این موضوع خیلی مهم است.

چرا پزشکی و رشته‌ی عفونی را انتخاب کردید؟

پس از آن که مدرک را گرفتم، طبق همان توجه و توصیه که گفتم، برای ادامه‌ی تحصیل به رشته‌ی عفونی علاقه‌مند شدم. رشته‌ی عفونی، در مورد بیماری‌های داخلی است و فعالیت ما در این زمینه، به مسائل پیشگیری اپیدمی، و تشخیص و درمان برمی‌گردد و درمان در سایه‌ی پژوهش به دست می‌آید. مرضی که می‌آید، خوب می‌شود و از درمان نتیجه می‌گیرید؛ هر چند که بعضی از موارد درمان در دست ما نیست و از حیضی توان ما خارج است و هیچ حربه‌ای برای مقابله با مرضی نداریم. این رشته را برگزیدم، چون فعال‌تر و مشکل اجتماع ما بود. ما در زمینه‌ی بیماری‌های عفونی کار زیادی داریم که باید انجام دهیم و مشکلات فراوان‌اند.

چه مشکلاتی؟

در محیطی که پر از اعتیاد است و سوداگرانی که جوانان را هدف گرفته‌اند، خیلی از موارد اعتیاد ما از زیر ۲۰ سالگی شروع می‌شوند و این بسیار ناسف‌آور است. یکی از مشکلات ما، نوع رابطه در خانواده است. والدین اگر می‌خواهند آموزشی هم بدهند، بلد نیستند؛ زیرا یا با سرزنش همراه است و یا با نکوهش و زور و شکل نصیحت دارد. وقتی هم که خیلی می‌خواهند خوب عمل کنند، بچه را می‌گذارند به اختیار خودش. در تلویزیون گاهی برنامه‌هایی نشان می‌دهند که خوب است. آگاه کردن نباید با تحکم باشد. جوان باید دوست داشته باشد و موضوع را طوری بگوئیم که او در مسیر صحیح بیفتد. در ایران، با این که خانواده‌ها بسیار صمیمی و علاقه‌ها زیاد است، نوع ارتباط، پدرسالاری، یا مادرسالاری و یا کودک‌سالاری است. ما خیلی نیاز داریم روی این مسئله کار کنیم. الان راهنمایی به جوان فقط به صورت نصیحت است و

هیچ وقت کاری را برای معروف شدن انجام ندادم، ولی دوست داشتم هر کاری را درست انجام بدهم. همیشه می کوشیدم، قسمت پر لیوان را ببینم. همیشه مثبت فکر می کردم هیچ وقت نیمه‌ی خالی را نمی دیدم. برنامه‌ریزی داشتم و طبق آن پیش می رفتم

من اعتقاد ندارم فقط مدرسه می توانم این جایگاه مناسبی برای شروع است. همه چیز سیخ شوند.
مشکل دیگر، درست و اطمینانی نکردن بچه‌ها در مسیر زندگی و نداشتن کم کردن آن‌هاست ما به جوان‌ها بسیار فشار می آوریم. چون همواره یکی - دو تا مالای

این باعث می شود که او به دوستش که در حد خودش است، پناه برد و از وی بیرون. بچه‌ها خیلی می دانند و هم شیرینند و حدس موضوع رفتار با دقت بیشتری ز می کنند.

بزرگ‌ترین مشکل ما اوایل این بود که کسی بیمار آن اندازی را نمی پذیرفت. ما از همان اول، تنها پزشکی بودیم که این مریض‌ها را می دیدیم؛ من بودم یا دوسه تا از رزیدنت‌ها. اما بعد از مدت کمی توانستیم، موافقت دیگر دوستان راه جالب کنیم. تمام مشکلات با ما نبود. آن‌ها به مراقب بهداشتی، پزشکی، اقتصادی و مالی نیاز داشتند. هیچ‌کس را ندانستند و تنها ما و ایشان ما بودیم. خوشحالتانه کم‌کم آموزش صورت گرفت و جاهای دیگر شروع به پذیرش این بیماران کردند، ولی هنوز آن‌طور که باید، نیست.

۶. شما چه پیشنهادی دارید؟

باید یاد داد و ارزش قائل بود. اگر قرار باشد در خانه، والدین و در مدرسه، معلمان مدام امر و نهی کنند و از سرزنش و تحقیر و تنبه استفاده کنند. پس بوجوان پناه می برد به دوست که اگر ناباب باشد، مشکل آغاز می شود. والدین و مدرسه هم زمان باید شیوه‌ی درست اطلاع‌رسانی را یاد بگیرند و به بچه‌ها استقلال دهند و همه‌ی این‌ها فرهنگ‌سازی و زمان می خواهد و این که از طرف مدارس برای اولیا جلسات توجیهی گذاشته شود. اگر دقت کنید، من بیشتر ارجع به مسائل جنسی که غریزی است، نه مدرسه صحبت می کند، نه والدین. آگاهی ما ارجع به بهداشت جنسی بسیار پایین است و خود این، سلامتی فرد و جامعه را به خطر می اندازد و حتی در آینده بزرگی و سلامت فرزندان تأثیر می گذارد.

پدران و مادران ارجع به صنوع چیزی نمی دانند و در آن دوران، رفتار اشتباه باعث آسیب پذیری بوجوانان می شود. به نظر من، آگاهی دادن و آموزش مهارت به پدر و مادر و نزدیکی خانواده با مدرسه باعث می شود، زندگی‌ها سالم‌تر شوند. وقتی این نکات مهم اجتماعی یاد داده می شوند، در نهایت جوانی خواهیم داشت که به قانون، به جامعه، به سلامت ریختن، به پدر و مادر احترام می گذارند. با آن‌ها صحبت می کند. مهارت زندگی دارند و ناهنده‌ها بگویند و جسارت نه گفتن را داشته باشد.

سر آن‌ها بساده است، احساس پنج گانه نشان نمی تواند درست باشد. نمی توانند به مسیر درست بروند و زندگی را جابجایی کنند. وقتی قرار نیست خودت تصمیم بگیری و حتی اظهار نظر کنی، انگیزه چگونه می تواند وجود داشته باشد؟ وقتی قرار نیست در موردی نظر بدهی، انگیزه‌ای نخواهد داشت. اگر والدین و اولیای مدرسه برای فرد ارزش قائل باشند، او خود را اوده احساس می کند، برای بهتر ریختن و کار کردن می نشاند. مظهر و نمی شود و حرف را گوش می کند. این مسائل بسیار گسترده‌اند که روان‌شناسان و جامعه‌شناسان بهتر می توانند در این باره نظر دهند. اما موضوع مهم برای ما، بیماری است. دوست بودن و نزدیک بودن باعث می شود که خطرات بسیاری جوانان را تهدید کند. اگر در جامعه‌ای امکانات ابتلا یا بالا باشد، بیشتر باید مراقبت کنیم؛ مثلاً در کشور ما به علت مرزنی که داریم، مواد مخدر فراوان وجود دارد. فکر می کنم این مراقبت از راه آموزش و فرهنگ‌سازی امکان‌پذیر باشد.

۶. تا به حال چه کارهایی در این زمینه صورت گرفته‌اند؟

نگرش‌ها خیلی مثبت هستند و از آن‌ها که هر از چندگاهی، با رفتن افراد سیاست‌ها تغییر می کند، رویداد آموزش و کنستانت و پیشرفت بیماری سریع. من اعتقاد دارم که مشکل برداشت‌های غلط است. آموزش و آگاهی دادن حق مردم است؛ هم در دین و هم در قانون اساسی. سال ۱۹۸۴ که راجع به این مشکل صحبت شد، من احساس کرده‌ام که باید روی این موضوع با توجه به تخصصم کار کنم و مسئله جدی و مربوط به جوان‌هاست. کار روی این را به‌طور خاص تقریباً از سال ۱۳۶۳ شروع کردم. مشغول تدریس در دبیرستان عمومی دانشگاه، هم آن بودم و در کمیته‌های کشوری بیماری‌های عصبی عضو بودم. در منطقه نه کشور‌های گوناگون سفر کرده‌ام؛ از جمله اتیوپی، تونس، لبنان، پاکستان، هندوستان و سوریه. در یکی دو کارگاه آموزشی اول به عنوان شرکت‌کننده، و بعد به عنوان سخنران حضور داشتم؛ کارشناس بهداشت جهانی ایدز بودم. در ۲۰ سال اخیر، بیشترین وقت من را ایدز گرفته است. به علت سابقه‌ی بیشتر، خیلی جدا به حضورم نیاز است. دو سال پیش، مرکز تحقیقات ایدز در بیمارستان امام خمینی دایر شد که در طبقه‌ی بالا در مانگه مخصوص بیماران

و کنارش باشگاه باران مثبت است. این باشگاه، خدمات بهداشتی، پژوهشی و اجتماعی می‌دهد. در واقع، مجموعه‌ای است که وقتی متخصصان از هر جای دنیا به ایران می‌آیند، سری هم به آن‌جا می‌زنند. زمانی من تنها بودم، اما الان تعدادمان بیشتر شده است.

یکی از کارهای دیگر ما این بوده که بایک تیم بزرگ، نزدیک به شش سال روی داروی «ایموت» کار کردیم، که محوری تحقیقات بالینی‌اش من بودم. این دارو باعث افزایش طول عمر بیمارانی که عفونت اچ‌آی‌وی دارند، می‌شود و نمی‌گذارد به مرحله‌ی ایدز بروند. شاید با کارهایی که انجام می‌دهیم و تغییر دوز آن بتوانیم موفق شویم، ویروس را کنترل کنیم. در مورد ایدز باید جهانی فکر کنیم، چون مشکلی جهانی است. اگر بتوانم کاری انجام دهم که در کشور همسایه این بیماری به کنترل درآید، خب کشور خودم هم در امان می‌ماند. بهداشت و علم مرز نمی‌شناسد. مهم کم شدن بیماران یعنی تعداد اچ‌آی‌وی مثبت است. ما برای ایدز و اعتیاد داریم پروژه‌های آماده می‌کنیم. در واقع، نودهی عطیمی از انرژی و فعالیت وجود دارد که باید برای از بین بردن این ویروس به کار بگیریم. آموزش را ابتدا از بچه‌های خود آغاز می‌کنیم، بعد همسایه و بعد محله و جامعه. ما همه جور داریم امتحان می‌کنیم که امیدوارم جواب بگیریم.

۶ شما دوران نوجوانی خود را چه طور گذراندید؟

طبیعی است که وقتی جوان هستی، انرژی داری. هیچ وقت کاری را برای معروف شدن انجام ندادم، ولی دوست داشتم هر کاری را درست انجام بدهم. همیشه می‌گویند، قسمت پر لیوان را بنیم. همیشه مثبت فکر می‌کردم. هیچ وقت نیمه‌ی خالی را نمی‌دیدم. برنامه‌ریزی داشتم و طبق آن پیش می‌رفتم. هیچ وقت منفی فکر نمی‌کردم. همیشه دوست داشتم بخندم و همواره خوشی‌ها یادم می‌مانند. همیشه وقتی خسته بودم، می‌رفتم به محیط ورزشی، عقب‌نشینی و فعالیت نکردن را دوست نداشتم. به جوان‌ها هم می‌گویم که تجربه کنند، نفس بکشند، ورزش کنند و عضلات را هم به کار بگیرند. مدام نباید معز کار کند. اصلاً توصیه نمی‌کنم خودشان را درگیر بازی‌های رایانه‌ای کنند. کتاب خواندن، ورزش کردن، فعالیت جسمی و برنامه‌ریزی بسیار مهم است. در تمام مدتی که برای کنکور آماده می‌شوند، همه چیز تعطیل است. مدام در محیط در بسته هستند و در وحشت از شکست در این رقابت به سر می‌برند. بنابراین، باید به ورزش اهمیت داد. همه می‌خواهند دکتر یا مهندس شوند، در حالی که هر کس باید در حای خودش کار کند؛ جایی که برای آن توانایی دارد و علاقه به او انگیزه می‌دهد. نادر آن پیش رود. من هفت سال دوران دانشکده را عضو تیم والیبال و بسکتبال بودم و ورزش همیشه با من بود. با توجه به

این همه تیزهوشی که داریم، چرا این قدر محقق و دانشمند علوم پایه کم داریم. دکتر شدن که هوش تا آن حد بالا نمی‌خواهد. پس چرا در زمینه‌ای که توانایی داریم، کار نمی‌کنیم؟ این باز هم برمی‌گردد به آموزش.

۶ در حال حاضر وضعیت ایدز در ایران چگونه است؟

اوایل، از راه فرآورده‌ی خونی که به ایران وارد می‌شد، عده‌ای مبتلا شدند و حدود ۱۷۶ نفر مبتلا در سراسر ایران داشتیم که بعد کم‌کم تماس جنسی سبب شیوع آن شد. که ایذمی انتقال آن از راه اعتیاد و استفاده از سرنگ مشترک صورت می‌گیرد، اما کمی با کنترل و پیشگیری توانسته‌ایم کنترلش کنیم. در حال حاضر تماس جنسی به عنوان عامل انتقال ویروس در حال افزایش است. در مورد شیوع ایدز در دنیا، بیشترین علت تماس جنسی است. ۸۰ درصد آمار دنیا که کلاً بالای ۷۰ میلیون نفر است، از این طریق مبتلا شده‌اند. متأسفانه رادیو تلویزیون هیچ صحبتی در مورد این مسئله نمی‌کنند. چرا اما بقیه‌ی مسائل و بهداشت اعضای دیگر را آموزش می‌دهیم، اما در مورد بهداشت دستگاه جنسی بدن آموزشی داده نمی‌شود؟ به عنوان متخصص عفونی، من قبول ندارم راجع به بعضی از اندام‌های بدن نباید آموزش داده شود و بعد از همان مسیر افراد آسیب ببینند.

۶ از نظر شما خوش‌بختی یعنی چه؟

خوش‌بختی یعنی تمام تلاشت را برای رسیدن به مقصود به کار بگیری. اعتقاد دارم، در راهی که پامی‌گذاری و اعلام همکاری می‌کنی، باید پیش بروی؛ حتی اگر قرار باشد، از جانت هم مایه بگناری. من واقعاً کارم را دوست دارم. بعد از گرفتن تخصص و قبل از آن، برابم امکان رفتن به خارج وجود داشت، اما چرا باید می‌رفتم؟ جایی که جوانان کشور خودم نیاز دارند. سازندگی یک جامعه به جوانانش است و برای من سالم زیستن آن‌ها اهمیت دارد. همیشه فکر می‌کردم اگر چیزی بلدم، به دیگری بیاموزم و هیچ وقت به دانشگاه صرف اکتفا نمی‌کردم. برای من بسیار مهم است که جامعه‌ی ما و جوان‌ها سالم باشند. و یادنان باشد که گذشت لازمه‌ی زندگی است. شاد باشید و گفتن به موقع «بخشید» را فراموش نکنید. گذشت، خنابیدن و عشق ورزیدن، به زندگی رنگ و جلا می‌دهد. آدم باید همه چیز را دوست داشته باشد و از طبیعت و زندگی لذت برد. به پدر، مادر، خواهر، برادر و جامعه همیشه مثبت فکر کند و عشق بورزد. چنین آدمی سالم است. خودش لذت می‌برد و دیگران هم از بودن با او لذت می‌برند. امیدوارم تا کمک‌تک‌تک اعضای جامعه بتوانیم، روز به روز تعداد این بیماران را کاهش دهیم و بر این بیماری غلبه کنیم.

زین‌نویس

نامه‌ها و نوشته‌های رسیده

تألیف کتب درسی ارسال کردیم. ضمن آن که حجم مقاله‌ی ایشان زیاد بود و امکان چاپ این مقدار مطلب را نداریم.

• آقایان مجید آینه‌چندری و یختیار پاک‌نیا، بنده‌ای از فعالیت‌های طراحانه شده و هم‌چنین نقد کتاب‌های فارسی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی را برای دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی ارسال کرده‌اند. مطلب ایشان به دفتر مجله‌ی رشد راهنمایی رسید. از این معلمان رحمت‌کش تشکر می‌کنیم.

• خانم فاطمه محمدرضایی، دبیر ادبیات مدرسه‌ی راهنمایی هدف استان کرمان شهرستان بافت، فعالیت‌ها و عموال‌ها را در طرح ساختن بین مضارغ و ماضی برای گروه ادبیات فارسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی فرستاده است. همکاران ما نیز مطلب ایشان را برای مجله‌ی رشد راهنمایی ارسال کرده‌اند. ضمن تشکر از ایشان، به اطلاع می‌رسانیم مطلب ایشان در راستای اهداف مجله بست.

• خانم سبکینه حاج‌حسینی، دبیر آموزشگاه پرورش اعتصامی شهرستان بافت، مطلب «فارسی را از رنگی» را تهیه کرده است که از طریق گروه ادبیات فارسی دفتر برنامه‌ریزی و تألیف کتب درسی به دفتر مجله رسیده است. با تشکر از ایشان به اطلاع می‌رساند، این مطلب در راستای اهداف مجله قرار ندارد.

• آقای شاکرم عهدی پور، دبیر مدرسه‌ی شاهد پسرانه‌ی شهرستان کوه‌دشت، از طریق پست الکترونیک، مطلبی در خصوص گردش علمی و کاربرد آن در آموزش فعال علوم ارسال کرده است. چنان‌چه ایشان تجربه‌ی خود را دقیق‌تر و کامل‌تر و همراه با عکس برای دفتر مجله ارسال کنند، ان‌شاءالله از این مطلب استفاده خواهیم کرد.

• آقای محسن الهامی، با مراجعه‌ی حضوری به دفتر مجله، مطالبی را تحویل داده است با عنوان‌های «آب را گل نکنیم» و «روشنی، من، گل، آب» که در آن به تحلیل شعرهای شهراب سپهری پرداخته است و هم‌چنین مقاله‌ی «استفاده از الگوی تجسم عسی در کلمه‌ی فارسی» ضمن تشکر به اطلاع می‌رسانیم. در فرصت‌های آتی از مطلبه‌ی شما هم‌کاران ما در این مجله نیز مطلب ایشان را به منظور بررسی بیشتر برای ما ارسال کرده‌اند. ضمن تشکر از ایشان به اطلاع می‌رسانیم، مقاله در نوبت بررسی و چاپ قرار گرفته است.

• خوب است یک بار دیگر، یادداشت سردبیر اولین شماره‌ی مجله را در سال ۸۷-۸۶ مطالعه کنید تا محور‌هایی که می‌توانید در مورد آن‌ها مطالبی تهیه و ارسال کنید، یادآوری شوند. به این ترتیب می‌توانیم از مطالب رسیده در محتوای مجله‌ی رشد راهنمایی تحصیلی استفاده‌ی بیشتری ببریم.

• آقای سیدحشمت‌الله مرتضوی زاده، کارشناس ارشد برنامه‌ریزی درسی و مدرس مراکز تربیت معلم باسوج، مطلبی با عنوان «مدیریت کلاس درس از بخش و شیوه‌های آن» تهیه کرده است. حجم این مطلب بالاست و به همین دلیل، امکان چاپ آن وجود ندارد. ان‌شاءالله از قسمت‌هایی از این مطلب استفاده خواهیم کرد.

• خانم همایون‌قری آزاد، دبیر منطقه‌ی چهار آموزش و پرورش، با مراجعه‌ی حضوری به دفتر مجله، مقاله‌ای را با عنوان «هاریکو» (که نوعی شعر ژاپنی است)، تحویل داده است. مقاله‌ی ایشان را برای «مجله‌ی رشد آموزش زبان و ادب فارسی» ارسال کردیم تا برای استفاده در آن مجله بررسی شود.

• آقای سیدمهدی خسروی‌الحسینی، کارشناس ارشد روان‌شناسی، مطلبی با عنوان‌های «پرجاشگری» و «آموزش دوره‌ی راهنمایی» را پس از مراجعه‌ی حضوری به دفتر مجله تحویل داده است. امیدواریم از مطالب ایشان در شماره‌های بعدی مجله استفاده کنیم.

• آقای مرتضی دادگر اصل، کارشناس آموزش ابتدایی منطقه‌ی شوط، مقاله‌ی «سنگ‌های یادگیری و عوامل تسهیل‌کننده‌ی یادگیری» را تهیه کرده و برای «مجله‌ی رشد معلم» فرستاده است. همکاران ما در این مجله نیز مطلب ایشان را به منظور بررسی بیشتر برای ما ارسال کرده‌اند. ضمن تشکر از ایشان به اطلاع می‌رسانیم، مقاله در نوبت بررسی و چاپ قرار گرفته است.

• آقای جواد یاز علی، مدرس مراکز تربیت معلم و آموزش عالی استان اصفهان، پژوهشی با عنوان «تحلیل محتوای کتاب‌های درسی تعلیمات اجتماعی دوره‌ی راهنمایی تحصیلی، به لحاظ ایجاد مهارت ارتباط با دیگران» انجام داده است. با توجه به کاربرد این مطلب در برنامه‌ریزی درسی، مقاله‌ی ایشان را برای گروه اجتماعی دفتر برنامه‌ریزی و

♦ راهی مطمئن بسوی تقویت بنیه‌ی علمی دانش‌آموزان و معلمان ♦

از کجا بخریم؟

همکاران محترم فرهنگی، دانشجویان و دانش‌آموزان عزیز می‌توانند محصولات دفتر انتشارات کمک آموزشی (نشریات رشد عمومی و تخصصی و کتاب‌های رشد) را از طریق زیر دریافت کنند:

- ۶ کلیه واحدهای آموزشی سراسر کشور
- ۶ تکمیل برگ اشتراک مجله‌های رشد و ارسال مدارک به امور مشترکین تلفن: ۷۷۳۳۶۶۵۶
- ۶ نمایشگاه دائمی نشریات رشد واقع در فروشگاه مرکزی انتشارات مدرسه

تهران، خیابان کریم‌خان، ابتدای ایران‌شهر شمالی، ساختمان شماره چهار آموزش و پرورش

کتاب‌فروشی انتشارات مدرسه تلفن: ۸۸۸۲۲۶۶۸